

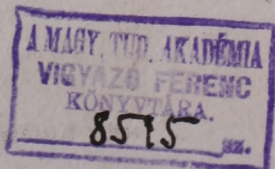
AURORA
HAZAI ALMANACH
Kiadá
KISFALUDY KÁROLY

Acsmann József raj: és mettsz:

307.639

NAGY MÉLTÓSÁGU
ÜRMÉNYI ÜRMÉNYI JÓZSEF
ORSZÁG BIRÁJA' HITVESÉNEK
SZÜLETETT
KOMJÁTHI
KOMJÁTHY ANNA ASSZONYNAK
CSILLAGKERESZTES DÁMÁNAK
Ő EXCELLENTIÁJÁNAK

mély tisztelettel.

WASY MELLTOSAC

ÜRMEKYYI ÜRMENYYI JÖXSE

ÖRSZAG HIRALA, HIRTSERIK

A FÉLEKTEHETŐ A

KOMI

KOMIATYI ANNA KÖZÖNYK

ÖRSZAG HIRALA, HIRTSERIK

2. KÖZÖNYK

WASY MELLTOSAC

A U R O R A.

(Harmadik év.)

SENECA MAGYARAZATJA

SENECA

AURORA

R E Z E K' M A G Y A R Á Z A T J A ;

C Z I M R E Z E K.

Szólótó és kalász, mint földmivelésünk' példázati
közzül emelkedik-fel Magyarország' Geniusza és szelíden
bájleplét lebbinti-el a' szép művészetek' : tudniillik köl-
tés', muzsika' és rajzolás' geniuszairól.

Egy fa' tövében, körül folyva tiszta pataktól, ül
a' jelenlét' geniusza, és méhkasra támaszkodva íróink'
szorgalmát képezi, kik szép hazai nyelvünket fentebb
diszre emelni törekednek. Távol látszik egy sziklavár
példázva a' mult időt, melyben a' Magyar leginkább
csak hadi munkákban foglalatoskodott.

I.

A' meghosszult Hitszegő. Jelenés a' kriptába : midőn Berta, Miksa urfinak Barátnéja' koporsóját mutatja. Lásd : 50. lapon.

*
* *

II.

A' Sóbányák. Jelenés a' sóüregekben, midőn Sართolta az aknába száll megmenteni kedvesét. Lásd : 66. lapon.

*
* *

III.

Augsburi ütközet. Jelenés a' táborban, midőn Türtül beszélgeti a' vitézeknek Árpád' győzedelmét Zalánon. Lásd : 81. lapon.

*
* *

IV.

Viszonlátás. Jelenés az emlékoszlop előtt, midőn Dezső megismeri Idát, 's az öreg világtalan Tivadar ég felé terjesztett karokkal a' hieket áldja. Lásd : 152. l.

*
* *

V.

Szép Eszter. Jelenés Gróf Arszlán' palotájában ;
 midőn Eszter a' halálos dőfést felfogja kedvese helyett,
 's a' gyilkos irtózva néz a' hív haldoklóra. Lásd :
 237. lapon.

* * *

VI.

Indulat' hatalma. Jelenés a' szabadban, midőn
 Lóra kedvese' sirjánál a' megváltó tört szegezi melyének.
 Lásd : 266. lapon.

* * *

VII.

Rozgonyi Caecilia képe, midőn a' hőslelkű
 Asszony a' zászlót lebegteti, és szeliden de elszántan
 vitézeit a' harczba vezérli. Lásd : 279. lapon.

* * *

STON BRIDGE, NEW HAMPSHIRE, U.S.A.

THE EDITOR, THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY, ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION, 410 FIFTH AVENUE, NEW YORK, N.Y.

DEAR SIR,

I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst.

concerning the purchase of the book entitled

"THE HISTORY OF THE UNITED STATES OF AMERICA, FROM 1776 TO 1876,"

by J. W. F. DUBOIS, and to inform you that the same has been forwarded to the

proper authorities for their consideration.

I am, Sir, very respectfully,

Yours very truly,

JOHN W. F. DUBOIS.

NEW YORK, N.Y., 10th Nov. 1876.

Yours very truly,

J. W. F. DUBOIS.

NEW YORK, N.Y., 10th Nov. 1876.

Yours very truly,

J. W. F. DUBOIS.

NEW YORK, N.Y., 10th Nov. 1876.

Yours very truly,

J. W. F. DUBOIS.

NEW YORK, N.Y., 10th Nov. 1876.

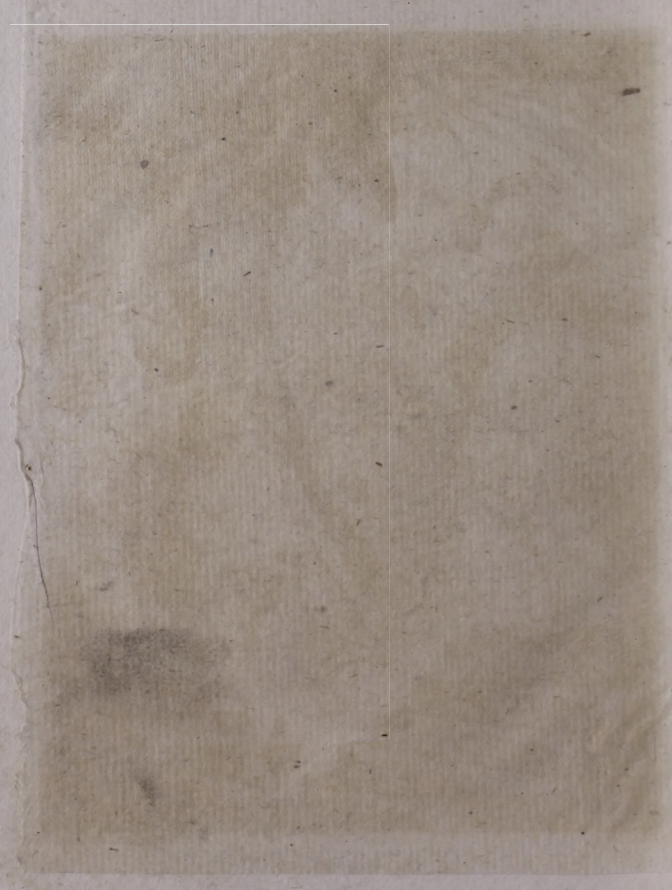

Clarot. raj.

Blaschke Ján. metsz.

A Megboszult Hírszegő.

Kramer raj.

A Sóbányák.

Téplár és méző

Claret Sándor raj.

Blaschke Ján. metsz.

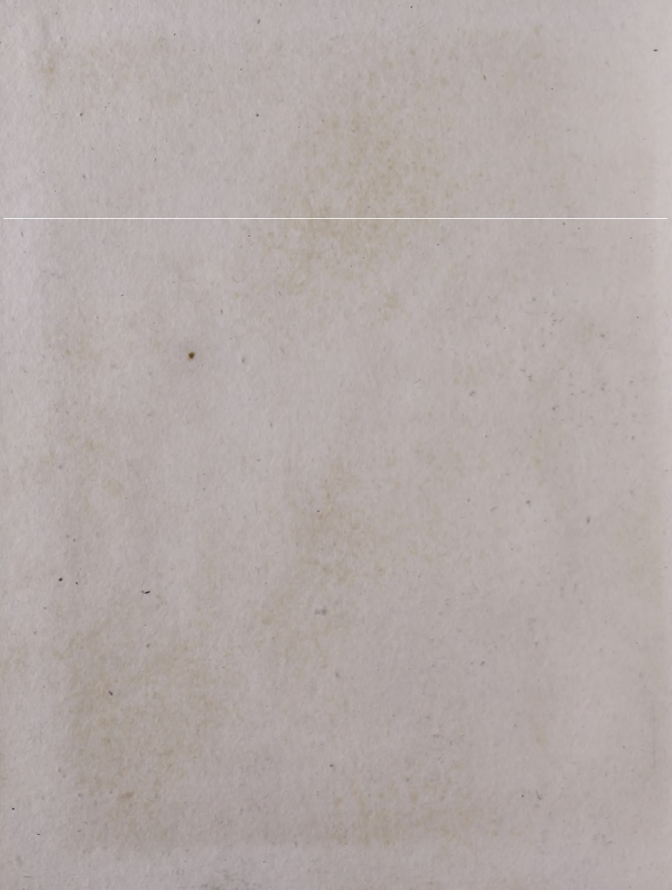
Augsburgi Ütközet.

Carl Frey

J. Langen & Co.

Viszonlítás.

Claret kraj.

Blaschke Ján. metz.

A' szép Eszter

Clarot & raj.

Blaschke Ján. metsz.

Indulat' hatalma

Schöest rajzo:

Blaschke Jan. metsz.

Rozgonyi Czeczilia.

A' MEGBOSZÚLT HITSEGEŐ.

Rege, a' Magyar Előidőből.

1.

M á t y á s Király, kivel a' sors

A' csudálat' ponttyáig

Űzte viszsza játékait, —

Bölcsőjétől sírjáig,

A' különös eseteknek

Mindég nagy kedvellője

Volt élteben; sőt gyakorta

Maga is volt szerzője:

Hogy népe közt sokat jára,

A' híreknek hallására

Ejtett elmés szavai,

Sok történet' magvai.

Egykor is, hogy Pokynál volt,
 'S annak szomszédságában
 Egy hitszegés' története
 Forgott a' hír' szájában,
 A' Királynak véleménye,
 Mellyet nyilván kimondott,
 Lön ingere a' boszszúnak,
 Melly azt nyomban érte ott.
 A' szomorú történetet,
 'S azt, miképpen büntettetett,
 Ki hitet és szót szege,
 Így beszéli a' Rege:

3.

A' vidékben, hol a' nádas,
 Vad lúddal és réczével
 Népes Marcza a' Rábába
 Foly iszapos vizével,
 Két faluban, melly egymásnak
 Harangjait hallhatá,
 Két udvarban, melly egymásnak
 Házfedelét láthatá,
 Két szép Leány virágozott,
 Kik két nemre elágozott
 Unokáji valának
 A' híres Dancs Józsának.

4.

Egygyik a' szép szőke Janka,
 Leánya Dancs Annának
 Bús Lázártól. Anya meghalt;
 Csak Attya élt Jankának.
 Másik a' szép barna Berta,
 Dancs Mihálynak magzattya,
 'S testvér-huga Dancs Gábornak. —
 Ennek is még élt Attya.
 Gábor, Mátyás' udvarában,
 Az Apródok' pályájában
 Vágyott egész erővel,
 Hőssé lenni idővel.

5.

Lázár 's Mihály, a' két Sógor,
 Rossz szomszédok valának,
 Minthogy egymás ellen régen
 Terhes pörben állának;
 A' Fiág a' Leányágot
 Vágyván örökségéből
 Kiforgatni, kihalt a' két
 Ellenfélnek mellyéből
 A' barátság' szent érzelme,
 Úgy, hogy benne szív és elme
 Gyűlölséget forrala,
 'S epét, mérget hint vala.

Fájt Jankának! fájt Bertának!

Hogy a' harag Attyokat
Így választván, tiltva nekik,
Szíves indulattyokat
Egymás eránt táplálniok
Gyakor egygyütt-létekben;
Holott inkább öszvehangzó
Rokon érzeménnyekben
Gyökerezett barátságok,
Mint unoka-rokonságok'
Tág kötelességében,
Vagy szülőjök' vérében. —

A' két Szüznek azon korban
Álla éppen élete,
Mellyben már mind kifeszelve
'S nyilván a' szív' érzete;
'S mint a' pompás tűz-liliom,
Kiváratot szív 's gerjeszt,
'S maga körül szív lángokat
Támaszt, éleszt és terjeszt;
Mikor a' szív' érzelmei,
'S az elmének képzelmei
Részvét után esengnek,
'S reményekben merengnek.

8.

A' két szomszéd falu alatt,
 Hol egy setét berekben,
 A' két határ ketté hasadt
 Keresztjeles tölgyekben;
 Mellyek közül itt ott egynek,
 Töviskosár' képében,
 Évek oltá gólyafészek
 Ült agg száraz fejében, —
 Ott szoktak ők találkozni,
 És titkosan barátkozni,
 Átkozván az attyokat
 Keserített okokat.

9.

Mikor imígy háborogtak
 A' haragos Öregek,
 'S leányaik bánattyokban
 Ezért szinte betegek;
 Im! haza tért Lébenyinek,
 Ki multt őszben meghala,
 Örökösse, Miksa Úrfi.
 Ez oskolát jár vala
 Szent Antalnak hazájában,
 A' tudákos Páduában.
 Annya haza sürgette,
 Hogy férjét eltemette.

10.

M i k s a Úrfi korcs fajzattya
 Volt egy magyar Atyának,
 'S egy a' Lajtán túl született
 Német szavú Anyának.
 Páduában életének
 Nem annyira tudomány
 Volt a' tárgya, mint mulatság,
 És szép Aszszony, vagy Leány,
 Anyjának vak szeretete,
 'S részrehajló ítélete
 Csudát láta fiában,
 A' kigyalúltt M i k s á b a n.

11.

„Fiam! (mondá) ha sorsodat,
 'S kimíveltt személyedet
 Megitélem, érdemesnek
 Tarthatlak én tégedet -
 A' legfényesh szeren-sére;
 Megesmerem jusodat,
 Száz Szűz közül választhatnod
 A' te életprodat;
 De Apád azt hagyta néked,
 Hogy jövendő feleséged
 Csak két Szűznek egygyike
 Legyen, — akármellyike.“

12.

„Tiszteld 's becsüld akarattyát!

Választása jó és bölcs:

Ezer közül sem válhatna

Szebb 's jobb Aszsz ny, 's több erkölcs.

Ha Pádúa el nem nyelte

A' multt idő' emlékét,

Esmérheted Jankát, Bertát,

'S Nemzetségét, 's értékét? —

Testi, lelki kellemeik,

Ritka szép 's jó erkölcsaik,

Most, hogy már kifejlének,

Csudák Rába' menttének.“

13.

„Janka szőke; Berta barna;

De a' maga nemében

Egygyik olly szép, mint a' másik,

Lelkében és testében.

Egygyiknek mint a' másiknak

Jeles az ő birtoka;

Rajtok kapni a' Nőszőnek,

Ez egygyel még több oka:

Esmérkedgy-meg újra velek.

Jóvolttokról megfelelek.“

Miksa elment Bertához;

És Bertától Jankához.

Megúnván az Olasz népnek
 Barna tüzes Szépeit,
 Most a' szőke, szelíd J a n k a
 Bájolá-meg kényneit.
 'S harmadszori ott létében
 Keble úgy fellobbana,
 Hogy lángjától hajtott ajka
 Illy szavakra pattana:
 „Égnek remek alkotmánya!
 Nemed' legszebb ragyogvánnya!
 Szeret 's imád érzelmem; —
 Szíved 's kezéd kérelmem!“

„Szerettem én többszer is már,
 Itt, ott éltem' folytában;
 Mert a' Szép 's Jó vonzó erőt,
 És ingert rejt magában;
 De, mint néked, úgy szívem még
 Senkinek sem hódola;
 Mint értted, úgy kebelem még
 Senkiért sem lángola.
 Fogadd méltó figyelemmel,
 És boldogítsd kegyelemmel
 Szíves hódolásomat!
 Hív és örök lángomat!“

16.

Meglepé ez agyát keblét
 A' szerelmes Jankának,
 'S bizonyosnak tartván ebben
 Egygyezését Attyának, —
 E' kötésben szerencsét is
 Igérvén Ő magának,
 Vakmerőn megajánlotta
 Szívét, kezét Mikának.
 „Bár (mondá) nem esmérjük, még
 Egymást úgy, mint volna szükség
 Egy életsors-vetésre, —
 Rá állok a' kötésre.“

17.

„Váltsunk gyűrűt! de titokban
 Maradgyon eljegyzésünk! —
 Ma Húshagyó; — Pünkösdhétfén
 Legyen öszvekelésünk.
 Megvallom, hogy szerettele',
 Gyermek esztendeinkben;
 De azolta — változhattunk
 Okosb érteleminkben.
 Pünkös'd' napján megsugallja
 A' Szent Lélek; 's vagy javallja
 Egybe köttetésünket;
 Vagy — elszakaszt bennünket.“

„Addig minden ellenkező
 Gerjedelem kitörhet,
 Melly két öszvekött szívet
 Utóbb talán gyötörhet.
 Addig minden akadályok
 Vagy gyűlnek, vagy hárulnak.
 Csallák azok, kik magoknál
 Jobbat, szebbet árulnak.
 Husvétig jól meggondollyuk;
 Akkor tovább ne tókollyuk:
 Husvét nyilván eljegyzőnk;
 'S Pünkösdhethén menyegzőnk.“

Örvendezve 's könnyen hajlott
 Miksa Úrfi mindenre,
 És Jankának hív szerelmet
 Eskütt a' nagy Istenre.
 Eljött Husvét; 's akkor Miksa
 Több rokonnal 's Annyával
 Jelenvén-meg Bús Lázárnál
 Kiáltó nagy pompával, —
 Miksa büszke reményekkel,
 Janka forró érzelmekkel
 Nyilván kezet fogának,
 'S jegygyűrűket váltának.

20.

Húsvét után az Országnak

Legfőbb törvényszékében

Végítélet hozattatott

D a n c s M i h á l y n a k p ö r é b e n :

A' Fiág lett nyertes benne

J a n k a' veszteségével.

A' boldog nem sokat gondolt

Veszett örökségével :

„Isten adta (mond) 's elvette ;

Gazd g férjet ad helyette.

Jól intézte eleve ; —

Legyen áldott szent neve ! “

21.

De hajh ! másként volt megírva

A' Sors' örök könyvében ! —

A' csapások egymást érték

A' pör' veszteségében :

L á z á r t e' hír úgy megsujtá

Lelkében és testében ,

Hegy szörnyet halt mértéktelen

Haragjában , mérgeiben.

J a n k a szíve' fájdalomában

Majd nem társa halálában

Szélütötte Attyának.

Rózsáji elhalának.

E' halál, — de jobban oka,
 Nagy részvétre indíttá
 Az egész tájt; még Dancsot is
 Egy két könyre lágyíttá.
 Nagy sereggel kísértetett
 A' Halott a' kriptába,
 Ott rá váró Hitvesének
 Setét, hideg lakjába.
 A' mély gyászba merültt helyen
 Csak Dancs Mihály nem volt jelen;
 'S Miksa, kinek gyöttelelem
 Most az eskütt szerelem.

Mint a' kertnek lilioma,
 Melly virágzó pompában
 Fellövélve, 's kebeltárva
 Áll a' tavasz' langyában,
 Megkapatván a' mord éjszak'
 Fagyló lehelletétől,
 Sáppad, sorvad és lekonyúl
 E' csapásnak mérgétől;
 Janka úgy lön megragadva,
 Elcsüggedve és hervadva,
 Bút táplálva keblébe',
 Merült jövődjébe.

24.

Sem kérlelő édes szava
 Kedves Barátnéjának,
 Sem Dancs' szíves ajánlása,
 Hogy nézze Őt' attyának,
 Fel nem tudá deríteni
 Bús elméje' képzelmet,
 'S jövődjé' hijánytól
 Igen képes félelmét:
 Mert azt méltán fájlalhatta,
 Hogy őt meg sem látogatta
 Miksa ezen bajában,
 Közel szomszédságában.

25.

Mikor Janka emésztetvén
 Szemlátomást a' bútól,
 'S az ártatlan szív és elme,
 Távol minden gyanútól,
 Tünődve, mi tartóztattya
 Illy sokáig Jegyesét,
 Napról napra sohajtozva
 Várta sorsa' felesét, —
 Gergely' napján Miksa helyett,
 Kinek Janka már nem kellett,
 Mihelyt java elveszett, —
 Ime' levél érkezett:

„A' kemény sors megemésztvén
 Sok földi jót közöttünk,
 Sok remény kihunyt a' frigyből,
 Mellyet vakon kötöttünk.
 Várjunk hát még! míg reményink
 Talán ismét újulnak.
 Csalfák, (mondád) kik magoknál
 Többet, jobbat árulnak.
 De — hogy talán kárt okozó
 Ne legyen az adott 's vett szó, —
 Szabadítsuk kezünket,
 'S váltsuk vissza gyűrűnket!“

Ezen nem vártt, és lemondó
 Levelére Miksának,
 Törve, zúzva lön él te.
 Az elszörnyedt Jankának,
 Zsibbadozva némán nyujtá
 A' hit-'s eskü-szegének
 Szív-zálogát, az elbámultt
 Jámbor levélvivőnek;
 „Most tudom, mit kellett tennem;
 (Mondá ez) de — innom, ennem
 Ő ád. — Ne bánd! — nem nagy baj:
 Az én Uram — nem jó faj.“

28.

De az egymást nyomban érő
 Nehéz 's olyan csapások,
 Mellyek alatt a' szíveknek
 Tovább verni vágyások
 Méltán szünhet, — J a n k a' szívét
 Annyira elütötték,
 Hogy szegényt, még Pünkösöd előtt,
 Már halálba döntötték.
 'S a' helyett, hogy Pünkösödhetfén
 Boldogulna, merenghetvén
 Érzelminek árjába, —
 Letevék a' kriptába.

29.

Jelen volt a' temetésén
 Gyilkossa is éltenek,
 Ki bús szavak által színlett
 Fájdalmával szívének
 Elhitette a' világot,
 Hogy javának 's attyának
 Vesztesége okozta csak
 Kora végét J a n k á n a k.
 'S csalfa, sovár érzelmeekkel,
 Méz-szavakkal 's figyel neekkel,
 Hódol vala B e r t á n a k,
 Jobban — gazdagságának.

Megjelentvén az Annyának
 Vonzódását Bertához,
 Megdöbbszent az, 's pirongatva
 Imígy szólla fijához:
 „Ember! reszkess, csúfot üzni
 Nemem' gyengeségével!
 A' Természet és Igazság
 Nem nézi azt békével.
 Janka immár áldozattya
 Negédednek. Kárhoztattya
 Berta, tudom, tettedet,
 'S utál — méltán tégedet.“

De még ez nem rettenté-el
 Miksa Úrfit. Vakmerőn
 Ment Bertához, vélvén, kifog
 A' leányi lágy erőn.
 Berta éppen jó rokonnyát,
 'S barátneját síratta;
 A' kesergőt Miksa még is
 Tüzesen megtámadta:
 „Berta! (mondá) vétettem én,
 Mikor engedelmeskedvén
 Anyám' kívánságának,
 Kezet adtam Jankának.“

32.

„De a' sors tán megsajnálta
 Szerencsétlenségemet,
 Nem reménylett halálával
 Oldozván-fel szívemet:
 Mert bár férje volnék is most,
 Csak Te bírnál engemet. —
 Fogadgy-fel hát kegyelmedbe!
 És boldogítsd éltetemet! —
 Nemed' dicső ragyogvánnya!
 Boldogságom' szivárványa!
 Neked hódol szerelmem; —
 Szíved 's kezéd kérelmem!“

33.

„Utálatos Hitszegő te!
 'S te mersz imígy beszélni?
 (Felelt B e r t a bús haraggal)
 Te mersz még ott remélni,
 Hol esmervén kárhozatos,
 Undok, gonosz tettedet,
 Méltán utál, gyűlöl, 's megvet
 Minden jobb szív tégedet? —
 Eredgy! 's keresd feleséged',
 Hol senki nem esmer téged';
 'S ott is akadgy majd szívre,
 Mint te jóra, és hívre!

Elment Miksa, és kaczagva
 Ezt gondolá magában:
 „Várj csak Leány! megbánod ezt!
 Majd, ha kebled' lángjában
 Veszni kezdesz énérettem,
 'S én majd azzal fizetek,
 Hogy erántad — száraz, gyötrő
 Hidegséget tettetek. —
 A' hol, 's kinek meghódoltam,
 Eddig mindég győztes voltam.
 'S hogy téged megnyerjelek,
 Elég az, — hogy kértelek.“

Pokra jött most Mátyás Király, —
 Hová jární szeretett,
 Mert ott szíve szerint való
 Életkedvet lelhetett;
 'S ez alacsony hitszegésnek
 Hallván rút történetét,
 'S kárhoztatván Lébenyinek
 Undok cselekedetét,
 Szívének nagy érzeménnyét,
 'S eszének bölcs véleményét
 Így mondá-ki Pokynak,
 'S többi baráttjainak:

36.

„Szivárulás! — bár írtt törvény

Azt nyilván nem fenyítte,

'S bár az embert gyarlósága

Könnyen bele kerítte,

Mindég vétek; — 's bár jutalom

Azt nyomban nem követi,

Előbb utóbb a' természet

'S igazság megbünteti.

Szeg szeget üt; kéz kezét mos;

'S ha valahol igazságos

A' kölcsön' megvétele;

Hát itt annak a' helye.“

37.

A' Királynak ítéletét

Figyelemmel hallgatta

Gábor Úrfi, ki Jankáért

Titkon könnyét hullatta;

'S elméjében fellobanó

Boszszú's gondolattyának

Ingerei legott erős

Tökélletté válának.

'S szabadságért az Attyához

Könyörgést tett Királynához:

„Eredgy! (mondá a' Király)

De vérontva ne bírálly!“

„Sejtem búdat, keservedet
 Titkon hulló könnyedből;
 Sejtem méltó haragodat
 Tűzszikrázó szemedből; —
 Becsülöm én érzelmedet, —
 Sajnálom is én búdat;
 'S a' hitszegőt kárhoztatom, —
 De mérsékeld boszszúdat! —
 Nem bánom, ha megijeszted.
 Tovább ne! — ha éltét vesztet;
 Nem ment-ki a' szívörvény; —
 Gyilkosnak tart a' törvény.“

Elment G á b o r, kételkedve,
 Mit tegyen, mit ne tegyen?
 Hogy L é b e n y i t megbüntesse,
 'S maga bűnös ne legyen.
 Két érzelem tölté keblét:
 Egygyik J a n k á t fájlalá;
 Másik ötet a' hitszegőn
 Boszszút állni furdalá.
 'S öszveülve tanácskozott
 Vele öszvevállalkozott
 Kedves testvérhugával,
 A' bús, boszszús B e r t á v a l.

40.

De végzések titok maradt:
 Még magának Attyoknak
 Sem hagyák ők gyanítani
 Szeszét gondolattyoknak.
 Három nap és három éj múlt;
 Akkor Berta Miksának
 Egy levelet írt és küldött,
 Mellyben kívánságának,
 Magát jobban meggondolván,
 A' büszke szűz meghódolván,
 Csak egy volt feltétele;
 De — szöllyon a' levele:

41.

„Csudálatos gerjedelmek’
 Forrása az emberszív;
 (Írá B e r t a) a' leányszív
 Különösen csuda mív:
 Szeret, — és nem tudgya okát; —
 Gyűlöl — és nem tudgya, mért?
 Ma utállja, a' mit tegnap
 Szívszakadva kívánt 's kért; —
 'S a' mit tegnap úgy gyűlöle,
 Hogy irtózva futott tőle,
 Ma — változván kedvében,
 Már mélyen ül szívében.“

„Így jártam én veled, Miksa!

Szerettelek tégedet, —

Ámbár titkon, — 's csak Jankának

Nem irigylém szívedet.

De — hogy meghalt szegény Janka,

Én utálni kezdélek, —

Mert — megbocsáss! — gyilkossának.

Csak magadat nézélek.

Most azt vévén gondolóra

Hogy a' kora halálóra

Csak reá mértt sors vala, —

Gyűlölségem meghala.“

„Ha hát szavad nem volt tréfa,

'S szeretsz engem' szívedből,

Kész vagyok most éltem' sorsát

Elfogadni kezedből.

Ha kell: — legyen tiéd szívem,

Kezem 's minden javaim!

Rossz nem vagyok, — és szegény sem —

Mondom, 's vannak okaim:

Mert Atyámnak írva szava,

Hogy Jankának megnyertt java

Mind — egészen enyim lessz;

Sőt — Ő ehhez többet tesz.“

44.

„Csak egy itt még feltételem;
 'S ezt attól megkívánom,
 Kivel éltem' öszvekötni
 Én magamat elszánom:
 J a n k a mindég azt mondotta:
 Mindenét megoszthatná
 Ő énvelem; de szerettét
 Még nekem sem hagyhatná.
 „„„Síromban sem lesz nyugalmam!
 (Mondá) ott is még fájdalom
 Lesz másénak tudhatnom;
 'S őt nem nekem birhatnom!““

45.

„Tudom, minek kell tartanom
 E' szavait J a n k á n a k : —
 Hogy csak habja volt ez szíve'
 Hullámzó lángárjának;
 De lelkemet gyötörhetné
 Mégis örök nyomással: —
 Azért J a n k a' sírja felett
 Fogjunk kezét egymással.
 Ha egy Leány meri tenni,
 Egy férjfinak megrettenni
 Rút gyávaság volna már.
 B e r t a tehát bátran vár.“

„Apám mindent magamra hágy;
 Ura vagyok magamnak,
 'S kényem szerint elkötoje
 Szívemnek és javamnak.
 Előbb J a n k a felett magunk
 Köttyük össze szívünket;
 Aztán mindgyárt Apám 's Bátyám
 Előtt váltjuk gyűrűnket.
 'S hogy szokatlan eljegyzésünk,
 'S ezzel J a n k á t tisztelésünk
 Szóra okot ne adgyon,
 Ez magunk közt maradgyon.“

„Holnap tehát — napnyugottkor
 Meglelhetsz ott engemet
 A' kápolna' falai közt,
 Hol megnyered szívemet.
 A' kézfogást én intézem —
 Sorskötésünk' elejét;
 Neked hagyom határozni
 Esküvésünk' idejét.
 'S hogy ezt meg ne tudja senki,
 Azért még csak azt kérem-ki:
 Cseléded ne jőjjön-el; —
 Csak magad jőjj sziveddel!“

48.

„Különködő, mihelyt eszes,
 Szép és gazdag a' Leány,
 (Mondá Miksa) 's a' férjfinak
 Próba-tört, és lépet hány.
 Sokra just és kedvet adhat
 A' szépség és gazdagság,
 Hogy kényinek ez a' világ
 Néha nem is elég tág. —
 De kriptában kézfogásra?
 Majd nem elmebódulásra
 Adna nekem ez gyanút,
 Ha nem látnék benne bút.“

49.

„'S olly nemes bút, melly Jankának
 Örök nyugtatására
 Illy vakmerő tökéletet
 Mer vállalni magára. —
 Nekem semmi kedvem erre! —
 De vért is már hányszor kért
 A' leánykény sokra becsültt
 Szép és gazdag magáért? —
 Tellyen tehát kívánsága,
 Melly noha így félre vágá
 A' szokottnak rendgyéből, —
 Megfizeti kincséből.“

És Annyának eltitkolván
 A' szándékát szorgosan,
 Mik sa más nap' Bertához ment
 Felöltözve csínosan.
 A' két falu között állott
 A' kápolna és sírbolt,
 A' temető' közepében,
 Hová Jankát tették volt.
 Addig Mik sa lóháton ment;
 (Berta előbb már megjelent)
 Ott lováról leszálla,
 'S cselédgyétől megvála.

„Eredgy! (mondá lovásszának
 Az Úrfi, és borzadott,)

Eredgy! — köss-be Mihály Úrnak
 Udvarában, 's várj-be ott. —

Megálly Tiborc! — hát ha (véle)
 Valaminn fennakadunk? —

De csak eredgy! — és nyergelly-le! —
 Holnap is ott maradunk.“

Elment Tiborc; de dörmögve;
 Mert mind a' két ló prüsszögve
 Mellette és alatta
 Magát majd kiszaggatta.

52.

Belépvén a' temetőbe,
 Miks át úgy megborzasztá
 Egy rémítő képzet, hogy őt
 Léptében megakasztá.
 Lovát visszazakláltani,
 Kész volt a' szó szájában
 Hanggá válni, de — megfűlt az
 Öszvehurkoltt torkában.
 De magát meg' öszveszedte,
 Mikor Bertát észre vette
 Hoszszú fátyollepleben,
 A' kápolna' öblében.

53.

„Nem csalt-meg hát bizodalmam!
 (Mondá Berta Miksának)
 Hozott Isten! — kedves Mátkám! —
 Nyugalmára Jankának!
 Ki eddig, — most megvallhatom —
 Minden éjfé'l' tájában
 Megjelent még, — 's imígy szölla
 Zúgó sohajtásában:
 „Síromban sincs még nyugalmam!
 Ott is tart még aggodalmam!
 Szerezz békét lelkemnek!
 Vedd-el kinyát szívemnek!“

„Homályos volt énelöttem
 E' szavaknak értelme ;
 'S annál nagyobb barátnéimért
 Vérvő szívem' gyötrelme.
 Elmentem a' Remetéhez ,
 'S J a n k á n a k mind szerelmét
 Elbeszéllvén volttaképpen ,
 Mind szívének sérelmét ,
 Kérdém tőle, mit tehetnék ,
 Hogy nyugalmat szerezhetniék
 Békételen lelkének ?
 'S véget tévelygésének ? — “

„„Vállald által szíve könnyát!
 Az az M i k s a' szerelmét!
 Csudálom, hogy meg nem fogtad
 Szava' könnyű értelmét?““
 „Így felelt az ezüsthajú,
 És szakállú Remete,
 Kinek közel egy századra
 Terjed immár élete.
 'S jól találta: mert feltétem,
 Hogy kezedhez kötöm létem',
 Minden bosszút elolta:
 Nem jelent-meg azolta.“

56.

Hüledezett Miksa Úrfi.

A' félelem' görcsei

Gyötörvén őt, jéggé váltak
Szemeinek tüzei.

'S ha ezt előbb tudgya vala,
Nincsen leány, kiért ő, —

A' lelkének esmérete

Által vádolt hitszegő, —

Vágyván magáévá tenni,

Kriptába mert volna menni,

Hol vétkének fertelme,

Neki méltó gyötrelme.

57.

De most, — részint a' gyalázat,

Melly fejére hárulna,

Ha még gyáva félelmében

Most is visszavonulna,

'S meggyőzné őt bátorsága

Egy gyenge szüz' keblének; —

Részint, hogy a' miket hallott,

Biztatóji levének, —

Bár reszketve félelmében,

Erőt veve szégyenében,

A' kriptába lemenni,

'S így — 's ott Bertát megvenni.

„Ne fély ember! (mondá Berta)

Ott, a' hová most megyünk,
Csak most valék; lámpást gyűjték,

Hogy — setétben ne legyünk,
Ne fély, a' sírboltba menni,

Hová a' szív tétetett,
Ki tégedet, bár hitetlent,
Haláláig szeretett! —“

'S karon fogva vezetvén őt,
A' mindegyre még remegőt,
Lementek a' kriptába,
A' halál' csontházába.

Elborzadott, — elhalt Miksa,

Látván keresztfedelét
A' legújabb koporsónak, —
Az ő gonosz tételét.

Százszorozván ijedelmét

A' mécs' komor világa,
Elzsíbbasztá érzékeit

Az enyészet' országa. —
Berta komoly ábrázattal,
'S füladozó mély hangzattal
Most szívét megnyitotta,
'S e' szavakat mondotta

60.

„Hív szerelmed' áldozattya!
 'S életemnek siralma,
 Míg nem tudom, hogy megtére
 Lelked' örök nyugalma! —
 Itt barátnéd, — és gyilkosod
 Kezet fogni feletted.
 Míg szíved vert, — véred forrott,
 Mind a' kettőt szeretted.
 Szövetségünk kínodból kelt! —
 Kínszeríttlek: adgy szót, vagy jelt!
 Nem bánta-e lelkedet?
 'S örök békességedet? —“

61.

Erre, mintha felébredne
 A' halálnak nyugalma,
 Mint egy gyúló kandallónak
 Felzuduló fuvalma,
 A' koporsó' belsejéből
 Úgy suhított ki-felé
 Egy bús, kínos fohászkodás. —
 Miksát ez megemelé,
 Hogy az ajtó felé vonúlt,
 'S ilni készen — már hozzá nyúlt; —
 De, hogy zárva találta,
 Igaz Istent! kiálta.

Most rémítő dördülettel
 A' koporsó' fedele
 Ketté vála, 's mint az ősznek
 Száraz, könnyű levele,
 Jobbra, balra oda hullott.
 Szél zúgott a' Kriptában; —
 És a' feje, sápadtt Halott
 Felült hideg ágyában.
 'S mint egy mélység' üregéből,
 Úgy zúgott-fel kebeléből
 Fájdalmának hangzattya,
 Válaszó szózattya:

„Ki szívemnek vérforrását
 Örök lángra gyújtotta,
 'S hív lángomat elárulván,
 Éltem' sírba ontotta,
 'S neked is, nem szíved, — hanem
 Csupán javad után áll, —
 Nem lesz tiéd; — 's köszönd: mert te
 Boldogabb léssz nálamnál.
 Ha késik is az Igazság,
 Előbb, utóbb éltekbe vág
 A' hiteket szegőknek, —
 Esküjüket törőknek.“

64.

„Az enyim Ő! — 's hét nap mulva,
 Szenvedésim' dijjába,
 Mellém fekszik a' halálnak
 Hideg, setét ágyába;
 Egy mentheti: ha megbánván
 Gonosz cselekedetét,
 Szerzetbe lép, 's ott Istennek
 Áldozza-fel életét. —
 A' hív szívnek árulóját,
 'S ezzel élte' gyilkolóját
 A' Természet vádollya,
 'S érdem szerint torollya.“

65.

Előbb, hogy sem válaszsát így
 Kimondotta a' Halott,
 Miksa Úrfi ijedtében
 Öszverogyva fekütt ott.
 Szíve 's lelke képtelen volt,
 Meggyőzhetni félelmét,
 'S elfojtá ez érzékeit, —
 'S megzavarta értelmét.
 Látván Berta, mi történt ott,
 Elszörnyedve haza futott.
 Tiborczt ott szemlélte;
 'S mi történt, elbeszélte.

„Siess (mondá) Urad utánn! —
 Mert különben szörnyet hal. —
 Én rajta nem segíthettem. —
 Vigy több embert magaddal.
 A' sírboltban voltunk egygyütt —
 A' Halott megszóllamlott,
 'S bűnös Urad, — elszörnyedve —
 Most ájulva fekszik ott.
 Én még annyi erőt vettem,
 Hogy lábomon eljöhetttem.
 Hordd sietve magadat!
 'S éleszd-fel az Uradat!“

Tiborcza a' zártt kápolnának
 Ajtajában lelé még
 Miksa Urfit; — de nem volt benn
 Semmi életjelenség.
 Hoszszas húzás-vonás utánn
 Egy szekérre tétetett,
 'S mint egy halott az Annyához
 Lébenybe úgy vitetett.
 Ott megnyerte még életét;
 De értelmét 's eszméletét
 Rút tettének árába,
 Ott hagyá a' kriptába'.

68.

Híre futván a' vidékben
 Szerencsétlenségének,
 A' Király is meghallotta
 Hirét történetének;
 'S abból, a' mit erről tudott,
 Felvillanván gyanúja,
 Azt gondolta: „ez bizonyyal
 Dancs Gábornak boszszúja!“
 'S egykor, mikor őt kérdőre
 Véén, tettét már előre
 Keggyel megbocsátotta,
 Dancs Gábor ezt vallotta:

69.

„J a n k a, ámbár vérrokonom,
 Szerelme volt szívemnek; —
 Egygyetlenegy kívánsága,
 'S boldogsága éltemnek.
 Értette Ő érzelmemet,
 'S engem viszont szeretett;
 De hajh! törvény szerint enyim
 Ő soha sem lehetett! —
 Töprekedtem, gondolkodtam,
 És a' sorsra boszszonkodtam:
 Mért vérem? azt gondolám;
 De lángomat titkolám.“

„Annál inkább, minthogy Apám
 Haragban volt Attyával.
 De végzek én ez eránt majd,
 Gondolám, a' Pápával.
 Könyörgök majd a' Püspöknek:
 Írjon érttem Rómába.
 Egy kápolnát építtetvén
 Rokonságom' árába
 Enged ő majd szándékomnak;
 'S elvégezvén Királyomnak
 Udvarában pályámat,
 Párul veszem Jankámat.“

„Haza térvén most Lébenyi,
 Tudod, Uram mit tett ő?
 Mint csalta, mint gyalázta-meg
 Húgomat a' hitszegő? —
 Fájt nekem ez! — 's mikor legott
 Testvéremre Bertára
 Esett vágygya, — 's nem annyira
 Magára, mint javára;
 Ez bennünk új boszszút gyújtott;
 És boszszúunknak módot nyújtott.
 Berta magát megadá,
 'S a' Betyárt elfogadá.“

72.

Itten mindent elbeszéllvén,
 A' mi történt Miksával,
 Megvallá: hogy egygyet értve
 Tett ő mindent Bertával.
 „Megvallom még (mondá végre)
 Azt is, Uram Királyom! —
 A' Betyárnak kiesiny szívét,
 Lelkét most is csudálom: —
 A' Halottat én játszottam;
 Janka helyett én szóllottam.
 Akartam, megréműllyön;
 De nem, — hogy megőrűllyön.“

73.

„A' kriptából az ölemben
 Vittem fel az életlent;
 Élesztettem; de nem használt;
 'S ott hagytam a' lelketlent.
 Él ugyan még; de örökre
 Megbódula eszében;
 'S ha leányt lát, vagy Barátot,
 Reszket egész testében.
 Jankát egész világ bánnya;
 De Lébenyit most se szánnya; —
 Isten' büntetésének
 Tartya vesztét eszének.“

„A' Hitszegő megérdemlé,
 (Imígy szóllott a' Király)
 Hogy bűnhődgyék. 'S te neked Dancs,
 Hogy tettéért boszszút állj,
 Igazod van énelöttem.
 De meghagyd a' világot
 Vak hitében, hadd lásson itt
 Büntető Igazságot. —
 Ha olly kevés volt az esze,
 Nem nagy kár, hogy oda vesze:
 A' férjfiban fertelem
 Az ájuló félelem.“

„Lássad Ifjú! mi a' sorsa
 A' föld' gyarló porának? —
 Mennyit bízhat bírtokába
 Valója' fő javának? —
 A' Szív, Lélek és Bátor-ság
 Az életnek veleje;
 Jó-ság, Hív-ség és Igaz-ság
 A' velőnek ereje.
 Mikor a' sors csapkod 's ijeszt,
 A' Gyáva fél, észt 's szívet vesz;
 Az Erős túr, és megáll,
 És a' sorssal szembe száll.

76.

L é b e n y i n e k s o h a s e m j ö t t
 T ö b b é v i l á g a g y á b a :
 A ' H a l o t t a t l á t á , h a l l á ,
 A ' h o l j á r t ' s ü l t , m a g á b a .
 B e r t a ö t e t m e g s a j n á l v á n ,
 ' S v é l v é n , o r v o s s z e r e l e s z ,
 H a m i n d e n r ö l , a ' m i t ö r t é n t ,
 N é k i m a j d h í v v a l l á s t t e s z ;
 E g y k o r h o z z á i n d ú l v a l a ;
 A ' j ó s z á n d é k ' d i a d a l a
 V e r t i r g a l m a s s z í v é b e n ,
 É s b i z t a t t a m e n t t é b e n .

77.

' S a ' m i n t á l t a l k e l t a ' R á b á n ,
 T ö r t é n e t b ö l o t t l e l é
 M i k s á t , a ' k i c s ü g g ő f ő v e l ,
 T é b o l y g v a j ö t t ö f e l é .
 M i k s a B e r t a ' l á t á s á r a
 A n n y i r a e l s z ö r n y e d t t o t t
 H o g y é r z é k i e l s i b b a d v á n
 A ' R á b á b a h a n y a t l o t t .
 ' S b á r e l é g v o l t s e g í t s é g e ,
 É l t é n e k o t t ' s í g y l ö n v é g e . —
 É s h i t s z e g é s a k k o r ' s o t t ,
 S o k á i g n e m h a l l a t o t t .

KISFALUDY SÁNDOR.

FELSÉGES KIRÁLYUNKNAK
KESZTHELYRE VÁRATÁSAKOR.

Keszthely' mosolygó völgyei, bérczei!
Caesarunk közelít, hintsetek illatot.

Simulj tükörré büszke Zengő!*)

'S tükreidet biborozza Phoebusz.

'S ti csendes ernyők' pásztori! gyujtsatok
Temjént hölgyeitek 's gyermekitek között

Annak, ki gunyhótok' paizzsa

'S emberi jussaitoknak öre;

'S ki, mint dicső nap fergetegink után,
Áldást szórva-körül járja Hazánk' egét,

'S a' mit levert a' hosszú szélvész,

Újra felélteti égi tűzzel.

Örülj Te is hát, Festetics, és pazarlj!

Mutassd: mint szereti a' Magyar a' Királyt;

Mutassd: hogy annak szíve, kincse

A' Haza' 's Atyja' kezébe' vagynak;

Mutassd: hogy a' szent Honszeretet' heve

'S a' jobbágyi szelíd tisztelet egybefér;

Mutassd, hogy e' két virtusz együtt

Tesz Fejedelmeket és nagy embert.

BERZSENYI.

*) a' Balaton.

A' T E R E M T É S' K É P E.

Csendes, mint a' s' r, és setét volt az éjszaka, mikor egy álomkép hajnal felé végét szakasztván nyugodalmamnak, térgyeimre késztetett nyoszolyámból, hogy az Isteni Felségnek éjjeli oltalmáért hálákat adgyak. Felöltvén köntösömöt, kiültem a' nyári hűsnek kedvéért Budai házamnak erkére, honnan nappal a' Dunát 's az egész Pesti térséget látom.

Őszvezavarva feküdt a' föld az egekkel előtttem: Sem csillag nem tűnt, sem hold, szemeimbe. Setét volt az egész Minden beborítva, 's kietlen üresség látszott mélyeinek tátott fenekébe temetni mindent. Semmi sem élt, nem mozgott semmi; csak olykor érzettem gycngén mellettem előbbre lebegni, 's a' nagy ürességenn átzúgni az éjjeli szellőt.

Illyennek nézték, hihető! a' hajdani Látók a' földnek közepénn a' tág mélységet, azoknak fénytelen országát, a' mik, még magban aludván,

a' születést várják. Eggyenkint inti ki őket
innen az Istennek szava, 's a' mennybéli világnak
első sугárit megsejtvén, létre verődnek,
's élteket a' nevelő földön kezdik örömmel.

Mély gondolatokba merültem én itt a' Régiek-
nek amaz érzékeny képzeménnyeiről, mellyekkel
a' születetleneknek e' setét országát szinte meg-
valósították. Ebben alusznak, az ő kedves sze-
mélyesítések szerint, a' még születetlen éjek és na-
pok. Magosságából letekint reájok az Isten, 's tet-
szése szerint előszollította közülök az egyiket vagy
a' másikat. Örül a' kinevezett, hogy testvéreinek
társaságában a' forgó esztendőt kísérheti. De leg-
szembetűnőbbnek tetszett nekem amaz esdeklés a'
világosság után, mellyet a' Régiek a' születetlen-
eknek tulajdonítottak, 's mellyet, setét erke-
menn ülvén, 's az előtttem fekvő világtalan térségre
haszontalanul nézvén, mind magamban éreztem,
mind a' természetben gyanítottam. Ah! a' világos-
ság nélkül se mink állatok nem élhetünk, sem
a' növények nem tenyészhetnek! Még erkölcsi
értelemben is, mi az emberi észnek szép tehetsé-
ge, mi az emberi szívnek jóra való hajlandósága,
világosság nélkül, akarom mondani, igaz tudo-
mány és igaz relígyió nélkül? Nem mutattya é meg

a' világosságnak fő böcsét csak az is, hogy azt a' természetnek Alkotója első nap teremtette? a' mit Mojzes, mennél rövidebben, annál felségesebben, rajzol e' szavakkal:

Legyen világ!
mondá az Isten;
és meglett a' világ.

Azon szempillantásban, hogy a' Mindenható-
nak e' tellyes foganatú szavait mély tisztelettel és
álmélkodással meggondoltam, kiűtött a' földkör-
nyéknek keleti pontyánn a' hajnalnak első zsengeje.

Ott ül Atyánk! ott mennyei székénn,
mondám magamban borzadó örömmel.

Ott ül fénnye megett amaz égi
résnek, hogy egy szavával szétlehellye
földünkrűl az örömtelen éjnek
vak vásszait. . . De festi már ösvényét

a' hajnal friss rózsaveressel,
's a' fellegeknek széleit beszegvén
keltében folyadékony arannyal,
hüs harmatot hint a' szomjú mezőre.

A' földtűl elválík az égnek
kék boltya, 's felfelé vonódik. Ezzel

a' fellegsereg is magasabbra
 emelkedik, ritkúl, 's a' csillagokról
 a' fátyolt versengve levonván,
 a' tiszta tűznek honnyához törekszik.
 Szinte miként a' büszke menyasszony,
 úgy lép ki a' homálynak hűltt öléből,
 a' föld is megrakva virággal,
 megrakva számtalan dúzs termetekkel.
 A' nehezebb folyadékok az égből
 színére süllyedezvén elszivárgnak,
 's elválván a' szűke Dunának
 két partya egymástól, kinyíltni látszik
 e' széles víznek deli színe.
 Ott fenn az ég, itt lenn a' föld tündöklik.

Így választotta el a' Teremtő, Mojzes sze-
 rint, a' felső vizeket az alsóktól; így gyűjtötte az
 utóbbiakat egy helyre, kiemelvén közüllök a'
 szárazt, hogy magvazó fűvet és gyümölcsfákat te-
 remjen. De ah! míg ezeket gyors gondolatimmal
 szinte csak átfutom,

Szívemelő jelenést látok kezdődni az égenn.
 Szinte mikint nyáronn a' napnak déli hevétől
 szétszakad a' felhő, 's foszlékai szerterepülvén,

a' tűzszengének magasabb honnyába enyésznek :
 úgy tűnik a' csillagsereg is, mikor a' nap az égre
 a' kelet öbleiből kitekint; halványodik a' hold,
 a' kiderültt kékség holtyánn szétterjed az égnek,
 's a' nagy természet pözsögő életre felújjul.
 Élni siet minden! Csűdél a' szőke Dunának
 mélyeiből sík színe felé a' fürge halaknak
 népe, hol a' napnak fényét örvendő köszöntvén,
 a' viznek tetejénn lebegő bogarakra rohannak.
 A' komor erdőknek tollas zselléri, az első
 napsúgárt gallytornyaikonn bekacsongani látván,
 tollaikat rázzák, 's orrokkal rendbe simítván
 szárnyaikat, kiki módgya szerint, dalolásra fakadnak.
 A' sok ezer Csúszó gyűrűs testével az éjnek
 fénytelen udvaiból a' nyílt térekre tolódik,
 hogy szörnyű bajjal picziny étkeiit öszvekeresse.
 Ott egy gombolyagot látok szétnyúlni; halomnak
 gondoltam; felemelkedvén lábára, ökörnek
 ösmerem. A' gyapjas nyájak, tolakodva habozván
 fénytelen aklokból, a' friss levegőre sietnek.
 Még a' mézgyűjtő szűz nemzet is, erre amarra
 szélledvén ridegen, 's a' rétnék tarka virágít
 megsejtvén, dúzs kelyheiket versengve rabollja.

Érkezik ágyából már most a' szinte megújultt ember is; ez könnyű szekerénn a' tarka mezőre, az meg ekéje után más munkájára sietvén. —

De ah! minekutánna a' Teremtésnek e' mindennapi képét férfikoromtól fogva majd nem naponként gyönyörködve néztem, csudáltam, imádtam; most, mikor azt különösebben lerajzolni ügyekeztem, megérintett engemet az Úrnak keze, egy súlyos és hosszas nyavalya által a' halálra megintvén. Azt találtam azonban még szomorúabb elmélkedésimben is: hogy nagy, irgalmas, és hatalmas az Úr, mikor sujt, és mikor gyógyít, mikor csapással látogat, és mikor kegyelmével vigasztal. A' legszebb napnak, melly az egész természetet feleleveníti, az végtére a' sorsa: hogy ismét elalkonyodik, és még nagyobb pompával kerekedik-ki. —

VERSEGHY. *)

*) A' Boldogútnak utolsó munkája; közli Tek. Ságghy Ferencz Úr, mint a' Szerző' Végintezetének Teljesítője.

S Z E L L Ő H E Z.

Ott a' kéklő hegy' tövében
 Egy ér csörgve folydogál,
 'S partja' fűzes ernyejében
 A' Hív' csendes lakja áll;
 Lengj e' tájra gyöngye Szellő:
 Bús magányban ott küzdell ő:
 Boldogabb te! felleled;
 Szállhatnék bár én veled!

Szállanék! — de bájkörétül
 Tiltva lép a' sors elém.
 Láthatárom elsötétül;
 Végső búcsut int felém:
 Lengj te hozzá gyöngye Szellő,
 Őt helyettem üdvezellő!
 Mondd: nem hunyt el érzetem,
 Bár elválni kénytetem.

És, ha keble mély titokban
 Könnyeláztan ömledez,
 'S visszavágyó lángzatokban
 Multja' szépin' tévedez;
 Lengj körüle boldog Szellő,
 'S édes bűn ha így éldell ő:
 Gyöngén sűgva nevemet,
 Szentesítsd emlékemet.

'S a' midőn hűs alkonyában
 Zeng az árva fülmile,
 'S lelke néma lágyultában
 Ön szerelmit festi le;
 Őt legyingesd boldog Szellő,
 Rózsailatot lehellő!
 'S lengve szív hullámain,
 Tüntess fel szép álmain.

És, ha lassun e' tűz' árja
 Elhervasztja létemet,
 'S egy hideg kéz majd bezárja
 Értelángzó szememet;
 Lengj te hozzá esti Szellő,
 Sírfüvek között nyögellő!
 Fogd fel vég fohászatomat,
 'S vidd melléje poromat.

KISFALUDY KÁROLY.

A' S Ó B Á N Y Á K.

E' feladott szókra: Próba, Viszonlatás, Lélekvirágok,
Igazságszeretet, Háladoság, Költői nagyság.

P r ó b a.

Varázslat látszék alkalmas idő óta lekötni a' Rónaszéki sóbányákat Mármarosban: a' munkások különféleleg izgattatának, gyertyájik ok nélkül elaludoztak, legjobb műszereik a' leggyarlóbb 's porhanyúbb tárgyakon éltöredeztek, incselgő rém-orczák, torzongó alakok lépdeltek gúnykaczagva előkbe; 's hahogy a' bátrabbak' egyike feléje törtetett is a' tüneménynek, közönségesen munkatársába ütközött, és többnyire czivódás támadt közöttök. Ha ki valamelly fontos munkát szorgalommal elvégzettnek hive, úgy találá: hogy só helyett földet vagy buta követ kerített-elő; továbbad sokféle földalatti pezsgés bongás hallatott, vízerek fakadoztak az aknák' mélyeiből: úgy hogy végre a' bányák egészen pusztán álltanak. Második Ulászló Király, ki gondatlansága miatt annyira jutott, hogy a' föld' szabadon termett gyümölcssein kívül, alig maradt egyéb jövedelme: bár

mi rest vala is, eltökélte magát még is egy útra Mármarosba, hogy e jövedelmi kútfőt a' lehetségig felsegélle. Udvarát a' Huszti várba szállította. Ertelmes Bányászok hivatának Sóvárról 's Erdélyből, hogy a' Király' jelenlétében magokat új próbákra szánják; több merész jelent meg bel- és külföldről dicsőség' vagy jutalom' ingeréből. Pezsgett a' vár az öszvesereglett néptől, 's kik ott szállást nem nyerhettek, sátorok alá teleplének a' Tisza' hosszában. Eleven mozgásban volt minden, mert a' legközelebb nap' reggelén szándékozott a' Király Rónaszékre, személyesen önjelenlétében a' próbát, a' veszélyes bányába lejuthatást, megújíttatni.

Alig csókolta az első napsugár a' láthatárt, a' költözet azonnal elkezdődött. A' szép Huszti völgyet körülkoszorúzó hegybérczek hajnalbíortól tündöklének mint egy korona, melyet a' táj Fejedelmének nyújtja. A' Tisza, példázataúl a' jobbágyok' apadhatlan szeretetének, egész medrének folyami hosszában simult a' Királynak 's kalauzlátának elébe. Mind a' két parton, az útra, a' fák' csücsaikra, 's legmagasb sziklatetőkre öszvetódult a' kíváncsi nép e' királyi pompa' szemlélhetésére. Méltóságosan haladt ez a' bámuló sorokon által; de se száma vagy készülete a' hadnépnek, sem az

Ország' Nagyjainak fénye nem igézte a' sokaságot el úgy, mint a' Király' tekintete, ki tiszteletparancsló felséggel lovaglott a' nagy próbára rendelt sóbányászok' közepén; és a' Király' leányaé, körüllebegő udvarnok szűzeivel, azon idegenektől környékezve, kik az aknába ereszkedni szándékoztak. Ugy tűnt-fel Ő Udvarnoknéji' körében, mint egy planéta mellékholdjaival; de valamint közelebb lévén az emberhez a' hold, inkább szól a' szívhez, mélyebben világít a' kebelbe, mint a' távol Jupiter: úgy érzi magát egyike a' kísérőknek ellenállhatlanul azon Szűz felé vonzatni, ki mellé őt a' történet vezeté — 's a' természet' minden gyönyörűsége, minden felségi fény elhunyt szemei előtt. A' sors úgy kedveze néki, hogy alkalmas időig mellette lovagolhatna. E' bájoló tárgy egyike volt azon sugár alakoknak, mellyeket szűn nélkül keres a' szem, de ez életben ritkán találhat fel, 's olly deliségű mint egy tündért szoktunk képzelni. Az éj szeretve csokolá hajfürtjeit, 's ki egyszer kék szemeibe pillanta, meggyőződött arról, hogy több egek lehetnek. Annyi kellem volt előntve rajta, olly bájoló szellemi kedvesség pihent arczaín, hogy a' legmiveltebb művész' ecsete elsikeretlenülne festhetésén, 's minden, kit szerencsés vagy szerencsétlen csillaga e' tünemény'

elébe vitt, kénytelen vala megvallani: hogy egész lényének bájkecei nem ismételtethetők, hanem egyedül a' szív' mélyén érezhetők.

A' Nádor' leánya volt az, a' bájos Sarolta, büszkesége atyjának, Ulászló' király' leányának öröme 's barátnéja. Az Idegennek kizárólag rajta függő figyelme nem maradt észrevétlen előtte. Olly kis részvéttel mint csak lehet, tudakozá a' királyi Szűz' udvari Marsallját, a' Jövevény' neve felől; de ez őt nem nevezé; — honnan jött légyen? nem tudta senki; — mióta mulat Huszton? az utolsó estvén érkeze 's egyedül. — Rá tekinté még egyszer Sarolta, 's andalgásba merült: de pillanatja égett az Idegenében, 's miként a' Phoenix ifjúltan támad-fel lángjai közül, úgy virult ki ennek szívlobbjában az örökké ifju szerelem.

Rónaszéken voltak. A' Király leszállt a' ménről, a' többiek követték, 's mindenki az aknákhoz tolonga. Csend volt a' mélyben, mintha a' Földalatiak jelenlétét tisztelnék annak, ki felettök uralodik a' földön. De ők más módon védék birodalmokat, mert mihelyt a' próbamerőknek valamelyike le akara kötelen ereszkedni a' mélybe, 's már a' sómenyezetig ére: a' kötél látatlan hatalomtól ismét felhajtattott, 's a' merész a' földszínen fekütt. Súly súlyra függesztetett, míglen csak

a' kötél' ereje bírható. Leszálltak a' legbátrab-
 ak, de ők se hatának mélyebbre az előbbieknél.

Míg e' merész próbák mindég gyorsabban így
 váltogatnák egymást, 's mindég azon sikertelen fo-
 ganattal, hirtelen tolongás támad a' királyi Szűz
 körül. Egy kis öregded férfi — Törpének hihet-
 nők — elmés fortéllyal keresztül surrant az örö-
 kön, és sokaságon, 's már közel állott a' bányato-
 roknál. Hirtelen az Asszonyok közé iramt, ta-
 szigálá őket, sőt még a' Királyi leányt is kemé-
 nyen érinté, 's már egészen ott állt az üre-
 gnél, midőn néhány odasiető férfiak lekapák, és megkö-
 tözék. „Bíráld-meg tettét királyi Hölgy!“ szól
 egyik; „üssétek agyon! vessétek a' mélységbe!“
 harsognak többen; a' Jövevény handzsárt von: ek-
 kor karjaiba omol Sarolta, 's kérőleg mond a' ki-
 rályi Szűzhez: „Szelídség az asszony' éke, 's va-
 mint te legmagasb vagy közöttünk, példával is lépi
 előnkbe; bocsáss-meg a' szerencsétlennek! Magok
 is a' lelkek, a' gerjedékenyek, tükrözzék magokat
 Benned, 's tanulják: mint uralkodik az ember a'
 haragon.“ Szelíden mosolyogva viszonz ez: „annyi-
 ra elragadott hát e' pillantat, barátom! hogy szí-
 vemen kétkedhetél? büntetésből te oldjad-fel bi-
 lincseit, 's mondd neki: hogy szabad.“ A' Törpe,
 ki az egész beszéllgetést hallotta, különös indu-

latban volt. Düh, aggodalom, dacz, váltogatták egymást arczvonásiban; 's midőn Sarolta békójit oldozná, könyük görgedeztek le ősz szakállára, 's mond: „mi viszont meglátjuk egymást!“ E' perczben elszakad az arany láncz Sarolta' nyakán, 's a' bányauregbe suhan. „Anyám' képe!“ felkiált ő; 's az Idegen már meg is ragadá a' kötél, 's lebozsátkozott rajta a' mélybe, a' Törpe pedig minden eszmélet 's elővigyázás nélkül a' torkolatba rohant. Iszonyat' riadalma, és sajnos csend követte e' látványt. Kevés percz mulva feljött magától hajtva a' kötél. Félénken fordult felé minden szem, 's mindnyájan szabadabban lihegtek, midőn az ifjat megpillanták. De milly bámulat fogta-el őket! midőn az, ki lebozsátkozottkor kezeivel tartózkodott a' kötélén, most feszesen lekötöttve tűnék szembe: szintúgy mint mikor egy beteg vonatik-fel a' mélységből. Jobbjára, Saroltának anyja' képével czímerzett arany láncza vala fűzve, az ifju pedig ájultan.

Sikeretlen volt a' környülálló asszonyok' minden orvos-szere feléleszthetni őtet. Sarolta szíve' vérét árasztotta volna, csak egyszer nyissa még szemeit fel a' szép alélt Halandó. Azonban elérkezett a' Király' orvosa, 's a' legközelsőbb házba viteté a' haldokló érzetűt, 's midőn kérdeztetnék:

van e remény éltehez? Kétes főcsoválás volt válasza. Mi szívesen maradt volna hátra ápolgatni őt Sarolta! úgy rémlett előtte: hogy a' beteg csak általa gyógyulhatna-meg, 's azért bizonyos fájdalom öröm lepte-meg, midőn az orvos a' lánczot 's képet nem fejtheté ki feszesen zárt jobbjaól az Idegennek.

A' költözet melly reggel vígan 's elevenen kezdődött, estve halk lépten, és szomorgó képpel tért-meg Husziba.

Viszonlátás, Lélek virágok.

Az éj leszállt vala. Minden szem álomban me-rengett, csak Saroltáé nem! ki a' nap' történeti-től meghatva nyugtot nem lelheté. Szünetlen előtte lengett képe az Idegennek: majd a' mint Az mellette ifjusága' teljes erejében lovaglott; majd ismét halotti halványságban, a' lánczot oldhatatlanul szorítva. Az Aggnak képe is, kit megmenté, viszont feltűnt előtte. Nem vala képes érzelmeit 's gondolatait rendbe szedni. Ez édes tétova közt zörrenést hall a' szobában, 's im a' reggel' Törpéje állott ágyánál, sókorona homlokán, hasonló fejdelmi-pálcza kezében, ruhája kristály csillogásu. „Ne félj, Leányom! monda. Barátod vagyok én. Belső

erő vorz hozzá! Ismét meg kell látnom téged; 's meghálálnom közbejárásodat, nélküle én el valék veszve, 's tudnod egyszersmind azt is: ki vagyok, 's hogy hálás lehetek. A' Gnómok' nemzetsége, melly a' magyar föld' keblében lakik, eredetileg egy fejedelmet uralt. De utódjai az országon megosztakoztak, 's ez osztálynál fogva hosszú időszak óta (ti emberek Századoknak nevezitek) több földalatti független herczegség 's grófság áll fenn, mellyek törvényes ügyeikben a' Selmeczi Bányakirálytól függenek. Az én osztály tartományom a' Mármarosí sóaknak. Bizonyos idő előtt a' Selmeczi aranyhölgy' menyekzójén megjelenvén, vigan valánk, 's egy villanó szeszélyperczben (minthogy általában igen ingerlékeny vagyok) a' Nagybányai Rézgróffal fogadtam: hogy az én herczegségem' terményei becsesbek az emberek előtt az ő grófságáéinál. A' Selmeczi bírószerk elébe terjesztők a' kérdést, 's az így ítelt: „rézből veretik a' pénz, ez Istene az embereknek, 's ennélfogva becsesb előttök a' sónál. A' Rézgróf' sarczosává kárhoztatám mind addig, míglen egy olly drága követ lesz szerencsém találandhatni, melly birodalmamban teremvén az ember- 's szellemektől többre becsültetik mint a' réz, ezüst, és arany.“ Ezen ítélet fellobbantá gyűlölségemet az emberek ellen, 's eltö-

kéltem a' hálátlanokat eltiltani országomtól. Hogy azt megtehetém, — tapasztalátok. Egy úttal földalatti kincseket is nyomoztattam, de hijában. Mint-hogy pedig a' nekem szabott határidő nem sokára eltelik, tegnapelőtt a' föld' színére szállottam tanácsot kérni bölcs barátomtól egy tudós agg sástól, ki nekem előbbi szolgálatimért lekötelezettem. Útam hasztalan volt. Éjjel haza térvén elszunnyadtam, 's a' hajnal' első sugára tegnap még alva talált; ez bal szerencsét hoz a' Gnómokra mindenkör. Ez által elvesztenek ők, míg a' mélybe vissza nem jönnek ismét, minden lélek-hatalmat, 's emberi sors és halandóság alá jutnak; fájdalommal tapasztalám én tegnap ezt, midőn erőszakkal próbáltam magamnak utat nyitni az üregbe. Pártfogásod 's érzékenyítő kérelmed mentett-meg, 's csudálatosan hatott rám, most megköszönni jövök tetteted! 's kérdezni: mivel szolgálhatok neked, 's mint mutathatom magamat irántad háladosnak? „Mentsd-meg a' Jövevényt!“ kiált Sarolta, 's bibor szín futotta-el orcáját. „Látom én, viszonz a' Gnómherczeg, ki nem fejezett gondolatodat is. Teljesedjék! Hanem a' báj-álomtól, mellybe süllyede, tenmagadnak kell előbb felszabadítanod ötet, én nem vagyok képes azt tehetni. Mert midőn én nektek emberek! sópáhóimat elzárnám, olly va-

rázs-átkot mondék arra, ki első hozandna zsákmányt ki ásvány-országomból a' felvilágra, hogy se lélek, sem egyéb mi ne ébreszthesse-fel azt búszenderéből, ha csak azon lény, melyet a' Bájalvó szeret, nem határozza-el magát önnön éltét az Álomkór' szerelméhez csatolni úgy, hogy élni szűnjék-meg amaz, midőn megszűnik szeretni őt iméz. El vagy é erre tökéelve? " Sarolta elszántan: „az élet csak Szerelem, a' természet csak általa él, ti Szellemek is mindnyájan csak szerelni lehellet vagytok; én el vagyok tökéelve., „Jó! mond a' Törpe, figyelmezz tehát, 's értsd szavaim': midőn két lelkek először vallják-meg kölcsönösen viszón-szerelmüket, a' föld körülök két virágot nemz, 's ezeket lélekvirágoknak hívjuk. Ezek hatalmat nyujtanak a' már fogant szerelmet örök időre köthetni. Két ilyen virággal bírok én, egyik eredetileg enyém, szomorú hagyománya a' másik korán eltűnt jegyesemnek. Im vedd egyikét, nyomd azt melyedhez azon erős feltétellel: hogy szerelméhez kötöd életedet, hét dobbanatját számold szivednek, akkor a' virág elhamvad. E' hamut szemére hintem én a' Varázs-szunnyadónak, 's gyógyultan serken fel.“ Mohó tüzzel ragadta ki kezeiből Sarolta az ajánlott virágot, mondásaként tön, visszanyujtá neki a' hamvat, 's mély álomba merült. Álmában a'

Gnómherczeget látá egy elmélkedő orvos' alakjában az igézett mentendő' fekhelyénél, 's ott a' Király' udvari orvosával komoly beszélgetésbe merülve; látá milly hódologva távozott ez el tőle, 's mint kezdé a' Gnóm gyógyítani a' Bájszendergőt; örömben röpesett szíve, midőn az üdülőnek első pillanatja a' jobbján levő lánczra meredt. Felhő terült azonban a' szoba' körére, szemei elől rejtven-el mind azt, a' mi történe továbbad.

I g a z s á g s z e r e t é s .

Épen a' fris reggeli levegőbe mene sétálni a' gyógyult ifjuval a' csudás orvos, midőn amannak szeme az országútnak fordulván, port látott azon emelkedni. Az öreg erre jóslati fontossággal: „Én nem csak testgyógyító orvos vagyok, én betegeim' szívgyötreimén is tudok segíteni. A' tiédre, ha bár nekem azokat fel nem fedéd is, ott közelg a' gyógyító-szer. — Bármí hihetlent hallandasz is, mindent igenelj, 's kebled' legtitkosb, legmerészb vágyai bételjesednek. „Azonban a' porfelleg közelebbül, ezüst feyverek csillámlának keresztüle, egyes lovagok ötlöngének szembe; a' két Vándorhoz közel állapotodott-meg a' sereg. Eloszlott a' por, 's a' Nádor előtte egy választott kíséretnek,

maga állott mellettök, díszes útiköntösben; gazdagon ékesítve a' kísérők. Midőn az ifjat látá, leszökött paripájáról, 's nyájasan köszöntvén őt, úgy kezdé szavait: „Nemes Herczeg! bocsáss-meg, ha mi azon homályt, mellybe magadat leplezned tetszett, előbb hatottuk által, mint talán ohajtád; de a' lovagi bátorság, nemes udvariság, 's deli módú asszonytisztelés Herczegfit fogtanak volna velünk ismértetni Benned, habár Ő Herczegsége a' te Atyád nem méltóztatott volna is kinyilatkoztatni méltóságod' titkát 's utazásod' czélját előttünk.“

„Nádor! viszonz az ifju, nem tudom honnan ered e' gondolatod, hogy én Herczegfi vagyok. Ha nem tetszik tréfálnod, nagy tévedésben vagy, mert én nem vagyok fejedelmi vér.“ „Hasztalan tettetésed, mond a' Nádor; ma éjjel hercegi atyádnak követei érkeztek, 's megvalósíták azon gyanúmat, melly első megpillantásodra ébredt bennem. Herczegi atyád olly dús ajándékokkal tisztelé-meg házamat, minőkkel azt csak egy Moszka Fejedelem teheté; leányom kezét is kéréte számodra; ezt én meg is ígertem, minthogy illy kötelék neki csak tiszteletére, illy Lovag csak boldogítására szolgálhat.“ Szótlan meredt rá az ifju. „Ha nem hinnél szavaimnak mond a' Nádor bizonyos érzékenyülessel, kérdezd küldöttjeit Atyádnak. Egyet legalább,

Nevelődet, meg nem fogsz tagadni közülök? „Ekkor több gazdag öltözetű 's eddig a' Nádori kíséret megett rejtekező férfiak nyomultanak az ifju mellé, 's körébe. Míg a' többi előtte tisztelkedve hajladozott, az egyik, éltes férfi, nyakába omlott, 's ölelve csókolgatá őt mint egy atya szokta szeretett fiját, ki tőle sokáig messze volt. „De szólj csak, mi — kezd az ifju, „igen is, mindent meg fogok mondani, szavába esvén az agg. Midőn távol Hazánkból elindulnál felgerjesztve Sarolta' szépsége' hírétől, 's magadat eltökéléd rangodalatti álruhában látni őt, vizsgálni, 's ha valósulva lennéd a' hír' dicsőítéseit, neki kezet 's szívet ajánlani, 's őtet és szerelmét egy lovagi hőstett által megérdemleni: Atyád, ki gondosan megelőz minden ohajtásid' teljesítésében, elvégezé magában: Saroltát számodra megkeretni, hogy így Magyarországra érkezésedkor őt már Jegyesednek találád, 's úgy lépj-fel itt, mint a' gyermekek a' mennybe, előbb, mint sem alkalnok legyen azt megérdemelnéni. Tekervényes úton megakarók előzni jöveteledet, de villámsietésed túlhaladá gyorsaságunkat, 's mi még csak ez éjjel érkeztünk-meg; irtozatos álmélattal hallók tegnapi merész tetteidet, Atyád' tapasztalt orvosa vállalta-fel gyógyíttatásodat, én pedig meghatalmazottnak hívém magamat,

számodra Sarolta' jobbát megkérni azonnal. Nemes Atyja megegyezett már, 's így még ma megtörténhet az esketés. Atyád általunk elégnél több aranyat küld, hogy ez országban mérhetetlen földeket végy; 's nem akarván gyöngéd menyét a' messze út', 's szüléjitől-megválás' nehézségeinek kitenni, elvégezé: hogy néhány hónap múlva ön-maga személyesen Magyarországba jövend a' nemes Nádort, téged és Sarolát meglátogatni." Az Orvos, ki eddiglen szorgosan kémle az ifjunak arcváltozásait, e' szavakkal fordul a' Nádorhoz: „Látod nagyságos Úr! a' beteg még gyöngé, szédelgésbe hozza szerencséje; engedd: hogy ketten, Nevelője 's én egyedül 's bízatosan beszélhessünk vele. „Bölcs férfi vagy, 's teljes igazad van! mond a' Nádor, szóljatok vele, én itt várandlak benneteket.“

Leballagának a' völgyoldalon az ifju 's két agg; alig voltak egyedül 's láthatlan, kérdi az Orvos: „Még sem ismeresz engem?“ Az ifju rá pillant, 's az Orvos mint Gnómherczeg állt előtte; Nevelője még eredeti hegyszellemi alakját is felölté; erre a' Gnómherczeg így szól: „Én vagyok az, kit Sarolta' szószólása mente-meg haláltól; háladíjjal akarván viszontagolni tettét, szereket nyujték neki, melyeknél fogva téged' varázsálmódtól megszabadíthasson; azért halmoztalak-fel temérdek

kinccsel, hogy férje lehess; mivel Ő szeret tégedet. Szükségtelen tovább mondanom tehát: hogy az általam elámíttatott Nádor téged' egy távol orosz Fejdelem' fijának tart; te igeneld azt, 's tiéd Sarolta. Én több mint hercegi kincseket hagyandok neked. A' kíséret mellyet Gnómjaimból képeztem, kevés nap múlva majd elhagy téged; azután nem sokára hírt veendesz költött atyád' halála felől, senki se fog fejdelmi származásodról kételkedni, 's te Saroltával egy boldog életnek hallagsz elébe." Az ifju erősen néz a' Gnómherceg' szemeibe, 's kérdi: „Tudja 's javalja é Sarolta tettetted?" Erre válaszol amaz: „Nem fedezém-fel előtte." „Jertek tehát" 's többet nem szólt az ifju. Mindketten kérdőleg nézék őt, 's így álltanak tovább is egyik mint Orvos, mint Nevelő a' másik, oldalánál.

A' Nádor türelmetlenül várta érkezésöket. Míddön a' hármat maga felé látná közelgeni, vigabban 's reménytelve mosolygott feléjök. Szemközt állott vele az ifju, 's monda: „Nagyságos Úr! kérelek, ne szakaszd félen beszédemet, habár különösnek rémlendne is előttd az, a' mit hallandasz. Én nem vagyok Herczegfi, hanem szegény szülék' gyermeke, kiket korán elvesztettem. Nevem: Z u á r d Ó d ö n. Honom Fogaraszöld. Árvaságom' szigorú környülményeiben külföldre szakadván sokat ta-

multam, 's nyomoruságtól edzetve 's edződve serdülvén-fel, a' csaták' versenypályáján a' halál' mezején, több harczban viaskodtam. Most a' vitézlő Magyarföldre jöttem hadi szolgálatba lépni. E' vidék' történeteinek híre, a' legyőzetendő veszélyek, a' kiküzdhetendő dicsőség édesgettek ide. Hogy leányod legyen, azt nem tudám. Mióta tegnap láttam: ő az én Világom, 's én örökre az ő Sajátja. E' lény — a' tettetett Orvosra mutatván — kinek leányod' pártfogása tartá-meg éltét, épen most nyilatkoztatá magát a' Sóbányák' földalatti fejdelmének előttem, 's tudósíta: hogy leányod engem viszon szeret. Öszveköttetésünket előmozdító szándékból el akar téged, a' világot és Saroltát ámítani, 's engem' Herczegfinak hireszte; a' követség 's minden a' mit szemfényvesztőleg elődbe adtak, csalás. Érzem: hogy ezekről értesítvén téged, egész éltém' boldogságát szakasztom-szerte, mert most nem fogod Saroltát nekem engedni többé; de ámításnak nem köszönhetem birtokát; még oldalánál se fognám boldognak érezhetni magamat, nem élhetnék, ha az ötlene szemrehányólag elmémbe, hogy ravaszság által tevém őt tulajdonommá, 's hogy valaha csak egy gondolatot is kellene titkolnom előtte. Szívet csak rokon érzemény hódíthat örök sajátúl, de hazug ármány nem soha.“ Elé-

szökött ekkor a' Gnómherczeg, 's bosszus hangon ezt mennydörgé: „Tapasztald hát, balgatag! mit tehet a' szellemek' kegye, mit haragja. A' mit éretted buzgék tenni, megvetetted, 's engem' Jótevőd az emberek' gúnykaczaj-tárgyává méltatlanítál; lakolj tehát érette!“ Ezt harsogván a' földbe süllyedt, és vele a' varázs-kiséret 's az ifju is egyetemben.

H á l a d ó s á g.

Éjféli vala. Sarolta egyedül állott a' bányauregnél: kezében az aknaszövétnék, 's eltökélve oda lebecsátkozni 's megmenteni őt; — vagy véle meghalni. Hasztalan hintegeték a' siető felhők komor árnyékjokat mintegy óvólag útjára; hasztalan sohajtozott az éji szellő; hasztalan susogtak levelei az erdőlombnak. Eltökélve haladt ő sötét pályáján, 's letünt a' mélybe, mint egy leáldozó csillag az alkony' láthatárán. Midőn az ingó lépcsőkön lesietne, könnyü lépte vízhangzott a' roppant sóboltozat' tömérdek üregeiből; sőt még keblének sebesb lihegzetét is visszaröpíté a' földalatti echo: olly iszonyító csend vala ottan. Egy pillanatig megállapodott, bizonytalan: merre forduljon hogy a' Gnómherczegre találhasson. Midőn így vizsgálva

körüllövelné nézteit, az üreg' alján valami mozgás rémlett előtte, meredve szögezvén oda pillanatját, észre vette: mint világosul egy helyttől sudan az aknafenek; végre mintha körösleg a' sógöröngyek csak vékony üveg volnának, keresztülök hatott tekintete. De min nem hat által szeme a' szerető Asszonyinak? Azt pillantá-meg ott ő, kiért e' súlyos pályára lépett, nyugton és irtóztalan várni végzetét. Szívének hathatós dobogása, fenntebb ütése vérenek, 's az erő melly egyszerre ujont eltolté, meggyőzők arról: hogy épen ő tárgyképe most gondolatnak, 's hogy keble határtalan szerelemmel lobbadoz iránta. Röpült a' lépcsőkön lefelé. Itt lelé a' Gnómherczeget. Komoran 's elmélkedőleg sétált ez a' homályos akna' sikátorain, 's előtte két Gnóm, szövétnekes fejjel utját világítva. Sarolta lábaihoz omlott az elálmélnak. „Én mentém-meg éltedet! kiálta, 's te azért az ő életét ígéréd nekem; ha őt megöölöd, megölsz engem' is azonnal. Emlékezz hölgyedről, 's azon szerencséről, mellyet neked nyújt: 's nem fogod akarhatni feldőlni a' miénket.“ Ellágyulva kiált a' Gnómherczeg: „Szabad ő, 's tiéd!“ A' könnyű, mellyet a' fájdalom idéze Sarolta' szemébe, örömdíj gyanánt gördült a' Gnóm' kezére le, 's ím e' köny gyönggyé vált. Felkiáltott ekkor a' Gnóm: „Ez a' gyöngy bi-

rodalmamban termett, 's mind ember- mind szellemeknek magasbra kell becsülniök azt a' mélységek' minden aranyánál, — ez tartja fenn Országom' függetlenségét.“ Most minden táj felé röpültek híreszei, 's egy a' Nádorhoz is Rónaszékre, meghívni őt. „Atyád megegyezik öszvekelésteken, szól a' Gnóm, míg ő megjövend, mi ülljük a' menyekzót.“ Az ifju a' Fejedelem' oldalánál állott, 's midőn Saroltát szívéhez szorítná, eltűnt éje a' földalatti sórengeteknek.

A' magas palota ezer szövétnektől ragyoglott, 's a' kristályfalak végtelen változatokkal tükrözgeték-vissza a' játszi lángokat. Örömtűz égett a' mélységekben; vidor gnómalakok bocsátkoztak alá kötélen a' magashól, 's a' legkellemesb harmoniákat zengedezék; a' padlatokból asztalok emelkedtek, elborítva 's kínálkozva felesleg özönével mindennek, a' mi drága 's kedves az ínynek. Kéj, gyönyör 's örömszaj harsogott a' hegyekben. Hirtelen fordulván a' Fejedelem a' boldog párhoz, mond: „Oda fenn áll Atyátok már az aknatoroknál, siessetek hozzája. Éljetek boldogúl! ti engem' nem fogtok elfeledni soha.“ 'S midőn feljönének az embervilágba, egy kisded Gnóm ült világítólag hozzájok, 's ezt sugá Saroltának: „Egyik lélekvirág által életed e' férfiú' szerelméhez van csatolva; — a' másikat e' perczen égeti öszve a'

Gnómfejedelem egy varázstükörben, hogy e' férfiú is örökké szeressen téged; ennél fogva te élni fogsz, míglen téged ő szeretend; — 's ő téged szeretni fog, míg élend. — Így hálálja-meg a' Gnómherczeg könyűdet. “

Költői nagyság.

Méltólag ki nem vitethetik e' Novella' Szerzőjétől.

GR. MAJLÁTH JÁNOS.

AUGSBURGI ÜTKÖZET.

910. Eszt.

Hunnia' rettenetes karu Hősei tűnnek előmbe,
 Kik legelőbb védék Országunk' sarkait Árpád'
 Holta után az egész Alemannia' fegyveri ellen.
 Augsburghoz tódult roppant birodalma Lajosnak,
 'S tűródzott karral Magyar ellen fente aczélját.
 Fő Ura honnunknak Zoltán volt akkor: időtlen,
 'S karjai még gyöngék szablyát ellenre suhintni.
 A' hadi kormányt a' Nemzet' szózatja Lehelnek
 Nyujtá-ált, ő lett első Hadnagya hadaknak,
 'S a' Magyarok' lelkét borzasztó kürtbe lehellett.
 Sok szomjús szablyát vezetett míg szomjokat oltá,
 A' porban-heverő Teuton' vérével itatván.
 Testhalmok földték Noricumnak telkeit akkor,
 'S a' folyamok véres patakoktól felzavarodván
 Nem nyujtottak italt a' rémült Vinduszi népnek.
 A' Frank és Svévusz mind elhullt Par' folyamánál,
 'S a' Noricum' síjait Lechnek hullámi sodorták.
 Népei Nyúgotnak nem merték hosszú időkgig
 Árpád' gyermekeit haddal fenyegetni ezentúl.
 Olly tüzesen védék megtámadt honjokat ekkor
 A' Magyarok! kiknek villámzó fegyverit és a'
 Harsány kürtü Lehelt készűl elzengeni kobzom.

E L S Ő É N E K.

Milly zúgás ötlík füleimbe! mi villog az éjnek
 Sűrű kormában?! Rengő dörgéssel ütődnek
 Nyúgotról suhogó szélvészek az Attila-várnak
 Ormához; Noricum', Francónia', Svévia' 's Saxon'
 Magzatinak kardját villongani látom az éjben.
 Látom torladozó seregét tódulni erősen.
 Augsburghoz minden tájakról egybe gyűlögnek,
 'S mint a' görbe folyók, mind a' tengerbe omolnak,
 Úgy a' Teutonok is mind egy táborba' tanyáznak.
 Hát mit akartok, ti Nyúgotnak gyermeki, itten?
 Merre visitand majd egyenes szablyátok' aczélja,
 'S mérges dárdátok' fényes hegye merre ragyogland?
 Mord képű Szigárd, mit akarsz hogy fegyvered össze-
 Húzod? Mért fenyegetsz életvesztéssel amollyan
 Teutont, a' ki élő karddal nem övedzi magát fel,
 'S szélszárnyon nem iramt Augsburgi vitézek' ölébe?
 „Attila' magvának dölyfét megalázni idő már,
 „Hogy ne talán büszkén fordítsa reánk buzogányát.
 „Megholt a' hadakat-rontó Pannónia' Hőse!
 „Ne féljünk többé! dúljuk-szélyt árva hazáját.
 „Zoltán, Árpádnak fija, gyermek 's gyöngé csatázni.

„'S lássák a' vadonok' bárdatlan fajzati, hogy mi
 „Szembe merünk ilyen gyülevésszel szállani mindég.”
 Így ordita kevély hangon Szigárd vizözönként
 Terjengő seregéhez, erős markába feszített
 Kardja szorult, 's levegőt sebesen hasogatva visított.
 Ó Senonok' (melly Franczia nép vala) Herczege máskép';
 De mivel a' harczok' fija volt 's megvívta az ellent
 Úgy, hogy nálánál jártasb Hóst akkor időben
 Nem mutat a' Német nemzet: 's így néki adá-ált
 A' csata' kormányát gyermek Lajos, a' ki időtlen
 Léven, nem bízott erejébe' Magyarra kiszállni;
 Hát az emel kardot, 's fenyegetve lövelli szelésre
 Megköszörült élet Pannónia' szép telekére.

Hallod, vad harczok' Villáma Lehel! dühödését
 A' Teuton' pezsgő népének? látod az érczben
 Állókat? Mint a' rablásra menő vadak éhes
 Mord fogakat vicsorintanak a' zsákmányra dühöngve:
 Bajnoki tűz' szikrája lobog kebledbe, 's hazádnak
 Szent védelme eget csapodó lángokba röpitget.
 „Hol van Előd' fija Bors? Üljön paripára serényen,
 „'S gyűjtse az elszélyedt Pannónia' Hadnagyit öszve,
 „Századok', Ezredek' és kisebb csapatok' Vezetőjit.”
 Így dörög a' harczok' Dólója szemöldökít öszve-
 Húzyán és szemiből haragos villámot eresztvén.

Attila' vára alatt Csepelen, Duna' nagy szigetében,
 Gyűltenek-össze serény mód' a' Hunnia' Hősi, Vezéri,
 Kikhez ránczbaszedett hemlokkal nyersen imígy szólt
 A' harczok' Döntője Lehel: „Látjátok az aggott
 „Bérczek' tornyosodó tetejét az egekbe meredni,
 „'S a' Duna' hullámit ki-kiütve csapongni Kelenföld'
 „Büszkén fennálló sziklájira: úgy emelengnek
 „A' Teuton' tenger-sokaságú magzati feljebb,
 „'S harczriadó hangjok hamvas felhőkbe ütődik.
 „Árpád' kardjával 's karainkkal vívt telekinkre
 „Vágynak írigy szemeik, 's berohanni akarnak ez áldott
 „Pannon' hegy- völgyes termékeny földre már már.
 „Hát elnézhetjük békén ime' ránk fenyegetve
 „Czélzó kardoknak hegyeit?! Ki merészle csatázni
 „Scythia' Hőseivel, 's nem dűlt a' sír' fenekére?
 „Hol nem győzött még szablyánk azonóta, hogy Álmos
 „Volga folyón általvezetett bennünket e' földre?“
 Mint mikor a' tenger' sodródó habjait úzi
 A' fagyos éjszaknak zúgó szele, háborodás lesz;
 Égig tornyosodó hullámok gálya-, hajókat,
 Szirtekét, embereket nyelnek, 's fene módra dühöngnek:
 Olly zudulás támadt Csepelen, mikor a' Teutonnak
 Kardját emlegeté a' harcz' Győzője; egekbe
 Felszáll harczzengő hangjok, megbőszül az ernyős

Fűzesben legelő bika és feltartja fejét a'
 Bokrokból. A' part mellett úszó halak is meg-
 Hallván vad morajok', Duna' túlrészére osonnak.
 „Ki meri Árpádnak népét fenyegetni e' hangon?
 „Tí alacson lelkűk! mért bántottátok előbbed
 „Hunnia' magzatját, karotok mért kelt-ki reája?
 „A' Magyar a' honját sűríg védelmezi, 's nem bánt
 „Mást: ha előtte magát megalázza; de merjen
 „Fegyvert fogni reá valaki, van fegyvere, karja.
 „Szittyá paizzsával nyíl- 's dárdát visszaverend ő.
 „Nyúgot' gyermeki! tí már mind táborba' tanyáztok;
 „Várjatok, a' Magyarok sem késnek kardra kiszállni
 „Véletek. Ott lészen szablyájok, epébe' füresztett
 „Szittyá-nyilok, tegzők, csúcsos dárdájok is ott lesz.“
 Ezt zúgá a' sok Hős szinte csatára hevülve.
 Egy sem volt ki hüvelyből nem rántotta-ki kardját;
 Villámlott tüzesen megmarkolt fényes aczéljok.
 „Vad harczok' Tiprója Lehel!“ — mondotta továbbad
 Sok Hős, — „Főhadnagyja te vagy sereginknek, utánad
 „Fog csattogni sulyos kardunk, bár merre kívánod.
 „Ámbár a' délnek forró homokára vezetsz is,
 „Vagy fagyos éjszaknak hó- zúz- jéglepte hegyére.
 „Ülj a' sós tengerhullám' hátára, követnek
 „Hőseid; ámbár a' felhőkbe nyuló kopasz és zord

„Szikláknak tetejére viszed-fel fegyvered’, ott is
 „Állunk.“ — Ekkor mind, megvágván karjokat, éltek’
 Cseppjeiből egy drága arany- ’s gyöngyös nagy edénybe
 Mindnyájan egy kis vért hagytak folyni, ’s kitölték. —
 Fő szentségek volt nemes Eldődinknek ez akkor;
 ’S így esküttek már Álmosnak szittya Apáink.

Ez hogy megtörtént, a’ véres kardot Ugundnak
 Átnyújtotta Lehel, ’s hadtűzre hevülve keményen
 Nézett a’ körülállóknak seregére ’s parancslá:
 Hogy valamerre tanyáznak az Árpád’ bajnoki, tüstént
 Környülhordozná ’s fegyver-ragadásra rivasztná.
 Mostan Ugund véres köntösbe felöltözik, olyan
 Kard van markában, ’s szél’ szárnyán hirdeti a’ Fő
 Hadnagynak tüzesen villámzó harci parancsát,
 Hozzá adván azt: hogy karddal vész-el az olyan,
 ’S gyermeki nem Katonák, Nemesek nem lesznek ezentúl,
 A’ ki paizst nem fog, ’s karddal nem övedzi magát fel.
 Mert akkor csak azok harczoltanak a’ csata’ síkján
 Kik Nemesek voltak; Nemesek pedig olyanok a’ kik
 Harczoltak: mind egy volt akkor még Nemes és Hős.
 A’ Magyarok látván véres köntösben Ugundot
 Érczebelök tüstént fellobbant e’ hadi hirre
 ’S felhőkig röpülő sугár lovaikra szökeltek:
 De bezzeg hódolt Pannónia’, Dácia’ ’s Morva’

Arctzin sárga halál' elsáppadt ránczai ültek.
 Elképedve futott kiki kunyhójába, ha látta
 A' véres kardot, 's köntöst lelebegni Ugundról.

Mit reszketsz kobzom? harsány hurod íme hanyatlík,
 Úgy hallik rezegésednek szava mintha ijednél,
 'S mintha erősb morgás, robogás venné-el erődet? —
 Ám de mi morranat ez? Mint a' szélvész' dühe dúl-fúl
 Olly zúgást hallok; keveregve tolonganak öszve
 Dácia' halmairól, a' Pannoni 's Morva vidékről
 A' harcban mindenkor erős nagy Hunnia' Hósi.
 Rákos! te homokos halmok' bő anyja, nyerítést
 Hallok dombjaidon. Nyihogó paripák ropogatják
 Szittya-kezekbe szorúlt kantárok' aczél zaboláját;
 'S mint mikor a' tölgyes bükkös Bakony' erdeje bömböl
 A' zuhogó széltől, olly morgást hallani rajtad.
 Ott állnak mint a' fenyvesnek' szálai készen
 A' Hősek, lovaik tombolva zörögtetik éles
 Kardjaikat, 's délczeg mód' ágaskodva nyerítnek.
 Nyusztbőrből varrott süvegiknek szőre fakó volt.
 Hosszú köntösben, melly Áziabéli vadaknak
 Bőreiből készült, 's saruban nyomták paripájok'
 Nyergét, és csipkés sarkantyú tüzelte lovoknak
 Karsu inát; torzas bajsok keveregve lebelgett
 A' szellőn, szemeik komoran forgottak alá-fel.

Válokról tarkált parducz fityegett-le kevélyen,
 Hátaikon puzdrát vittek megrakva nyilakkal,
 Oldalokon suhogó kard zörgött, jobb kezeikben
 A' buzogány izmos markokba szorulva kerengett.
 Mint az oroszlánok nagy göggel néztek, ügyelvén
 Hol van az, a' ki velek karddal mérkőzni merészlend.
 Bulcs, a' harczoeknak Zászlósa, elől lobogatta
 A' véres zászlót, tódula utána Zarándnak
 Fő Hadnagyja Velek, 's rézbunkót tartá kezében.
 Legmagasabb 's csontosb paripán nyargalt vala Orgyas,
 Hosszu szemöldökinek lekonyuló szőri befödtek
 Szikrázó szemeit, horpadt volt homloka' csontja.
 A' Magyarok közt ő volt akkor időbe' legizmosb.
 Ott robog immár a' mennykővágásu Botond is,
 Ferde fokú nagy bárd fénylik markában inogva.
 A' Bizanczi aranykaput ő döntötte-be nem rég
 A' mikoron seregét Görögök' fővárosa látta;
 Akkor hajlott-meg foka is kaputörte vasának.
 Bunger is ott van már, letarolt fejü kún seregével
 A' Duna' partján áll, 's kún nyelven harsog övéihez.
 Ő ment-át legelőbb Álmos' részére Kiownál;
 Bojta, Eden, Retel, Ét, Etu és Oluptulma Vezérek
 Őt követék, mikoron látnák nagy lelkü Apáink
 Fegyverinek hódulni Kiow-vár' büszke Vezérét.

M Á S O D I K É N E K.

A' piros arczájú hajnalnak bársony öléből
 Felszállt a' ragyogó nap, 's széllyelszórta sugárit
 A' hegyek' ormairól; mikoron felugorva lovára
 Jött Lehel a' téres Rákosnak dombjain álló
 Vaskaru Hősekhez, kiknek kardjokra lövellett
 Napsugarak szemeket-sértőleg visszaverődtek.
 Féloldalitt szökdelt pej ménje nyerítve alatta,
 'S fodros tajtékot hányt szélyt rázkodva fejével.
 Nyuszt kalpagja felett sastollúk ingadozának,
 Harcztüzeket szikrázó két szeme fényle-ki a' le-
 Lóggó bojtok alól, komoly ábrázatja sötétlett,
 Széles válláról tigrisbőr függve kevélyen,
 Körme ezüst, mellén kapcsolva merően: oroszlánt
 Szokta ekép' általmarkolni dühében az ádáz
 Tigris, hogy ha kopár szirten viadalra kiszállnak.
 Kürtje aranylánczon csüggött oldalra akasztva.
 Harsány kürt volt ez: ha Magyar hallotta rivallni,
 Dúló vér dobogott mingyárt Marsz-lakta szívében,
 'S hangjától, mint a' Boreász' zugtára dagadnak
 Ádria' öblei, úgy buzdult hős keble Magyarnak.
 Induszi gyöngyökkel kirakott buzogánya ragyoglott

A' nyerg' kápáján, izmos markába szorítá
 Attila' nagy kardját; (szent kard volt, önmaga ezt Marsz
 Isten félcsudakép' küldé vala Attillának.)
 Mint a' nyíl végig nyargalta Vitézei' rendjét,
 'S háromszor fúvá-meg kürtjét, annyszor ők is
 Kardjaikat fejöken feljúl feltartva fogadták,
 'S rengő zúgással harsogták. Sasfiak anyjok'
 Jöttén szoktak ekép' szárnycsattogatva visitni.
 A' Hős kardjával jelt ad, — hallgatva fülelnék,
 Ő pedig így dörgött harsány hangokra fakadva:
 „Árpád' kardjának hajdan követőji Vitézek!
 „Harczok pattognak Nyúgotnak halmain immár.
 „Csöngnek az öszveszaladt Alemann népeknek aczélos
 „Fegyveri, öldöklő dárdák' zászlóji lobognak.
 „Haddal vívt Honnunk' szép földje felé fenyegetve
 „Csatlog az ellenség: csattogjunk hát mi is órá.
 „Görbe vasunk szeldesse nyakok', 's bezuhintva folyókba
 „A' Duna hült testök' hullámin hordja-le hozzánk.
 „Ő hirdesse vitéz karainknak rettenetessen
 „Sujtó villámit, reszkessenek a' Duna mellett
 „Táborozó népek, 's fiainknak jusson eszökbe:
 „Hogy most párolgó kardokkal vívnek Atyáik.“ —
 Énekem' érzékeny hallója! Bakonyba leütni
 Mennýköt hallottál? — megkettőztetve döröggtét

Rácsap az elterjedt bükk' tőkéjére, csikorgva
 Meg-megakad minden fokon, és mind annyiszor ordít
 Mig minden szirtet nem jár sorjába; ropognak
 Akkor az ormoknak meredek sziklái, mohette
 Agg tölgyek 's bükkök meghangoztatva recsegnek:
 Olly robogást indíta Lehel, mennydörgei tetszett
 Hadnagyi hangjával Rákosnak dombjain álló
 Hősei közt; paizsok, kardok csattogtanak izmos
 Markokban. Lovaik hallván a' rettenetes zajt,
 Megszöppentek 's a' homokot horkanva kapálták.
 „Induljunk Hősek! folytatta továbbra beszédét
 A' harczok' győzője, sulyos karotoknak alatta
 „Hűljön-el a' Teuton, 's Nyúgotnak magzati lássák:
 „Hogy titeket harcz szült, csata táplált, most is az izgat.
 „Szittyá-oroszlánok, mord Attila' magvai jertek!“
 Erre megindultak, 's a' tábor' kürtjei morgva,
 Mint a' két hegy között sodródó szél' dühe, zúgtak.
 A' Főhadnagy ment legelől, hadi kürtje rivallott.
 Bulcs a' harczoknak Zászlósa nyomába követte,
 És az egész tábor zászlója után nyomulódott. —
 Ott hol az öszveszorult Duna' hátát látja Kelenföld
 Oszlani a' gályás Csepelen két ágra szakadva,
 Ottan keltének-át tömlőkre leülve csapatként
 A' harczszomjúzók, 's túllévén útnak eredtek.

Két napig úsztak halkkal. Harmadnap elértek
 Árabon' elterjedt síkjára 's megálltanak ottan,
 Hol most a' zavaros Rábának 's Rábcza' iszappal
 Felzagyvált vízeit Duna' öble fogadja magába.
 Itt leteleplének mindnyájan a' Duna mellett
 Zöldellő téren, hol Ceresz' sarlaja bőven
 Vág most sárga kalászt, 's hol vastag rendek omolnak
 Görbe kaszája alá a' gyors gazdának. Imitten
 Vártak míg Uzubú Veszprémből jönne hadával,
 'S Tulma, Komáromnak Várnagyja, felúszna hajókkal.
 A' tájt vizsgálták a' Hősek széllyeloszolva:
 Felmentek Pannon-halmára az ifju Vitézek,
 Megmutogatták a' harcok' forgottjai nekik
 Távol kéklő Kárpátnak bérceit, a' sík
 Róna mezőt, hol most Csallóköz szántja ugarját.
 „Ottan van, mutaták, Duna-'s Vág-sánczolta Komárom,
 „Talpkövit e' várnak hős Tulma, Retel' fja, tette.
 „Ott vívott Árpád, ott győzött kardja, amottan
 „Áll a' Nyitrai hegy, nagy hírü piarcza csatáknak.
 „Kádusa, Húba, Zoárd ottan vívtak Zobor ellen,
 „Ottan győzék-meg, megfogták 's hegyre akaszták.“
 Estvénként mind a' táborba gyü löngtenek öszve-
 Ülvén hadtüzeiknél, 's vagy piritani vadhúst
 Nyáron-, vagy hadakat szoktak hallgatni időnként.

Hogyha kivált Türtül, jártas magzatja hadaknak,
 Harsány hangokkal festé-le csatáidat Árpád!
 Már a' hetvenedik télnek dere lepte szakálát;
 Ősz haja tiszteletet gerjesztve simult-le, szavának
 Hangjai reszkettek, viadalt dobogott szive még is.
 Nem volt nálánál Magyarok közt senki tudósabb
 Honjoknak történetiben, hires Attila' harczeit,
 Álmosnak Volgán átjöttét, tudta Kiownak
 Bús ostromlását, 's Árpádnak büszke hatalmát,
 Délczeg hangokkal 's kardvillogtatva beszélni.
 A' tüzes ifjúság' szép únszoltára Zalánon.
 Nyert győzelmet imígy kezdette beszélni ekkor:
 „Meghódultak már Árpádnak Nyitra, Bihar, Nyir,
 „'S Dácia' halmairól Tuhutum' diadalmi ragyogtak:
 „De nem rettent meg Bolgárok' büszke vezére,
 „Sőt fenyegetve üzent Árpádnak: hogy vigye-vissza
 „Dúló harczseregét oda honnét atyja vezette;
 „Mert máskép' csontját Bolgárok tördösik-össze,
 „'S vad seregét lovaik fogják hortyogva tiporni.
 „Árpád' nagy lelkét ez nem rettentí azonban,
 „Érezvén erejét, 's tudván hogy nagy szelet indít
 „Büszke Zalán: de vitész seregének tölgyi kiállják,
 „'S véle meg is vívnak, bár néhány lombjai törnek.
 „Erre hadindító szavat ad hadi kürtü Lehelnek.

„Ez recseg. — Indúl Bules a' harcz' Zászlósa' Velekkel,
 „Tételnek tartnak, 's Tisza' partján állanak együtt.
 „Ellenben robogott tengernyi serege Zalánnak:
 „A' Görögök' Császára, Leo, oda küldte Nikétászt,
 „'S Moesiabéli Király, Símon, könnyíteni sorsán
 „Kívánván, sereget küldött védelmre Zalánnak.
 „A' felhős éjnek kormában tartva lovának
 „Kantárát, állott a' két had 's várta hasadtát
 „A' lángfátyolban fejlőd hajnalnak. Azonban
 „Megvirrad. Felzeng Árpád buzdítani népét,
 „Attila' sok fényes diadalmit hozza eszébe,
 „'S jelt int. Megriad a' harsány kürt hős Lehel' ajkán,
 „Zúg az egész tábor, harczot zúg mind valamennyi,
 „Indúlnak szemközt a' Bolgároknak; előbbre
 „Mozdul az ellenség, nyilzápor verdesi mind a'
 „Két részt. Árpádnak fénylik markában acélja,
 „A' nyíl pánczélos melléről visszarugódik,
 „'S a' dárdák' hegyeit feltartóztatja paizzsa.
 „Már közelébb állnak, szál kard- 's buzogányra kikelvén.
 „Árpád' kardjától sujtott koponyák lezuhognak.
 „Csótáros paripája nyihog rugdozva az elhunyt
 „Testeken, elbőszülve szalad-szélyt Moesia' fajtja.
 „Bal félen szörnyű zúdulás támad azonban,

„ A' görög íjából kisuhintott nyilak üvöltnek ;
 „ Ottan viv Lehel és Görögök' Hadnagyja Nikétász :
 „ Ketten csattognak , bal karján vér fakad annak ;
 „ Erre felindulván dárdával szúrta-le lóról
 „ A' Görögöt , 's horgas kardjával szegte nyakát el.
 „ Fő nélkül maradt Görögök gyérülve szaladnak ;
 „ Egyik része Zalán' kardját villongani látván ,
 „ Hozzá áll , 's láncsája' hegyét rugdozza Magyarra.
 „ Látja Zalán ezeket , 's Bolgárit vívni körülte ,
 „ 'S párolgó vérrel béfecskendezve Lehelnek
 „ Karját , néki rohan , 's szablyáját méri fejének :
 „ Afrika' rengetegén nem vív dühösebben oroszlán
 „ A' morcz tigrissel , mint a' két bajnok ; üvöltve
 „ Csattognak súlyos vasaik , 's már visszatolatnak ,
 „ Már a' panczéltól élek csorbulva kitörnek.
 „ Vasbuzogányt ragadott már végre Lehel 's kiütötte
 „ A' Bolgár' kardját , — szörnyű vágással ütötte ,
 „ Úgy hogy az öszvetörött darabok nem messze lovagló
 „ Két bolgár koponyát sebbel vérezve találtak.
 „ Megdőbbenve Zalán ménjét sarkalta futásra ;
 „ Mint a' szél nyargalt , 's Belgrádba futott kevesekkel,
 „ Mert a' Bolgárság' nagy része terelve Tiszába ,
 „ Ottan fúladtak , 's Belgrádnál látta Zalán meg
 „ A' Duna' hullámin rémitve leforgani testök' ?

„Így szélyedtek-el a' Görögök 's Bolgárok ; az Árpád'
 „Népe pedig diadalt 's országot szerze magának.“

Így Türtül, gyakran végig-simogatva szakálát,
 'S atyjáról maradott kardjára gyakorta tekintvén,
 Mert ott volt ő is ; kocczantak kardja' sulyától
 Bolgárok' rézvértetű homlokjai ottan.

A' tüzes ifjakban hadi lángok lobbadozának,
 'S Hadnagyjok' karját bámulva leszenderülének. —
 Éj vala: hűs szellők lobogatták lángjait a' még
 lzzó üszköknek, 's némellykor pattogatással
 Szórták a' szikrát. Kibukott Almás-hegye mellől
 A' halvány holdnak már teljes fényű karéja,
 És a' szendergő Hősökre vetette világát,
 Kiknek képzeletök hadi álmodozással enyelgett.
 A' Duna' zöldellő szigetének gallyain édes
 Hangzatokat zengett a' busló fülmile' torka.
 A' legelő nyájnak vigyázó pásztora egy vén
 Fűznek redvesedett tőkén ülve panasszal
 Fúvta furullyáját. Tücskök csicseregve danoltak.
 A' Duna' őszekevert vize lassan sugya folyt-le,
 Néha vetette magát fel viczkándozva keszeg-hal.
 Éj vala: 's a' Hősek mélyen szendergve aluttak. —
 'S ime moraj hallik távolról, mintha döröngne,
 Jobban hallatszik mindég, felugorva fülelnek

A' Hősek: Pannon-halmától morgva tolódik
 Egy sereg, erdőket gondolnál mozgani, úgy jött:
 Veszprémből Uzubú most hozta vitézeit által,
 A' még járatlan Bakony-erdőn késtenek úgy el.
 Egymást a' Hősek hadi buzgósággal ölelték;
 'S még Tulmát várták, ki hajókkal jött vala másnap'.
 Harmadnapra Lehel megmozdulásra fuvá-meg
 Kürtjét. Mentenek a' Hősek. Harsogtak előttök
 A' hadi tárogatók. Carnuntum' sánczai mellett
 Ment Faviána felé, hol most Bécs' városa fénylik,
 A' robogó tábor. Kékellett Czét' hegye balról,
 A' Duna jobbról folyt; 's már Mölch' várához érkeztek,
 Árpád' földének volt itten vetve határa.
 A' Magyar őrseregek Mölchnek várában ülének.
 Látván, hogy Magyarok jönnek, kisiettek elejbe,
 'S elmondák: hogy már Augsburgnál táboroz a' sok
 Teuton, 's győzelmet kívánván visszamenének.

A' harczszomjúzók beljebb indultanak, és már
 Átlépték lovaik honjoknak nyugti határát.
 Már Noricum' földén mentek, 's diadalmi reménynek
 Büszke vonásaival fellelegeze arczúlatjok;
 'S bétoppantanak a' Vindek' földre robogva.
 Elrémültenek a' Vinduszföld' magzati tölök,
 Látván villongó kardjoknak rezgeni fényét,

'S mint a' fürge vadász' tegzétől futnak az erdők'
 Vadjai , úgy futa szét 's bujt Vindélicia' fajtja.
 Már mikor a' Magyarok Íser-folyamához értek ,
 Szélllyelszáguldó Alemann csapatokra találtak ,
 Kik, mihelyest láták Magyarok' tüzfényü dzsidáját,
 Sarkalták lovaik', 's vetekedve siettek üzeni
 Szigárdnak: hogy már nincs messze az elleni hadnép.
 Halkkal léptetvén legelől pánczélba' fedezve
 Ment Lehel , 's átvezeté Iseren gázolva seregjét.
 Itt az egész tábor letelepelt , a' csatarendet
 Itt intézte Lehel 's választott kémeket , a' kik
 A' tájt vizsgálnák száguldva sebes paripákon.

H A R M A D I K É N E K.

Fridberg' táján vert tábort a' Pannoni hadnép.
 Villám-módra Lehel környűlnyargalva kiáltott ,
 'S hét csapatokra szegé hadlábít egész seregének ;
 'S im valamint a' kölykeveszett tigris jöve Turzol , —
 A' kémek közt legfortélyosb ő vala ekkor , —
 Ménje csapant hassal tajtékot hányva ragadta,
 Már csak alig pihegett párája , csorogva szügyén le
 Sárga veritéknek csillámló csepje. Lehelhez

Ugrat, egész testében megrázkodva 's imígy szól :
 „Tenger az ellenség, nincs távol tábora innét.
 „Láttam az érczmellű sereget, tűzfényü dzsidákat,
 „Hosszú szablyáknak tündöklő éleit, ordit
 „Harczkurjongások, lovaik tombolva nyihognak.
 „A' gyalogok nyilakat raknak tegzekbe, 's kitetszik
 „Hogy már ütközetet forralnak vad sziveikben.“
 Hallván a' kémet, dobogott hadi szive Lehelnek.
 Hánykódott délczeg ménjén, 's csataszomja' leheltét
 Csontkürtjébe fuvá, 's nagyokat rikkanta hevében.
 A' csapatok' Vezetőji sebes vágatva feléje
 Nyargaltak : mi esett? — mi leend? megtudni kívánván.
 Menni akart Lehel. „El kell törleni még ma Nyugotnak
 „Magzatit!“ ezt dörgé, 's villantá Attila' kardját.
 Zajgott a' tábor fegyvert köszörülve csatára,
 Csak Türtül nézé, a' bajnok Öreg, hüvelyében
 Nyugvó szablyáját komolyan, 's csendes tűzü szemmel.
 „Hát felemeljük előbb kardunkat, szóla reczegve,
 „'S a' hadi Istentől nem kérünk semmi tanácsot,
 „Áldozatot ne tegyünk, hogy sergünk' védje hatalma?“
 Mint a' háborgó Balaton' hullámi nyugosznak
 Ha mulik a' szélvész : úgy enyhült lángja Lehelnek
 A' hófürtü Öreg' reczegő hangjára 's szelidebb
 Pillanatot vetetet harczszomjuzó seregére.

A' tábor' Dalosit, Jóslójit, Táltosit öszve-
 Hívta hogy áldozatot tegyenek, de figyelmöket arra
 Függesszék: mi jelek fognak látszatni körülte. —
 A' Fridbergi hegyen fakadó forrás' patakánál
 Választott helyet a' fő Táltos. Lassu sugással
 Hömpölygött itt a' kristály színű folyam, aggott
 Tölgyek' szélytterjedt zöldellő lombjai tilták
 A' tikkasztó nap' sugarit tükrébe lenézni;
 Két egymásra-borúlt meredek kőszikla-üregből
 Szívárgott kifelé; a' nyájnak tulcai hozzá
 Nem férvén, zavaros nem volt soha; szarvasok, őzek,
 Bár elszáguldtak mellette üzetve vadásztól,
 Elkerülék csendes vizeit, vagy is általugorták.
 Tiszta folyam volt ez, 's lassan hömpölyge le tükre.
 Itt egy szikla-lapály volt, moh nem nőtte-be színét,
 Gallyak sem földték tar hátát; itt gyökeret nem
 Verhete sem fa, sem a' bokrok, mert nem vala nedvök.
 Ez volt a' szent hely. Istent áldozva imádni
 Illy helyeken szokták Eleink, mint szittyai nemzet.
 Tiszta feje'r 's hizlalt paripát vágtak-le azonnal:
 Buzgón mormoltak körülötte varázsdalaikkal
 A' Dalosok; pattogva röpült fel szikra az égnek,
 A' kék füst gomolyogva sűrű felhőbe kanyargott,
 's a' hegynek tetején szállott-meg gőz-ködalakban.

Alkonyodott a' nap , csak fél köre álla-ki már a'
 Hegynek csúcsa megúl ; az egész tábor' szeme a' szent
 Áldozaton függött : a' Jósok 's Táltosok a' jelt
 Lesték. — 'S Ím sasokat hallnak vijjongani a' hegy
 Szirten , a' felröppent öreget , csattogva követték
 A' kicsinyek , 's valamit forralva kivágtak az égnek
 Sűrű fellegiből. Lebukott akkorra az erdők'
 Háta megé a' nap ; de az alkonyt vérszinű fátyol
 Vonta-be , a' nyugovó napnak beborítva sugárit.
 Más jegyet is láttak : két felhő összeütődött ,
 Egyik nyugotról , a' másik tére keletről ;
 Megdördülve nyulós villámok hulltak öleikből ,
 A' keletről térő felhő elnyelte egészen
 A' nyugtit. Nyugot gyászszinű homályba borúla ,
 'S a' kelet' égboltján ragyogó csillagzatok úsztak ;
 A' lobogó lángok nyalták a' szikla' lapályát ,
 Míg a' jegy látszott 's hamuvá lön az áldozat. Akkor
 Hálaadó dalokat rebegett a' Táltosok' ajka ,
 'S a' fő Táltos egész pompában hága-fel a' szent
 Helyre 's tudós hangon szólván fejtette-meg a' jelt.
 Éji homály lebegett a' völgyeken és erdőkön.
 Ménjén ült kiki a' táborban 's hallgata mélyen.
 Szunnyadtan nézék álomköd' fellegin által
 A' megujúlt holdnak felfordult szarvait , a' mint

A' hamvas felhők' kóvalygó leple alá bújt,
 'S újra kibukkanván, végtére leszálla az erdő'
 Háta megé; nyúlós csillagzatok estek az égről,
 Tüzkölt a' sok ló 's tombolva harapta serényét.

Első lángja pirult már a' hajnalnak, az égről
 Lassanként a' kis csillagzatok oszlani kezdtek;
 Most megfúvta Lehel kürtjét, harsogtak utána
 A' hadi tárogatók, kardcsattogtatva nyomultak
 A' Hősök, 's lovaik' kantárát tartva Lehelhez
 Mind közelebb mentek, 's körülötte karéjba megálltak.
 A' tábor' közepén teljes pompába' ragyogva
 Állott a' harczok' Győzője, vitézi vonások
 Fellengtek vért látni szokott komoly ábrázatján;
 Két szeme hadrontó tüzeket villámlani látszott:
 Nézték a' Hősök, 's szemlélték benne oroszánt,
 Melly tiz tigrissel viadalra kiszállani bátor.
 Zörgve voná-ki aczél hüvelyéből Attila' kardját:
 Reszkete élén a' hajnalnak vérszinü lángja,
 'S mint a' szél' dűhitől ostromlott tölgy, csikorogva
 Hajló lombjaival, csapdozza sokágu tövéből
 Sarjadzó kissebb tölgyfattyakat és inogatja:
 Úgy izgatta Lehel hadrontó szelleme által
 'S büszke vonásaival ránéző tábora' tölgyit.

Már menetelre akart jelt adni, de visszaragadta

Ismét ajkától a' kürtöt, 's dörgeni kezdett:

„Véres harczoknak magzatjai, Bátrak, Erősek!

„Itt az idő Alemannok' agyán tompítani szablyát,

„'S ránk fenekedni mérő sziveikbe meritni dzsidákat.

„Rajta tehát Hősek! legutószor eressze ma fényét

„A' nap szédegő fejeikre. Lövelje reájok

„Villámzó karotok képét a' sárga halálnak.

„Rágják a' véres fővenyet hentergve kinokban,

„'S fennyen torzongó szavaik nyöszörögve nyöszörgjék:

„Millyen rettentő vágása van a' scytha-kardnak.

„Mérges kardokkal villongók! merre ragad majd

„Titeket a' harcznak hő szomja, előre tekintem.

„A' tenger sokaság meg nem rettentí kebeltek',

„Nem! mert eggyé fort haderó letiporja az ellent,

„Bár robogó sokasága alatt szakadásra remegjen

„A' föld; lám mi nagyobb a' végtlen tengeröbölnél,

„'S egy barlang üregébe lakó szélvész kiüvöltve

„Néki rohan 's feldúlja dühös zúgása határt nem

„Ismérő vizeit 's helyiből a' partra kitúrja,

„Úgy hogy tajtékzik kínjában 's nem szünik addig

„Nyögni hatalma alatt valamíg a' szélvész akarja.

„Nem rettent titeket kardok' 's dárdák' dühe, nem! mert

„A' lelket maga a' hadak' Istene fúvta belétek,

„ Ott fogadott titeket méhébe vitézi anyátok
 „ Hol felhőkben uszó Kaukáznak bérce fejezik ;
 „ Testhalmok közepett kezdettetek élni, csatákban
 „ Szívtatok emléket. Hát rajta ! idő vagyon immár
 „ Életölő vasmarkotokat felövedzeni karddal.
 „ Szomjús szablyátok ? — Menjünk hát oltani szomját ,
 „ Én leszek a' szomjús szablyák' vezetője. Utánam ! “
 Mentek föld- és menyrázó riadalmi robajjal.
 Vertach' torka körül nyugvó Alemannokig elhat
 E' rengő zúgás. Felugorva ragad kiki kardot :
 Habzó szájjal zúg Szigárd sürgetve csatára.
 A' tábort , 's dühödéseiben rugdozza gerellyét.
 A' beljebb nyomuló Magyarok szemeikbe világolt
 Hirtelen a' sok aczél. Ellenség' tábora ott az.
 „ Itt legyen a' csatatér ! “ fenndörg Lehel, és igazítja
 Sorba , elintézvén , hol fog minden csapat állni.

Bunger ment legelől, tar agyán a' vas sisak ingott.
 Bosszús vérontó karokat nyúlongani látom ;
 A' szomjús szablyák készülnek eloltani szomjok'.
 Mint a' mennykővel terhelt felhők , ugy ütődnek-
 Öszve az Ellennel Bunernek Kúnjai. Csöngnek
 Horgas szablyájjik , sebesen mind félre taszítják
 A' fejöket hasogatni menő Teuton-vasak' élet,

És még sem tolják hátrább, bár homlokok izzad;
 Mert Madarász-Henrik, Szászok' vezetője, falat vont
 Szálas természetű szász-seregével, kik felajánlták
 Éltöket úgy: hogy készebbek mind veszni csatában,
 Mint diadalkoszorút engedjenek a' tar agyúknak.
 'S hulltanak is kún kardok alatt, de helyökre tolódtak
 Tüstént más csapatok; 's valamint ha levágod az ép fűz'
 Lombját, több sarj hajt-ki helyette 's bujábbra tenyészik,
 Úgy annál többen tódúltanak a' viadalra,
 Mennél több szál dült seregéből a' Madarásznak.
 Kurjogatott Bunge, mérgében rágt a' bajúszát.
 Néki cred 's gyorsabb rohanással iparkodik ellen.
 Hasztalan! — áll a' Szász, mint márványszikla, merően
 Mellybe ha ütközik is más márványszikla, nyomódik
 'S enged ugyan keveset, de azonnal visszataszítja.
 „Hát gyöngűl karotok harczok' magzatjai? ámbár
 „A' lelket maga a' hadak' Istene fúvta belétek!
 „Ő megerősít még, titeket csak bizzatok Őbenn.“

Mit hallok? karokat buzdító dal zeneg ottan
 Hol tegnap magyar áldozatot hadak' Istene látott.
 A' Dalosok' seregét hallom Fridbergi hegy' ormán.
 Zendítők dalaik, mert Marsz ihlette beléjük,
 'S messzehatók mint a' hegyről tengerre zajongó
 Szélyésznek zivatarja. Lehel meghallja 's felindul,

Pánczélban van már, lova is pánczélba fődözve
 Nyargal elől 's röpül a' tigrisbőr' farka utána.
 Ércbe fődött hősök 's paripák csöngetve követték.
 Fénylett a' sok vért 's megtompította világát
 Álemanok' szeminek, rézbástyát mozgani véltek.
 Elszánt kardokkal dönté Szászokra boszúját
 A' harczok' Győzője, 's körülkanyarítja hadával.
 Nincs mentség 's menedék: nagy, hosszú termetű Szászok
 Hullnak 's egymás n halmozva rakásra feküsznek.
 Ott vesztek Tankmár, Szigfríd, kik Henrik után a'
 Szászok' népének legszálasb bajnoki voltak.
 Állott még Henrik fennyen biztatva legényit,
 Kik körülötte hegyes dárdákkal vívtanak; elszánt
 Lélekkel rohan a' harcz' Győzőjére, de tompúl
 Kardja az ércsisakon, mellyen 's a' rézszügyü ménen
 Végre dzsida' hegyét úgy néki feszíti Lehelnek,
 Hogy nyele meghajlik 's hajlongva törettetik-öszve.
 Mint a' hegynek tolt kőszikla ha viasszaszalasztják
 Omló morgással rohan a' sík róna felé-le:
 Olly robogással ütött mostan Lehel a' Madarászra.
 Hosszú szablyáját le-lefordította kezéről,
 Zsibbadozott a' vér ennek karjában, aliglan
 Tarthatván kardját 's fékét félsz-lepte lovának,
 Minthogy bal vállát megsebzé kardja Lehelnek.

Elragadák ötet bajtársai a' körülállók,
 'S vitték a' harczoek' Győzője elől, ez utánok
 Rúgtatván két Szászt vágott-le helyette, 's rugódzó
 Vaskörmű paripája kiloccsantotta velőjök'!

Távolag egy dombról kétes gondokba merülve,
 Néze Lajos Császár a' dörgő harc' mezejére,
 'S fájt szive, mert jó volt, (de tanácsosi rosza vezették)
 Hogy hadat indított őt nem bántotta Magyarra.

'S im', mint a' szélről felfortyant tenger ügyekszik
 Feldagadott hullámhátát a' partra kitúrni;
 Úgy mozdult Szigárd, láncsákat előre feszítő
 Népevel; Burghard Svábok' vezetője utána,
 A' Bajor Arnulffal ment a' Lotharingi Vasallus
 Rajner, Salzburgnak bátor Főpapja Theodmár
 Sok papi rendbelivel, 's Konrád Francónia' hőse.
 Roppant bírodalom' hada, 's mind harczolni tanultak;
 'S jobbnak tartják mind szemöket békúnyni csatában,
 Mint sem meghódolt országban hordni bilincset.
 Megharsan Szigárd 's a' sok hadisípok utána.
 A' tenger sokaság egyszerre suhintja-ki felvont
 Íjából nyilait. — Sűrű záport omlani láttál?
 Úgy hullott a' nyíl 's napnak befogta világát.
 A' zápor sűrűdik: Magyaroknak tegzei rúgják
 A' méregbe füredt vesszőket; szörnyű csapás ez!

A' nyilak ütköznek hegyeikkel forrva epétől,
 Ők vívnak mostan harapozván a' levegőben,
 'S felhabzott csúcsok már mérges harmatot izzad.

Újabb mozgás. Mint mikor a' Duna a' havasoknak
 Tág öblébe futó folyamiktól feldagadozva
 Önti-ki árvizeit 's habbal beborítja vidékét:
 Úgy dült a' Teuton' szemtévesztő sokasága.
 A' kifutott árvíz sodródik, míg rohanása
 Gátra talál 's megakad nem tudván futni továbbra:
 Ollyan gátra talált Szigárd' hada hős Magyarinkban.
 A' mennykővágásu Botond, Uszubúval, Ösével
 Tulma is ott állott, 's a' horpadt homloku Orgyas,
 Hét görcsű buzogány látszott markokba' forogni.
 Csöngett a' sok kard, dárdák' hegyi őszveütődtek,
 Rontották egymást keveredve. Lehelre irányzá
 Szigárd dárdáját, 's le akarta taszítani lováról;
 Ordított felforrt mérgében. — Hasztalan! állott
 Még Lehel, és suhogó kardjának meztelen élet.
 Villogtatta reá; Szigárd vállába csikorgva
 Bémetszette magát ez vért buggyantva belőle.
 Szörnyű morgással dörög a' Két elleni hadnép:
 Illy zudulás lehetett a' kénköves Aetna' ürében,
 A' mikor elsőben készült bűdös üszköt okádni;
 Forrott a' kénkő, a' szélvész futkosa széllyel

Felhajházni nyilást, mellyen kiereszse haragját.
 Frigybe csalá szintén a' tenger' habjait is már,
 Hogy mennél hamarébb látná vad szándoka' célját.
 'S nem győzött még is. Neveték a' gránit-oromnak
 Tar szikláji dühös zúgtát, ámbátor inogva.
 Hogy boszut önthessen, mit tett végtére az őszve-
 Frigyesedett három bajtárs? — odahagyva előbbi,
 Lakhelyeik' máshol forralták mérgöket, és fel-
 Gyúlva repesztették a' hegynek bérceit, okádván
 Bosszúval terhelt gyomrokból a' bűdös üszköt,
 'S visszanyomulván már kínos ropogásra fakaszták,
 A' nevető ormot 's köveit levegőbe röpíték:
 Így volt Augsburgnál a' dörgő ütközet. Állott
 A' Teuton, mint a' kősziklás Aetna-hegy' orma.
 'S ámbár megrendült de nem omlott-őszve egészen..
 Fortéllyal kell hát ezt is meggyőzni Magyarok.

N E G Y E D I K É N E K.

Négy órányi időt haladott már reggeli útján,
 A' hevesen tüzelő nyár' napja ragyogva az égen.
 'S már a' néki-feszült karokon facsarodva patakozott
 A' meleg izzadság, 's a' kardok' markolatán le

A' megaludt vérből gyúlt hárttyákat mosogattván.
Vérhüvelyű szablyák látszottak forgni kezekben.

Felzengett most a' Teuton diadalmi örömmel;
Milly diadalmi öröm lehet ez, kobzom! te te zengd-el:
A' Magyarok, hátat fordítva, szaladnak, oszolnak.
Része keletnek megy München' tájéka felé, más
Része pedig délnek, Kaltenberg' sánczai közzé,
(Római sánczok ezek). Némellyek Nóti hegyeknek
Tartják a' kantárt. Fridbergnél vonja magát el
A' mennykővágásu Botond és Dúzsá, Szalárddal.
Megmozdult Szigárd ménjét sarkalva utánok.
Kurjongatva nyomult az egész Alemann had, oszolva
Több részekre, hogy a' száguldó Hunnusi tábort
Mérges dárdákkal rugdozva kihányja nyeregből.
Ámde rövid volt a' dárdájok, messze futamlott
Tőlök gyors lábú paripáján a' Magyar; ingott
Lábok alatt a' föld, 's a' tarlót öszvetapaszták.
A' villám paripák így száguldának-el akkor,
Mertek volna talán versenyt pályázni szelekkel.
Már mikoron délen ragyogott a' nap' tüze, mind el-
Tűntenek a' Magyarok, hegyek- és erdőkbe vonúlva.
Csak Buga késett-el, Buga egy század' Vezetője,
Fürge Vitéz 's bátor harezolt többféle csatákban:
Volt is látni jelét, eje', homloka, 's karjai' sebjén.

Kit, mikoron Lechtől nem messze, vizekbe szorulna,
Béértén Arnulf seregével vízbe fulaszta.

Győzelmet tapsolt az egész hadinépe Lajosnak.

Most kiki elbágyadt testét pihenésnek ereszté,

A' hűves árnyékú erdők- 's berkekbe ledúlve.

Ottan kívánták enyhíteni a' csata' síkján

Rájok mért sebeket béburkolgatva lapukba. —

Szigárd Lech'-mezején nyugodott fáradt seregével.

Csend volt e' tájon, kardját kiki oldva letette;

A' harcban nyihogó paripák is széllyeloszolva,

Vagy ropogatták a' fűvet, vagy lankadozólag

A' nagy hősegtől, zöld fűbe lehenterülének.

A' csata' vérében fuldoklók' lassu nyögése

Küszködt rémítőn a' harc-hizlalta halállal:

Hogy kinos élőknek véget vethessenek immár

A' csata' ménjeitől eltiprattatni kívántak.

Hallá őket az ég 's élők' fáklyájit eloltá

A' taposó paripák' vas körmeik által, imígyen:

Kormos füst kezdett gomolyogni az égbe, röpültek

A' haragos szikrák, valamerre Magyar had iramlott,

Tűzbe borult az egész tájék; Fridbergi hegyektől

Nót-havasig, hamu lett a' tarló, rét, liget, erdő.

A' kóvalygo füst vastag felhőkbe verődött.

Mérges felhő volt, gyomrában mennykövek ültek,

Mellyeknek nem elég egyszer csattogva leütni,
Sőt mennél többet sujtának s' zúztanak-össze,
Annál készebbek tüzeik megemészteni mindent.

'S immár csattognak: Magyarok csattognak e vallyon?
Ők azok! — a' viadal' Villámát dörgeni hallom:

„Harczba! halált fessünk Teuton' képére — utánam!”

'S minden részekről sebesen vágatva nyomultak:

A' négy fő szelek így sietének üvöltve kivívni

Egykor az édig emelt és hánykódó fejü szirtet.

Mint a' mennykövező felbők' villámai, kibuktak

Hirtelen a' füstből Magyarok' szabyláji ragyogva.

Mind Hegnenberghez vonulának 's Par' folyamához.

Ott nyugodott Konrád Francónia' harszeregével,

És Burghard a' Sváb-nemzet' nagy hírü Vezére.

Kardhoz kapnak ezek, de igen későn, nyakokon van

Már a' sárga halált osztó sok hunnusi szablya.

Pannoni had kanyarúl, Alemannok közbe szorúlnak.

Svévia' gyermeki és Francónia' fajtja! utósor

Kelt néktek ma fel a' nap, melyet már lenyugodni

Többé nem láttok. Bé van már húnnya örökre

A' szemetek, kínos porban fetrengeni látom

Szittyai kardok alatt lezuhant véres koponyátok.

„Mind elhullt a' Frank és Sváb!” ez hajdani szózat;

E' harczot sok anyák, sok nők átkozva siratták,

'S fennmaradott átkokból szőtt bús híre maiglan;
 'S én hiszek a' sok időn által jött hajdani hírnek.
 Attila' kardjával, melly szent volt, vívt Lehel itten,
 Ezt, ha elől fénylett, Magyarok víz - tűzbe követték;
 'S fenragyagott mindég, mert a' vér nem fogja rajta.

A' harczok' Győzője komoly ránczokba redődő
 Homlokkal végig nézvén az örökre lehunytak'
 Vérbe' nyögő halmát; ismét szágulda továbbra,
 Hogy mennél hamarább Szigárdot Lech' folyamánál
 Meglephesse 's hadát bébuktathassa vizekbe.
 A' hadi pajkosság' szele a' porban heverőken
 Vitte seregjét át 's megtiprattatta lovakkal.
 Vért izzadt súlyos kardjoknak meztelen élők,
 'S hogy megtisztúljon Parnak folyamába' füreszték.
 Hunnia' népe! miért mártjátok Par' folyamába
 Véres kardotokat? Lám a' Duna vérzavaros lesz,
 Gyermekeitek vizeket majd otthon meg nem ihatják.
 „Épen azért: otthon fiainknak jusson eszökbé,
 „Hogy künn párolgó kardokkal vívnak Atyáik.“
 A' fürdett szablyák kezdének fényleni újra:
 Meglátá Szigárd, 's felborzadt lelke beléje.
 „Itt van az Ellenség!“ ordít és felköti kardját,
 A' nyugovó Alemannok talpra ugornak,
 De idejök nincsen felkantározni eloszlott

Ménjeiket , mert a' Magyarok vágatva rohannak.
 Felporzott az ugar , 's a' rétek' rendeit égbé-
 Szórták a' sebesen száguldó Pannoni ménnek.
 Szélvész vitte Lehelt Szigárdra ; ugyan valamint az
 Megtöri a' sziklán álló teljes koru bükköt ,
 A' meredek szirtet lerepesztvén völgybe zuhintja ,
 'S megkanyarodván azt mind felszedi 's hajtja magával
 A' mit az útba talál , 's addig nem ereszti magától
 Mig fene gyomrával apró darabokra nem őrli :
 Úgy töri zúzza Lehel Szigárdot közbe szorítva.
 Mennykő vág oda hol lesuhint szablyája Lehelnek.
 A' ki csak ellene áll , nyergéből mind kihanyatlik.
 Végre rája rohan Noricum' fajzatja Heringer ,
 Szörnyeteg' , ércz koponyák voltak mellére szegezve
 'S vasfogakat vicsorítottak , mikor elleni fegyver
 Rájok ütött , 's rútúl csikorogva beléje haraptak.
 Egy morcz órjásnak tarták a' Vinduszok ötét.
 Három szablyát tört Lehel a' csikorogva vigyorgó
 Vasfogakon , 's mind ezt ordítva röhögte Heringer.
 (Attila' kardjával mostan nem vívt Lehel. A' szent
 Fegyvert ocsmányon megfertőztetni tilos volt.)
 Megpillantá ezt a' horpadt-homloku Orgyas ,
 Hétgörcsű buzogánya' nyelvét markába szorítva
 Nyargal , rája rohan , 's vasazott mellébe meríti ;

A' dühödő agyarak csikorogtak ugyan de kinokban,
 És a' szörnyü Vitéz' vérét eltátva okádták.

A' kegyesen ragyogó nap nem nézhette tovább már
 A' csata' vérmezejét 's méltán lenyugodni sohajtott.
 Felhőt kért, és nyert: sűrű felhő érkeze délről;
 Öszvehívá sugarit 's elbujt a' barna homályba.
 Mintha az elhúnytak lelkéért bosszut akarna
 Állani úgy jött a' dúlongó fergeteg Augsburg'
 Tája felé, reszketve-nyulós villámokat űzött;
 Versenygett tűzök a' kardok' ragyogásával, és már
 A' vérgőzölgő csata' síkja leszívta magához
 Az ég' mennyköveit, 's dörgő ropogásra fakasztá.
 A' sűrű zápornak hidegült nagy cseppjei hulltak.
 Megbomlott a' ló, nem túrvén állani veszteg,
 És majd hányta magát, majd rágtá nyihogva serényét,
 Meg- megrázta fejét 's bőszerűlve szegezte-szügyébe
 És szaladásnak eredt 's felrúgva lehányta lovagját.

Hát te is elrémülsz hadi kobzom 's zengeni nem fogsz?
 Mit rettegsz? nem bánt a' felhők' mennyköve téged'.

Éjszaka lett: a' szürke homály befödte világát
 A' holdnak. Csillag nem látsza ragyogni az égen.
 Megsarkalta Lehel ménjét és Lechbe szorítá
 A' kétségbe rohant Alemannt, 's befúladozának.
 Mint a' sárga mocsár' zsombékjai úsztanak a' víz.

Habjain a' testek, 's veszekedtenék a' halak érttek.
 Kurjongások közt hajtották a' megiramtat,
 'S béérvén nyomokon hagyták kitasztva nyeregből.
 A' villámfénynél Augsburgba elértek az éjjel,
 Feldúlták kapuit, 's győzelmet nyerve betörtek.
 Hallgass-el Kobzom! rettentőt zengene húrod:
 Mit tett a' Magyar ott, és mint öntötte boszúját.
 Nyúgot' gyermeki! lám mért bántottátok előbbed
 Hunnia' magzatját, karotok mért kelt-ki reája?!

* * *

A' ropogó felhők ritkulni 's eloszlani kezdtek,
 A' hasadékokon ált, a' földre kacsongni kíváncsi
 Csillagok, a' komor éj' gyönyörű tüneményi, ragyogtak.
 Hajnal is, a' napnak kalaúza, emelte biborral
 Fátyolozott arczát, 's mosolyogva kicsalta magával
 A' napot, a' harcznak vérétül elundorodottat.
 Augsburg' tája felett háromszor tűnt-le homályba,
 Háromszor látszott ismét kiderülni felette,
 Míg neki bátorodott folyton folytatni futását.

A' város' közepén vont pompás sátora mellett
 Álla Lehel, környülvétetve Vitézei által,
 Kik hozzá jöttek vagy kérni vagy adni tanácsot.
 'S hallja az öröktől, hogy az ellenségi követség

Hozzá jönni kíván 's békét esdekleni tőle.

Engedi Ő 's jönnek zászlót lobogatva fejéret,
A' szent béke' jelét. — A' Hősek félrevonulnak
Ő pedig a' pompás sátorba belépik azonnal.

Jobbján állá Botond, bárdját fitogatva kevélyen,
Orgyas balkézről emelé görcsös buzogányát.

Bajnoki méltóság fénylett 's diadalmi kevélység

A' Lehel' orcáján, mikor a' sátorba beértek
A' követek békét hódolva könyörögni tőle.

Végtlen számu ezüst- 's aranyat töltöttek elébe.

Kivüleg a' paripák felszerszámozva nyihogtak,
Mellyek szinte Lehel' számára hozatva valának.

A' követek' neviben felszólott Bóvo Tanácsos,
'S jobbjá Lajosnak ekép' intézvén kurta beszédét:

„ Hunnia' népének diadalmas Hadnagya! hozzád

„ Esdeni békéért küldettünk. Íme kezedben

„ Éltünk! győztes vagy, mi meggyőzettek, ügyetlen

„ Nyög bírodalmunknak minden szegletje előtted.

„ Sírnak Gyermekünk, Nőink reszketve alélnak:

„ Adj nyugtot nékik 's békét gyászolniok elhunyt

„ Véreiket, kiket ők bár könybullatva siratnak,

„ Áldani nem fognak, hogy az Árpád' bajnoki ellen

„ Harczra kikelvén, vad szablyákat rántani mertek.

„ Oh! ha ügyünk érdekli szived' könyörülni ne késsél.

„A' szent Béke' egét terjeszd-ki ez árva hazára,
 „'S majd unokáinktól áldás fog szállni fejedre.“
 Így szólt Bóvo szavát zokogással félbeszakasztván.

A' harczok' Győzője szemét a' földre szegezvéa
 Hallgata. Orgyas vad szemeket vete a' követekre,
 'S a' nagybárdú Botond dörögve tekinté reájok.
 A' hosszabb csendet, haragos hangokra fakadva,
 Felváltotta Lehel: „Ti gyalázat' fajzati! mondván,
 „Bántánk é titeket hogy megtámadni hazánkat,
 „'S rablani mertétek mingyárt nagy lelkü Vezérünk'
 „Árpád' holta után? — vagy mért csődültetek-öszve
 „Minden szegletiből Nyúgotnak ezen csatasíkra?
 „Nem bántottunk mi titeket: csak sanda irigység,
 „'S szennyes fösvényység köte kardokat oldalatokra.
 „Az kiszttette reánk fondorgó lelketeket fel.
 „Undok tettetekért hadak' Istene önmaga állott
 „Most bosszút, védvén bennünket mérgetek ellen,
 „Hogy pulya lelketeket hirdesse gyalázat örökre!
 „'S Ti nem szégyelltek napfénynél jönni, 's fedetlen
 „Arczal békéért könyörögni azoknak előttök,
 „Kikre minap mérges gúnnyal dölýföngé mirígytek?
 „Békét nyertek ugyan: bár nincs ki fedezze hazátok',
 „'S szablyánk sarkaiból azt feldúlhatja; de görbedt
 „'S gyámatlan vének, csecsemők, szűzek, asszonyok ellen

„Nem szoktunk hadakozni. Vitéz csak férjfiu ránthat
 „Kardot, 's férjfit győz, vagy férjfiu győzi-meg őtet.
 „'S én nem szégyellném ha férjfiu győzne meg engem':
 „Asszony-győzelmen szégyellnék nyerni borostyánt.
 „Pók öljön legyeket; küzdjön tigrissel oroszán. —
 „Mindazonáltal, hogy lássák unokáitok, atyjaik'
 „Rút tettét, 's ügyekezzenek ők irtózni hasontól:
 „Évenként fogtok hódolva Magyarnak adózni.“
 „Így Lehel, 's a' Követek mindent esküdve ígértek.

Más napon a' szablyák mérgét nyugtatni parancsló
 Kürt megszólamlott, 's bészörrentette hüvelybe
 A' csata' vérével koszorúzott kardokat. Indult
 Honja felé diadalmi dalok' zengései közben
 A' Teuton néppel megküzdött Pannoni tábor.
 Otthon gyermekeik 's nőik nyakaikra borúlva
 Áldották őket: mind elbámulva füleltek
 Tetteken a' népek 's az atyák mondák fiaiknak:
 „Nem jó bántni Magyar, mert vérrel védi Hazáját.“

CZUCZOR.

MIT CSINÁL A' GÓLYA.

Anekdota.

Minap utazván, * * faluban lovakat válték. Szép tavaszi nap lévén, míg befogtak az Öregbíróval 's Notáriussal a' faluház' tornáczában állva ide 's tova nézegettem. Az Öregbíró hölcsen semmit se szólt; — a' Notárius az újságból sokat beszélt, a' mit rég elfelejtettem, és annyit jövendölt mi rég megtörtént, hogy már mentől előbb kivántam menekedni. Azonban egy tárgy még is figyelmetessé tön: a' torony' csucsáról tudniillik egy gólya csüggött-le. Kérdezőleg nézek az Öregbíróra; de ez szememet kerüli és beszítt ajakkal a' Notáriust könyöközi, ki engem vérbe borúlt képpel más tárgyra vezetni akarván a' Kalandáriomban előforduló időjárást emlegeté; de én kíváncsi lévén nyílt szívvel kérdém: „Mondják-meg Uraim, mit csinál ott a' gólya?“ Erre a' Notárius mély reverentia után ellappang, a' Bíró pedig, ki-

hez fordulék, megszorúlva, puruszlíját húzogatva ezen szavakkal: Komám Uram, már hová megy? a' Notárius után vonúl. Senki se maradt körülém csak a' Kishíró, ki is a' lovak előtt állván reám bámultában észre se vette hogy a' ló hátul csipdezi; de utóbb aligha elevenére nem jutott, mert egyet rikkantva elugrott helyéből, 's kérdésemre: mit csinál ott a' gólya? szerencsés utat kívánva eltávozott. Mind ebből annyit tudtam mint előbb; de mit vala tenni? egy pillantást vetve a' toronyra kocsira ülök 's ki a' faluból.

A' gondolat, hogy a' legelső státióban egy régi barátot ölelhetek, azon mysteriosus gólyát már már elfelejteté; midőn ismét eszembe hozatott. Alig haladok fél orát, az út mellett lévő első határhalmon ül egy pásztor-legény, ki is látván kocsisomat gúnyoló hangon elkiáltja magát: „Hej bátya! mit csinál a' gólya?“ Erre kocsisom olly haragra lobbant, hogy alig tudtam a' bakon megtartani, erővel megakarta támadni a' kiáltót, 's aligha ökölharcz nem lett volna, ha amaz el nem illant. Ezen történet még inkább ingerle megértenem a' dolog' mivoltát. Lecsillapodván kocsisom szelíd hangon kértem: „Szeretném tudni, mit csinál ott a' gólya?“ de ő öszveszidván valahány gólya van a' világban, mérgesen egyet pattant 's úgy kezd

vágtatni, hogy szót se válthaték vele, és én annyit tudtam mint előbb.

A' státióba érvén barátom szívesen fogadott, 's előmbe vezetvén egy csinos, minduntalan elpiruló menyecskét, azt nekem mint három napóti kedves élte' párját, bémutatja. A' közmondást: hogy az első házassági hétben az embernek két szíve de egy szeme sincs, itt is valósulva láttam; mert barátom nem igen nézett ugyan rám, de annál többet ölelt, 's akármit kérdek tőle, mindég azt felel: hogy ő milly szerencsés. Letelepdedvén a' házban a' gólyát is előhoztam; erre ő felkaczagott és feleségét csokolta-meg; 's én ismét annyit tudtam mint előbb. Ez a' gólya meg van babonázva gondolám, hogy semmikép' nem tudom kinyomozni miért csügg a' torony felett.

Szerencsémre más vendég is érkezett éjjeli hálásra, mint értém egy a' Nászak közül. — Ez a' vacsora felett, a' lakodalomból megmaradt sütemények mellett vígan lévén, a' gólya iránt tett kérdésemre e' következő históriát beszéllé:

* * Helység' lakosi nagy nehezen egy fejár bádoggal fedett és arany csillagkeresztrel ékesített tornyot építettek, 's minthogy sok bajjal ment végbe büszkéek is voltak tornyokra. Eleinten félnapig is elálltak előtte 's nem győzék csudálni: milly szé-

pen ragyog az midőn a' nap süt rá! — A' tanultabak, fontos tusakodás után, azon következtetést hozták: hogy a' magasról messze láthatni. Ennélfogva szinte kimérték, hány mertföldnyiről ötlik szembe csillogása? De minthogy semmi sem állandó e' földön, örömek sem tartott soká; mert egy szerencsétlen gólya a' csillagra szokott szállni, 's az által nagy zúrzavart okozott. — A' dolog így történt:

Komámasszony, Öregbíróné Asszonyom! mond egykor a' Törvénybíróné, egy szemes tűzről pattant menyecske: Ez a' mi tornyunk minden nap homályosabb lesz; erről tegyünk. Ah, sohajt az Öregbíróné, mikor az az ármányos gólya az egész tájból reá hordja a' kígyókat, aztán kelepel.

Adjuk-fel a' tanácsnak, mond a' Törvénybíróné; Komámasszony szöjjön Öregbíró uramnak hogy tegyen rendeltet; 's így lett. A' Bíróné szólt, a' Bíró a' Tanács előtt sok szembetűnő okokkal megmutatta: hogy az illetlen a' mit a' gólya cselekszik.

A' Tanács azt helybenhagyá, hanem sok Ejés No között sajnálta hogy az embernek nincs szárnya, 's ennél fogva minden hatalma mellett a' gólyának nem parancsolhat. De elijeszteni még is lehet, felszóllal az egyik, 's erre a' Tanács úgy öszvekiállt, hogy a' Kisbíró, ki kívül az ajtót támogata

vállával, szinte megremezt. Ezen kiáltás jele volt a' meglegedésnek. De mivel a' Tanács' méltósága ellen volna az útszán kurjongatni, tehát ezt a' Notáriusra (ki egyszersmind Praeceptor is volt) bíz-
ták. Ez először apprehendálta: hogy az ő képét annyira rútúnak nézik, hogy a' madarak is elijed-
nek tőle; de csak hamar megengesztelődött, ért-
vén: hogy az ő kormányja alatt a' tanuló gyerme-
kekre bízatik az elijesztés' kötelessége.

A' gólya szokás szerént eljött; a' sok gyermek
ektelen lármával ki az oskolából, hessegetnek, sicce-
getnek, kurjongatnak mindaddig, míg a' gólya tovább
nem szállt. Ez így folyt néhány napig, de a' kár
nagyobb lett a' haszonnál, mert a' gyermekek a'
mellett hogy semmit sem tanultak ruhájokat
szaggatták, kivált süvegjök, mellyekkel legyínget-
tek, mind oda lett — azonfelül kövekkel haji-
gáltak; de nem az ellenséget hanem többször a'
diplomablakot találták — hozzá járulván a' re-
kedtség, csintalanság, 's a' mi legtöbb, a' gólya'
örökös visszatérte.

Látván ezt a' Bíró, a' Tanács' rendelkezését meg-
semmisítette. — A' Notáriusnak legtöbb baja volt,
gyermekait a' régi fenyíték alá szorítani; mert tilt-
va lévén a' láрма, annál inkább kiszöktek és kiál-
toztak.

Lőmi tehát, agyon durrantani a' gólyát, ez volt a' nagy gondolat, melly csak ugyan az Öregbíró' eszében támadott; 's mingyárt is elment a' Notáriushoz, tudván hogy ő vadász, minthogy nem régiben az uraság' cselédjei meg is ugratták a' tilosban, és véle közlőtte ideáját. Ez kész vala, és csak azon csudálkozott, hogy ő mint puskás ember és tudós, nem jött azon gondolatra. Jövő vasárnapra halasztá ezen munkát, hogy mindenki lássa mesterességét. Tell Vilhelm' idejétől fogva egy lövés sem gerjeszte annyi figyelmet.

A' vasárnap eljött, egész falu talpon volt. Minden ablaknál néhány fej bukott-ki. Az asszonyok suttogtak, és gyermekeik' szájokat betartották hogy ne lármázhassanak — az Öregbíró az egész Tanáccsal a' faluház előtt állott, aggodás és reménység változott képökön. A' Notarius már korán reggel egy sövény mellé lapult.

'S ím! jön a' gólya, egy nagy kígyó vonaglik szájában, egyet kereng és a' toronyra száll. A' Notarius czéloz — rántja sárkánybilleentyűjét; de a' puska el nem sül — mert nem volt felhúzza. A' nagy tűzben elfelejté felhúzni, 's mire újra czélozni készül, a' gólya ellebeg feje felett, és az elejtett kígyó elébe esik, és ő ijedtében a' levegőbe süti puskáját. — Arra öszveszalad a' nép, a' Notarius

fegyverét vádolja, de az Öregbíró biztatja, türelemre inti, és tulajdon nem kicsiny körmével a' kovát megdörögli.

Nem sokára szétvonulván a' nép, a' gólya ismét megjelen, leszáll, 's pípesen nyujtózva kelepel. A' puska pattan — 's a' szegény pára megszűnt élni; de nyaka a' kereszt sugarban megakadván holtan csüggve maradt.

Képzeltetni: miként töprenkedtek e' baleseten a' falubéliek, mind azt kiálták, hogy a' torony most csúnyább, pedig igazsággal; mert csak ugyan a' gólyaczímer nem legszebb formát adott a' sugár-toronynak. Némellyek a' Notáriust vádolák; ez magát a' Bíró' parancsolatjával mentegeté; némellyek a' költséget bánták, mellyet a' torony' építésére adtak, 's így a' zenebona közönséges volt.

Neheztelve gyűlést rendelt az Öregbíró. Itt hosszú okoskodás után abban egyeztek-meg: hogy a' gólyát le kelljen onnan szurkálni — de miként? az volt a' bökkenő; a' torony magas, az ember kicsiny. Nem találtak más lehetőséget egyéb ha valaki létrán felmenne a' Templom' tetejére és onnan doronggal bökdözné-le. Ezen okból behívtak egy a' falúvégen tanyázó szittya művészt, az az czigányt, ki néhány kövér sódar- 's három véka gabonáért ama' veszélyes munkát magára vállalta.

A' Kisbírák öszveszedték mindenütt a' legnagyobb létrákat. Zsiga hosszú póznával felmegy a' tetőre; de Zsiga inkább a' hegedűhez szokván, mint a' sindelyen sétálgatni, alig kezd böködni elszédülve lezuhan, 's egyik lábával fizette-meg bártorságát. Jajgatás sopánkodás hangzott fellette, de ő minden fájdalom közt sódart emlegetett.

Az első próba illy gonoszúl ütven - ki, más szurkáló ember nem találkozott, 's a' dolog annyira ment, hogy némelly jámborok azon gólyában Isteni büntetést sejdítettek. De a' falu' elsőji semmit sem gondolván befogattak 's a' közel városból egy Ács mestert hozattak - ki. Ez fejét csóválta 's azt mondá: hogy a' gólya' levétele pénzbe kerül mert nagy állást kell csináltatni, vagy belől a' bádog fedélt kívágni — azon kívül a' fáradság' bére. „Mit? kiált a' Bíró, pénzt? Nem! inkább az egész torony váljon gólyává, de pénzt nem adunk. Én tudom mibe kerül nálunk pénzt öszveszedni, és milly nehéz adni mikor nincs!“ A' pernek hamar vége lőn, az Ácsot visszavitték 's a' gólya fenn maradt; 'smár egy ős és tél óta ott lóg a' csillagkereszt' sugarán.

Azonban a' szomszéd faluk felkapák ezen történetet 's * * lakosit gúnyolták gólyájokkal —

's azon kérdés: „Mit csinál a' gólya?“ már sok kék foltba sőt vérbe is került.

Vége lévén a' gólya-históriának, akkor vettem csak észre hogy a' boldog pár, tudniillik a' házi Úr szép hitvesével elillantott — különféle gondolatok között én is fekünni mentem, 's a' szép hölgyről és gólyáról álmodtam.

Néhány hét múlva visszautazván ismét * * faluban lovakat válték, de már a' gólyát nem találtam. A' Notárius szinte könnyült kebelvel dicselkedett: hogy egy forgószél tornyoknak ezen fatális attributumját levetette 's nekem azon mondas: „Az idő az embernek legjobb orvosa“ jutott eszembe. Mint nem fárad, mint nem tűnődik az ember valami dolog megnyerhetése, vagy terhétől menekedhetése miatt! 's a' mit ezer küzdés, gond és szorgalom mellett a' jelen megtagad, utóbb az idő ingyen adja meg.

SZALAY BENJAMIN.

A' M A G Á N Y O S S Í R.

Románcz.

Keskeny völgye' rejtekeiben
 Egy magányos sír' tövében
 Ül 's andalg a' Remete;
 Barna felhők tornyosúlnak
 'S halk morajjal felvonúlnak,
 A' nap búcsufényt vete.

Távolt mérő lángszemekkel
 Egy Útas jön gyors léptekkel
 „Merre Útas?“ „„Messze még! —
 A' sötétlő fenyvesen túl
 Útam a' kék hegyfokig nyúl,
 Azt elérni szívem ég.““

„Útas! Útas fergeteg kél;
 Hallod mint zúg 's ordít a' szél,
 Szállj meg kis hajlékomban;
 Vészre gyűlt a' földi pára,
 Elhunyt már a' nap' sugára;
 Nyugodj édes álomban.““

„„Boldogé az édes álom,
 En e' völgyben nem találom;
 Messzebb vágy hú kebelem!
 Túl az erdön, túl a' berken
 Lelkem új életre serken
 Hívemet ha fellelem.““

„Borzasztó az éji pálya,
 Vészt lappangtat bús homálya
 'S fenndöbörgő fellegek
 Tűzőzönben vívnak immár,
 Sujt a' villám, végveszély vár,
 Útas! Útas! rettegek!“

„„A' veszélytől csak boldog tart,
 Reszket 's néz hol a' biztos part;
 Jámbor Ősz nem félek én!
 Rendületlen hiedelem,
 Küzdve győzők 's lángszerelmem
 Megjutalmaz lágy ölen.““

„Útas! Útas! nézd ezen sírt:
 Bennalvó is lángszívvel birt,
 Kéjre termett lányka bár;
 Ő is hú kebelre vágya,
 Most kemény föld szúzi ágya,
 Nem szeret, nem érez már!“

„Hány rabot tön szép alakja!
 Dús kérőktől forra lakja,
 Ő csak Egyben Egynek élt;
 'S bár az messze hadba tére
 Honja' hősi védletére,
 Hív maradt, várt és reméllt.“

„Hajnalfényben és napeste
 Kedvesét könyezve leste
 Állva e' szirtek felett;
 Egykor így — vész dúl körül,
 Reng, szédül 's a' mélybe dűle —
 Szíve' áldozatja lett.“

„'S a' mint a' vadonba' jártam
 Fellelém 's e' sírba zártam;
 Orma zöld, — itt hamvad Ő!
 'S az kit olly sohajtva vára,
 Nem sohajt hideg porára!
 Gyula, Gyula még se jó!“ —

„„Ő az! — Ő az! hunyj el éltem!
 A' mit vágytam és remélltem
 E' szük hant már elnyelé;
 Szórd villámid' rettentő Ég!
 Ordíts szélvész, mit vehetsz még?!
 Létem a' búéjjelé.““

„„Vissza hát a' harcza , vissza !
 Majd a' föld ha vérem' issza ,
 Lelkem ott fenn nála lesz ;
 Isten hozzád jó Öreg te ! “ “
 Tördelt hangon ezt rebegte :
 „„Gyula tőled búcsut vesz. “ “ —

'S ment. — A' felhők szétvonúlnak ,
 Víg tavaszszinben virúlnak
 Erdők berkek mindenütt ;
 Benne zajlik — 's nem sokára
 A' nap feltünő sugára
 Néma sírhalmára süt.

KISFALUDY KÁROLY.

A' S Z E M.

Nem látom magamat, bár mindent látok ; azonban
 A' szélnél hamarább célhoz elérek , ha kell.

Komjáthi HORKOVITS JÓZSEF.

ÚJ SZERELEMCSILLAG.

Pirúl az illatos ákácztető,
 Dereng a' májusreg' gyönyörkoránya.
 Elízt ölelni hú karom kívánja,
 De ah! e' tájhoz nem közelget ő.

El, oh eltűnt a' szívlegeltető,
 Jelen korunk' legbájosabb leánya!
 Őtet sohajtja minden hely' viránya,
 'S borongok én, az értte szenvedő.

Mi tündércsillag kezd vidítani?
 Lízám Venuszként rám, epedtre villan,
 'S homályos bűm cred' szétoszlani.

Midőn körülragyog varázsszerelme,
 Kel Phoebusz, 's a' Szép végmosollyal illan.
 És újra gyászködökkel küzd ez elme.

PONORI THEWREWK JÓZSEF.

A' FÖLDI ÉJSZAKA.

Napok' napja! de a' földi éjszaka
 Hüves nyugalomra vára,
 Bár a' dicsőség rád fényeket raka
 Itt jutsz a' béke' partjára. —

Édes boldogságodnak téjútja
 Csak éjjeled' egén látszik,
 'S míg lelked a' sphaerákat végig futja
 Csillagidban könnyen játszik.

Midőn az este megfáradt testedről,
 Az izzadt hírport lerázza,
 Hagyd sziszegjen az Irígy érdemedről,
 Nyugalmad' fel nem lármázza.

'S ha nemes tettid' gyenge ringatása
 Erődhez uj erőt ada,
 'S míg a' közjónak uj oszlopot ása,
 Nagy munkád félbe szakada:

Mélyen nyugszol — de a' világ' biráji
 Felébresztik érdemedet,
 A' buzgó hálák' késő unokáji
 Áldják emlékezetedet.

Neked is, bár kis osztályodba juta
 A' sors' kemény ítélete,
 Volt még, a' mi után rebegve futa
 Kebled' végső lehellete:

Egyszer, midőn a' földi végéjszaka
 Napot éjet mind egygé tesz,
 'S a' mit a' véges ész időkre raka,
 Mind örökkévalóvá lesz:

Feltün a' Bételjesülés' hajnala!
 Hűségédért ott vár béred,
 Egygé lesz ott, a' mi itt távol vala,
 Örülj! célodat eléred.

SZATTHMÁRY.

TAVASZI DAL.

A' bús telet
A' víg kelet
Elűzte végre.
Mosolygó ék,
Szép tiszta kék
Derül az égre.

Ragyog a' nap,
'S aranyszínt kap
Minden fényétől,
'S új életet
'S tenyészetet
Nyer langy hevétől.

Az újult föld,
Most ifjan zöld
Gyászát felejtí,
Bő kincseit
Sok díszzeit
Vigan kifejtí.

Köröskörül
 Miként örül
 Minden létének,
 'S milly hévvel ad
 Buzgó hálát
 Teremtőjének.

Hüs berkeink,
 És völgyeink
 Mint éledeznek!
 'S kecs-énekkal,
 Vig hümnekkal
 Mint zengedeznek!

Ah, éljük hát
 Mi is báját
 A' szép keletnek!
 Míg napjai,
 'S virányai
 Reánk nevetnek.

Míg kényre int,
 'S rózsákat hint
 Kimért utunkra.
 Ki tudja tán
 Egy év után
 Mosolyg sirunkra!

SZENTMIKLÓSSY

B Ö L C S Ő É S S Í R.

Bölcső! élet az, melly't enyhedből kiintesz,
 Nyúgalom, mellyet a' csecsemőre hintesz
 Viradásán éltének;
 Világ' zaját képző ringásodon bámul
 Ez, 's dajkája' álomdalain elámul,
 Örül, 's nem tudja minék.

Örül; nem tudván hogy pólyaköteleit
 Kezeiben tartja, 's hímezett lepleit,
 A' megnemelégedés;
 Pihenni vánkosi közt a' jövődőnek
 Gondjait nem látja, nem hogy a' bölcsőnek
 Szinén ül a' szenvedés!

A' természet önnön hatalmát felejtí,
 'S a' szívbe szabadság' maszlagát elrejtí
 Már a' bölcső' ölében.
 Viaszszárnyakat nyujt gondatlan jósága
 Mellyeket felolvaszt a' lét' forrósága
 Még a' kor' reggelében.

Az elme' szikráját itt nyeri életünk,
De dicső fényébe akkor tekinthetünk

Ha elnyílt a' szebb pálya.

Innen vesz majd bíbort a' nagyra-menendő,
Koldúsbottal innen rémít a' jövődő'

Változékony dagálya.

Pólyánk' nyugalmaából jóra 's roszra kelünk,
A' rosz életünkre hullott szemfedelünk,

Kevés a' jó 's múlandó.

Szelíd áldozatink csak a' reménységnek
Oltáránál, 's hiú vágyódás közt égne,

Csalfa ez 's nem állandó.

A' gyáva rettegve néz a' gyászhalmaikra,
A' bölcs örömszomjjal tekint-le azokra

'S jobb élet felé sohajt;

Midőn a' göröngyök tompa hangot szülve
Verdesik az urnát, szent hévbe merülve

Csak illy kikötőt ohajt.

Ha egy csók a' szívet a' sírhoz kötöze,
'S meleg köny vegyült a' boldog hamvak közé,

Elég a' lágy érzésnek.

Átok alatt nyögő halandóságunkat,
Magas polcra lehullt fényes rabságunkat

Adjuk a' feledésnek.

Tekintsd csak széltörte mohos keresztjeit
 (A' boldogabb világ' nyugalma' őreit),
 A' néma temetőnek;
 Ott keresd az enyhet 's való boldogságot,
 'S az itten hijába várt állandóságot,
 Árnyékin a' sírkőnek.

O! itt a' feltalált reménynek öröme,
 Itt pihen az elért vágyaknak özöne
 Megtettesült képében.
 Örökkévalóság ködhomályból intve
 Itt leng, a' Kupresszek közt is sugárt hintve
 Az örök éj' csendében.

Itt lakik az örök a' való nyugalom.
 De még is mért borzaszt engem' e' sírhalom,
 'S mért imádom éltemet? —
 A' semmi nem érez. Én mint való várom
 Hogy elhunyt éltemmel ezt még be nem zárom
 Sír! te nyujtod enyhemet.

BÁRÁNY ÁGOSTON.

HALOTTI MARS-DAL.

Katona-temetéskor.

Menj-el, derék Harczfia te!
 Most kísérünk sirodba le;
 'S lebocsátott fegyverekkel
 Bús szivekkel
 Megyünk néma lépésekkel.

Jámbor valál 's vitéz Legény,
 Czímer Hadnagyod' seregén;
 Bátor szived ha harczra kelt,
 Soha se félt
 Se puskát se mérges kardélt.

Keresztyén Bajnok is voltál,
 Sokat tettél, ritkán szóltál;
 Király- 's Hazához hűséges,
 Jóval ékes,
 Szinzés nélkül emberséges.

Künn strázsáltál hóban szélben,
 Fagyban nyárban és éjfélnben;
 Sok inséget meghaladtál,
 'S hálát adtál:
 Hogy kenyeret 's vizet kaptál.

Vidámon; mint éltél te itt,
 Hunyódtak is bé szemeid;
 Elgondolád: most már vége,
 Nincs insége
 Lelkemnek, sőt idvessége.

Ismért a' jó Isten téged,
 'S mennyben adott örökséget:
 Te özvegye 's ti kisdetek!
 Ne féljeteK:
 Isten leszen védelmetek.

Száll koporsód temetőbe,
 'S mi mennydörgünk levegőbe
 Utószor Istenhozzádat;
 Hol hazádat
 Leled, meglátjuk arczádat.

Vegyétek kardját fölűle!
 'S tanuljatok mind őtűle:
 Ugy győzünk mi is minden bajt,
 'S melly most lehajt
 Éltünk' járma, nem görbeszt majd.

S E R E G:

Bajtársak, el! sirgödrétől,
 Mert hívatunk dob' neszétől;
 Nyugszik hűves földben ő már,
 Minket Hazánk 's Királyunk vár!
 Fogjunk vele, hévvel tele,
 Kezet, míg rá időnk jó jár.'

Könnyebb ugyan a' csatákban
 Kimulni, mint betegágyban:
 De kit, hol 's mint Isten kivész?
 A' jó katona rá ugy kész;
 Nyugottan él,
 Halni sem fél,
 Mint ím' ez a' Vitéz.

EDVI ILLYÉS PÁL.

V A K A' S Z E R E L E M.

A' szerelem mindég vak: van szemfénye, de nem lát;
 Hol vermekbe bukik, hol tövisekbe akad.

VITKOVICS.

V Í G S Z Í V.

Harmatos kelyhű eleven virágként,
Mellyre jótékony kikelet' hűsében
Nem rohan vad szél, 's az idő paizzsal
Látszik ölelni,

Éldel a' vígság nemesült kebelben,
'S tiszta mint a' szűz liliom, gyakorta;
A' fenyítő szent fegyelem' körén túl
Élvre ki sem tör.

Illy dicső 's hájos gyönyör' érzetébe
A' Kegyistennék eget állapítanak.
E' magasságtól alacsony hiságok
Messze vonóúlnak.

Sokszor olly dúzsán valamint királyi
Hölgy ragyog köztünk az öröm repesve,
Ámde várának síma talpkövére
Bár nagyot épít,

Könnyeden gördül ölelő szerencsénk
 Gyilkos ábrázzal 's tusakodva innen;
 'S a' mosolygó szív komor alkonyatban
 Felleli révét.

MAKÁRY

A' SZÁNAKODÓHOZ.

Szánsz ha titkos bűm' könnyűjít
 Folyni látod arczomon,
 Szánsz ha bánatom kitörve
 Nyög keserves ajkamon;
 De nem indíthat szerelmet
 A' könnyű 's panasz:
 Részvevést gerjeszt csak — ah de
 Nem szerelem az!

Ha vidámságom felébred
 A' remény' sugárira,
 'S elmerülve nézek arczod'
 Andalító bájira:
 Mintha lágyulnál enyelgve
 Látszol inteni,
 Haj csak látszol! — úgy miként én
 Nem tudsz érzeni!

Míg van épség tagjaimba ,
 Míg virágzik életem ,
 Míg erősen ver 's doboghat
 Érted égő hű szívem :
 Addig, Édes! tégy velem jót,
 O ne szánj, — szeress !
 Szánhatsz , majd ha nyugtot e' szív
 Síron túl keres.

VÖRÖSMARTY.

I D Y L L.

Bájegeden magasan piruló fény festi az elhúnyt
 Boldog arany század' hajnali rózsatüzét.
 Elragadó dalaidra hevül a' Tempe, nyílongnak
 Harmat' gyöngyei közt a' szerelemkoszorúk.
 'S felserkent forró lelkem sas-szárnyira kelve,
 Mennyei villámként, thesszali völgybe repül.
 Az hol ezüst patakocskák vágynak eloltani lángim',
 'S hajlongó gallyak' enyhe homályba fogad.
 És gyönyörű pásztorlyány innepi pártafüzetben,
 Égi mosollyal rám,hev szeretőre borul.

PONORI THEWREWK JÓZSEF.

V I S Z O N L Á T Á S.

Tivadar, büszke lelkének szomju vágyait nem teljesíthetvén, visszavonúla sziklavarába. Hitvесе meghalván, egyetlen fíja' nevelésére szánta napjait; őt gondolá azon dicsőségpontra emelhetni, hová önmaga nem juthata. A' vár' káplánja, egy tisztcs Barát, osztá-meg vele hív szorgalmát, 's az ifjúnak fejlődő nemes tulajdonai szebb reményre költék atyai szívet. Dezső, így hívak az ifjút, gyorsan haladott, a' mennyire csak engedé az akkori idő, 's nyílt elméje minden életsugárt részvéttel fogott-fel. Gyermekc a' természetnek, örömit is csak abban lelé, bátran nézve-ki a' világba, melly homályos álomként játszott képzetivel. De leginkább kedvelte ő a' harczi gyakorlást, 's láncsavetésben kardforgatásban nem volt párja az egész környéken. A' legszilajabb mén urának ismértc, 's mint egy hadisten szokcllett téren te-

tőn, porfelleget hagyva utána. Vadászat tölté üres óráját, 's atyja örült: ha vértől pirosan jelent-meg előtte, visszatérvén a' farkas és medvelakta erdők' éjjeléből. Mind ezekben képét látta a' vé-res hadaknak, melyly egykor fíját is a' síkra szó-lítja.

Egykor Dezső a' szomszéd völgyben egy lányt pillanta-meg, 's benne minden életerő egy édes érze-lemmé vála. A' felébredt szív tűzvággyal röpüle a' kedves alak felé, annak bájkörében ohajtva élni és halni. A' szelíd Ida volt ez. Nemes atyja még kisdéd korában vérmezőn esett-el a' hazáért, 's most szeretett anyjával csekély örökségében élt vi-rágai között, ártatlanul mint azok. Ezért ége Dezső az első szerelem' legforróbb hevével, de hogy a' különség, ez örök ellensége az érzésnek, ne gátolja szerelmét, azon felül tartván atyja' kincs-szomjától, csak titkon 's idegen név alatt köszönt-be Idához, ki szívének ösztönét követvén, elfo-gadá a' szép ifjúnak hódolásait, 's tisztán, mint csak az égiek szerethetnek, szereté az esdeklőt. Már egy tavasz egy nyár látta e' szent frígyet, 's mindég nőtt, mindég erősült keblökben a' tiszte-let 's a' szerelem' malasztja, 's édes remények közt hajnali álmoként tűntek le napjaik.

Kevélyen nézett-le Tivadar vára' fokáról a' kies völgyre, melly virágos kert gyanánt nyult-el alatta, 's számlálva faluit elméje nemzetsége' díszén 's a' jövendőn merengett. Épen akkor vágat-fel Dezső, életöröm 's Ida' képe dagadó keblében. Vígán kísérték atyjának szemei a' tüzes ifjút, kiben egy új hősi ágat látott virágzani, meszehintve nevének hírét dicsőségét. Gundát, a' gazdag Rátholt' egyetlen leányát, ki az udvarnál nagy kegyelemben állá, jegyzé-el magában neki élettársúl, hogy a' két birtok összeolvadva fényöket inkább nevelje. — „Már itt az idő“ mond Tivadar a' szorgos káplánhoz — „már elég érett tudatnom véle jövendőjét, 's javára czélzó szándékomat. Ideje már: hogy világba lépjen, 's tettek által hirdesse nemeslétét.“ Mond, 's szobájába intvén a' boldog ábrándozót, kinyilatkoztatá néki utóbbi sorsát.

Mint mikor az édesen álmadót erőszakosan rezzentik-fel, olly kábultan állá Dezső atyja előtt; minden szavára egy szép remény tűnt-el, míglen kilátása, mellynek távolában szerelme' rózsavára lengett, váltig elsötétült. Az új frigy' említésénél indulatosan veti magát atyjának melyére, és szerelme' titka kilebben ajkain. Tivadar meglepetve soká szót nem találá, csak komoran hallgatá fijá-

nak őszinte vallását; végre megértvén Ida' lakhelyét, a' szorúlt ifjút hideg bizonytalanságban hagyá-el.

Egy terepély hárs' árnyékában 'ülve néz Ida az út felé. Ekkor szokott jönni a' kedves vadász itt nyugodni a' hűsben. Halkan énekelve, 's csak néha szakasztva-meg szerelmi sohajtástól virágokat kötözget, hogy azok Imádottja' szíve felett hervadjanak-el. Minden lombzörrenés örömmre rezzenti 's felszökve helyéből ágaskodva leskelődik. 'S ím! lovagok jönnek — „Ő az!“ kiált Ida, 's lángoló képpel elejökbe szalad; de halvány szín futja-el arczait, midőn az ifjú helyett egy őszülő komoly tekintetű férjfit lát feléje közelgeni. Tivadar volt ez. Szótlán merőn néz a' hűledezőre. A' szépség' hatalma, melly a' tiszta szem' egéből felé sugárzott, elfojta benne minden bosszús gerjedelmet, de csak mulólag: mert büszkesége szégyenlé a' gyöngye leánynak régi szándékán vett diadalmát, és kemény hangon kezdé vádolni a' szüzet, hogy ő az ifjút elcsábítani törekszik. Halálos borzamat rázza-meg az ártatlant, 's tördelt mentséget rebegve az épen oda siető anyjának karjaiba omlik. Ez

megértvén a' sajnos esetet, igazsága' érzetében felelt-meg a' háborgónak: hogy fija itt a' Csalárd a' Csábító; mellyre felingerülve Tivadar, gyilkos bosszúval fenyíti őket, ha pusztá reményöket fíjára nézve bár milly tettel valószínű akarnák. „Elhiszem — mond gúnymosolyogva — a' koldús örömmel néz-fel a' magasra, 's kész eladni erkölcsét, magát, rút nyereségért. Ha éhség bánt, kérjete! 's adok; de fiamra számot ne tartsatok.“ Ezzel felpattan lovára, 's vissza vára felé.

Nincs gyötrőbb érzés a' szegénynek mintha méltatlan szenved szegénysége miatt, 's a' vak szerencse' fíjától magát gúnyolva látja. Egész súlyában érzé ezt Ida, de leginkább fájt az neki: hogy Dezső, kit ő olly tisztán szeretett, így csalhatá-meg. Sűrűen folytak könnyei a' vigasztaló anyára, mélyen érezvén hogy mind e' mellett a' Csalárd neki felejtethlenné vált.

Tivadar' melyében azonban a' harag szűnve szűnt. Még váráig sem jutott, már dölőfös tettét banni kezdé; de ön vádja nem volt elég erős célját megmásolni, egyedül csak fija iránt nagyobb kíméletre birható; gyöngén dorgálván őt a' névtagadásért, 's Ida' méltó haragját hirdetvén. Hosszú tünődés után legjobbnak ítélte Dezsőt elvinni magával, 's nem erőszakos tilalmak által az elhatott

tüzet még inkább nevelni. Künn a' zavarban a' sok új tárgyak közt, gondolá, a' szerelem' álmoképe majd magától eltünend; azért is gyors készüléket teve az útra, teljes pompával akarván megjeleni Budán, 's ott fiját az udvarnál bemutatni. Több szegény nemes ifjakat választta melléje, kik örömmel csatolák magokat a' hatalmas úrhoz. Ezek által vélte ő Dezsőt ébresztgetni, lángszínekkel festvén a' nagy világi életet, 's a' nyerhetendő dicsőséget. De mi a' földi fény a' szerető szívnek? egyben leli-fel az világát, 's a' fenntebb uraság' jelei üres füstté válnak a' kedves szem előtt, mellynek égi villanása üdvességre inti. Így Dezső — hidegen nézte a' fényes készüléket, hajdani vígsága elhala, és sem atyjának édesgető szavai, sem ősz tanítója' intései nem voltak foghatók őt felvidítani. Ha látta a' többi ifjakat örömmrepeve várni a' költözés' óráját, és hiu csillám közt magokat szép reményektől ringattatni, fohászkodva mondá: „ők nem szeretnek!“

Az utazás' napja meg volt határozva. Az elválás' fájdalmát Dezsőnek még azon gondolat is öregbíté, hogy Ida neheztel reája. Őt még egy-

szer látni, 's bocsánatot esdekleni, búsongva nyargal szerelme' völgyébe. Ida nem várja, nem röpül elébe. A' házba akar lépni, de a' megbántott anya útját állja, kérvén: kímélje-meg ezentúl őt 's leányát minden üldözéstől, minden lealacsonyítástól. Ne gyötörje tovább is a' szívet, melly benne bízván védetlen magát oda adta. Hasztalan esdeklik az Ifjú álnevét szerelmével mentegetvén, a' bús anya kérlelhetlen maradt. Hasztalan kiáltá Idát a' szerelem' kifakadó hangjával, nem jött Ő! csak tompa sohajtás hangzott-ki a' szoba' üregéből. „Légy boldog hát anyám! rebeg az ifjú, én búcsúzni jövök; holnap messze, tán örökre elmegyek! E' pillantásban az ajtó nyílik, 's Ida szerelme' teljes kirohantával az ifjú melyére dül. — „Enyém vagy! enyém léssz!“ mond Dezső feléledve; „Tied!“ sohajt Ida, szemei hosszan reá nyílnak, egy élet' érzetét tükrözve, és lassudan éjhomályba merülnek. A' szerelem' angyala égi mosolygással lebegel felettök, 's örömkönyűjén a' teljesülés' szent malasztja fénylik. A' lágyult anya, remegő kézzel az ifjút megáldja, ki gyűrűt nyomván az ájult szűz' újára, boldogult szülője' hagyományát, ezen szavakkal: „Isten látja szívemet! Ida, én hived maradok!“ elszakad közzőlök. A' hegytetőn még egyszer visszanéz: „Isten hozzád, mond, boldogsá-

gom' völgye! emléked egyedül e' szívvel múlhat-el." E' pillantattól fogva Dezső bizonyos eltökélést nyere; melly utóbb is minden életfordulattal ki-tűnt belőle. A' gondolat, hogy Ida sajátja, lelke-síté 's tettek után kezde vágyni, hogy meg is ér-demelhesse őt. Nyugottabb lön, 's atyja örömmel hidegülésnek vélte, mi elszánt érzés vala.

Eljött az Indulás' napja. Tivadar Budára sieté lovagjaival. Akkor időben Kálmán uralkodott, hí-res tudományairól. Kegyesen fogadá az érkezőket, kiváltkép tetszett neki az ifju' vitézalakja, 's benne nem közleket sejtven Apródjának nevezé-ki. Örömtelve látá fiját Tivadar a' dicsőségpályán, 's egy ideig boldog tanúja volt a' dicséretnek, melly azt mindenütt követte; csak az elválás' óráján le-pé-meg homályos fájdalom, 's elkomorodva csügg a' kedvelt' tekintetén. Dezsőt is szorítá atyja' tá-vozása, 's hálás szívvel mondá keblén: „Tettek után atyám! ismét e' drága helyen nyugszom; bo-csáss-meg: hogy e' szív megelőzte értem gondos szándékat.“

Azon perczben hol az érzés fellágyul, elné-mulnak minden világi feltételek. Tivadar sem vala

képēs külső vágyait tudatni fiával, 's azon frígyet, ámbár jöttekor mingyárt értekezett iránta 's Rátholt azt szívesen el is fogadá, csak az időre bízta, 's gazdagon hagyva fiját, jószágaiba visszatért.

Dezső a' bölc's Király' szeme előtt napról napra előbb hat, 's csak hamar tárgya lön a' köztiszteletnek, 's titkos bálványa az udvari szüzeknek. A' szép gazdag ifjut mindenik ohajtá beavatni szívlángjaiba, csendesen vágyva neki a' pártát feláldozni; kivált Gunda, a' büszke Rátholt' egyetlen leánya, hölgyek' virága, kellemeinek ezer bájaival kívánt a' szíven diadalmaskodni, melly nyugottan 's elzártan állott a' hódolók' sergei között; de hasztalan veté hálójit: Ida' szelíd képét semmi mesterség nem süllyesztheté homályba — az lebdelt magányos óráji felett; — emléke nyujta éleményt a' küzdőnek, visszasugározva a' multnak örömétől.

Ekkor történt: hogy Boullion Gottfried a' Frankok' legdic'sőbb vitéze kereszthaddal a' Magyarföld' határáig érkezett. A' hősnek híre megelőzte jöttét, 's mindenki vágyott ama' világcsudálta bajnokot ismerni. Boullion követeket küldé Kálmán királyhoz, őt szabad keresztülmenetelért

kérvén. Kálmán a' hőssel értekezni akarván, őt a' Fertő' partjaihoz hívá-meg öszejövetelre. Eljött Boullion Vitézei' választottjaival, 's a' Király őt egy hadi jelekkel ékesített sátorban fogadá. Néma csudálat fogá-el a' nézőket, midőn a' két felséges személyek, erejük' 's méltóságok' érzetében egymásnak férjfiui jobbokat nyujták.

De senki sem volt inkább elragadtatva Dezsőnél, láttára a' nagy Vitéznek, ki egy királyi hölgyként szív-ható tekintettel tűne-ki a' többiek közül; Alkotva egy világot kormányozni, állá ő hódító felségeben. Keblét egy tűzkivárat villantja keresztül, illy bajnokkal vágy fellépni a' hősi pályára; gondolá, 's mihelyt az alkalom engedé, Gottfried elé járul, 's magát szolgálatjába ajánlja. Gottfried komolyan futja végig az ifjút, 's előterjeszti a' legyőzendő veszélyeket; de látván eltökélett lelkét, derengő képpel nyujtván kezét neki, mond: „Légy tehát bajtársam! zászlóim' röptével örököljön neved. Légy győzelmim' vagy halálom' sorsosa.“

Új élet zajlott most Dezsőben. A' szerelem 's dicsőség egy fényalakba szöve úgy tűnt előtte fel, mint a' hajnali csillag az éji vándornak. Nehezen bocsájtá ugyan el őt a' Király, mindazáltal Gottfried iránt viseltető tiszteletből, 's másképp sem akarván az ifju' hőstüzét gátolni, még is reá ál-

lott, panczelt 's kardot ajándékozván neki. Több ifjak is kísézői közül Dezső' példáját követve Gottfried' zászlójihoz álltak.

Dezső igaz fiui szívvel írta meg ezt atyjának, e' gyors léptét hevült lelkének sugárzó képeivel szépítvén. „A' név pusztán hangzik-el, így írta, ha magas tettek nem vívják-ki a' mulandóságból. Légy hát boldog Atyám! vigasztaljon szent fogadásom. Palesztína' síkjairól vagy tetteimet vagy dicő elestemet hallod.“ Egy hív szolgától, ki öregeje miatt őt nem követheté, Idának is írt, és a' szerelem' legédesb legtüzesb szavaival reményre hűségre biztatá.

* * *

Halálos hír volt ez Tivadar' szívének. Élete' örömet, öröksége' gyámolát örökre elveszettnek képzelvén, hol magát vádolá: hogy szikrát vetve a' fogékony kebelbe egyetlen fiját gőgjének áldozá-fel; hol öszvehalmozott kincsét átkozá, mitől kísértve a' legnagyobbtól megfosztatott. Mosolygott is néha kis reménysugár feléje, de csak hamar eltűnt ismét a' veszélyek' képzetében. Komoran, örömtelen élé világát, 's büszke vára, előbb a' fény' 's uraság' lakhelye, most némán dísztelen álla, visz-

hangozván borult urának szomorú, magányos fáj-
dalmát.

De gyermek-bízodalommal néz Ida fel az égre,
melly védi a' hívet. Ártatlan szerelme csak szív és
nem birtok után vágya, 's azt fellelé, bár messze
ver is az tőle idegen földeken. Erős hittel tartott az
ifjuhoz, és megnyugodva sorsa' végzetében, mely
bár milly viszályos úton elvégre még is a' célhoz
vezérel. Mint a' virág kelyhét megnyitja a' har-
mat' gyöngyének, úgy álla Ida, ölelve a' malasz-
tos hitet, mely a' rokon szivek' érzelmit láthatlan
éleszti, 's minden veréseit egy édes sohajtásba ve-
gyíti. A' keleti szellő mely a' kedves' tagjait hü-
síté, néki is reményt sugalla.

Évek folytak-el. Gottfried' győzödelmei el-
tölték a' világot. Ájtatos szarándokok jöttek men-
tek, hirdetvén a' keresztad' tetteit, 's a' Magyar
hős' vitézségét. Elmés Lantosok szívemelő dalok-
ban magasztalák a' kereszt' diadalmit. E' közben
több vitézek tértek vissza honjokba; jöttek Ma-
gyarok is: csak az, ki után annyi szív sohajtott,
csak az maradt távol!.

Végre azon ifjak közzül érkezett egy, ki szünetlen mellette volt. Ez mondá-el tetteit és hiteles halálát: „Hogy ő egy véres ütközetben nehéz sebet kapván több vitézekkel elfogattatott, 's mint később hallá, többi társaival együtt a' pogányoktól felkonczoltatott.“

E' szomorú hír hamar elterjedt, végre Tivadar' várába is eljutott. Elszörnyedve néz Tivadar az életbe 's vigasztalhatlan néma búnak ered. Futva az emberek' részvételét boronga várában. Az erdőszélen, lent a' völgy' közepén, álla egy kápolna mellyben hitvesének hamva rejtezik, ahhoz közel egy emlékoszlopot emeltetett azon felirással: Fia m-nak. Ez vala gőgjének utolsó kilobbanása. Itt viraszgata éjjelenként 's gyülölve életét a' hideg kőre hullatá könnyeit. Nem sokára betegágyának esett mellyből felgyogyult ugyan; de szeme' világa örökre elveszett. Így a' gazdag Tivadar, ki csapongó gőgjében a' szegényt megveté, most boldogtalanabb lett az utolsó koldusnál.

* * *

Azonban az igaz ég megtartá Dezsőt. Megsebesítve feküdt ő egy pogány testhalom (vitézségi jele) közt; 's a' pogányok őt is holtnek vélvén el-

hagyák. Egy jámbor Dervis megjárván a' harczmezőt életben találta őt 's magával elvitte. A' teljes ifjui erő sietteté jobbulását bár nem örvendezte neki, mert halálnál kínosb sors várta: szolgaság; de a' jámbor Dervis a' jótét' malasztját inkább szeretvén a' vérdíjnál, őt titkos úton a' kereszthadi táborig vezetvén ezen szavakkal: „Keresztyén! tanulj ember lenni 's ne felejtse el soha, hogy egy Isten, egy lélek uralkodik bennünk!“ elhagyá, jutalmat sem vevén tettéért.

A' nagy munka meg vala téve. Megváltónk' városán szent jel ragyogott, 's többen a' vitézek közzül hazájok felé indultak. Dezsőben is felébredt a' honvág' édes hatalma, bucsút vévén Gottfriedtől 's vitéz bajtársaitól kedves hazája felé utazott, minekutána hat évek óta hőspályán veritékezett. Az egész szent hadnak tisztelete követé a' Nemest.

Köny ömle szeméből Dezsőnek, midőn annyi veszély után édes hazaföldén álla. Idát látta a' szerelemkoszorút nyujtva feléje. Hálát sohajtva a' sorsintézőnek, örömvölgyének veszi utját, hogy a' viszonzlás' első örömét szerettével élhesse, 's atyja' áldását legott nyerhesse-meg. Szerelem-sürgette léptekkel a' tetőre jut, honnan leláthatni a' völgybe. A' hársfa még áll, virít a' kert, fejezik a'

ház! 's elragadva érzete' bájözönétől alásiet; Ida! Ida! hangzik ajkain, de csak a' bérczek felelnek. A' hárs alatt egy magányos sír ötlik szemébe, moh 's elszáradt virágok fedik azt. Dezső' keble szorúl, remény 's félelem között a' házajtón zörög; 's egy idegen férfi lép elébe. „Hol Ida?“ kiált Dezső reszkető hangon, „Tudja Isten!“ felel amaz, „ott a' hársfa alatt nyugszik anyja, 's ő csekély jószágát nekem rokonjának eladván elköltözött; hová? nem tudhatni, senkivel sem közlé.“ Búsan fordul vissza Dezső 's szívszakadva ül-le a' sír mellé. „Itt! sohajt, itt sok szép órát tölték, 's a' kéjhely most néma sírrá vált; de csak itt a' béke! a' csalfa remény itt nem hitegeti már a' hajlékony szívet. Mi az élet, ha rövid örömének illy hosszú kín ára? —

Komoran megy innen ősi vára felé. Alkonyi homály borítá a' vidéket, csak a' bérczek' csúcsai fénylettek még a' nap' aranyában, mint az erős szív' lángja a' sötét életben. Az emlékoszlop lépcsőjén ül egy pásztor, busan fúván-el esti nótáját; előtte a' gyöpön víg báránycák szökeltek a' szállás felé terelt anyjok után.

Az emlékoszlop' láttára eszmél csak fel a' búsongó 's olvasván a' felírást homályos gondolat ötlik fejébe. Kérdezősködik 's a' pásztor elbeszélé:

hogy szegény ura ezt fija' emlékére téteté, ki a' szent földön esett-el. Borzadva 's váltig alá verve borúl Dezső az oszlophoz, hallván szomorú sorsát atyjának. „Itt a' kápolnában, mond a' pásztor, végzi szegény uram mindennap esti imádságát; nyugottan 's megbékülve magával, mint egy szenvedő de igaz lélek, jön ide mindenkor, kísértetve egy angyali szúttól.“

Azalatt megszólal a' harang, tompán tévedez hangja szerte a' völgyen; a' pásztor lekapván süvegét nyája után ballag. Dezső mozdulatlan karolja által az oszlopot, néma de még is panaszló helyhezetben könnyes szemeit a' várra meresztvén. 'S ím! a' szélső várkapu megnyílik: Tivadar kilép szorgosan vezetve egy sugár, gyász-fátyolú alaktól 's egyenest a' kápolnába megyen. Öröm 's bánatos érzés majd kifakasztá Dezső' keblét; térdei roskadoznak 's még is elő akar törni a' bús világtalanhoz — de ismét erőt vesz magán 's az oszlophoz visszavonúl. „Hadd erősítse őt az égi sugallás,“ mond, 's nehezen lihegve várja a' fiui szívnek kiömlését.

Nem sokára kijönnek a' kápolnából. „Vezess az oszlophoz, édes leányom! mond Tivadar, oh kedves fiam! te elköltözel és én — — Ekkor Dezső, nem birhatván tovább érzései' súlyát, az Öreg-

nek lábaihoz omol. „Atyám! Atyám! oh élek — bocsáss-meg — öröm 's fájdalom fojtá-el szavait, 's nem is ügyelve a' leányalakra, ki szívéhez kapva hirtelen a' földre hanyatlik, képét atyjának keblén rejti-el. „Te élsz fiam! élsz? sohajt Tivadar, oh vagy csak rémlete a' régi boldog időnek!“ és hosszú ölelésben tartja megtért de nem látott fiját.

Feleszmélvén az örömből, mond Tivadar: „Hol vagy leányom? neked köszönöm ez órát, a' te tiszta kebled' fényitől oszla-el kétségem — jer, jer hadd öleljelek téged ezen szent órában! Dezső felemeli a' szűzet 's felfátyolozván az ájultat: „Nagy Isten! Ida!“ 's örömrészketve zárja melléhez. A' kedves' karja közt visszatért a' szűznek élete, hogy színváltozva újra nem-földi gyönyörbe merüljön.

A' nemes szűz anyja' halála után, idegen név alatt Tivadarhoz szegődött, hogy kegyes ápolása által kedvese' atyját vigasztalja, 's ez által Dezső' szerelmét hálálhassa-meg. Nem tudva ki legyen védangyala, Tivadar őt leányának fogadá' s enyhülést lelt részvevő fájdalmán.

Mennyivel drágábbnak tetszett ez által Dezső előtt a' szűz, ki nagy lélekkel így tudta szerelmét nemesíteni! milly sokat kelle nyerni a' szűznél Dezsőnek, ki annyi veszélyek után is hív maradt első

érzetéhez. Szótlán egymáshoz forrva állának a' hívek, az ég lehajolni látszatott, 's magához emelni a' boldogokat. Felfelé terjesztett karokkal álla mellettök Tivadar, 's a' bús világtalan most érzé legfényesebb napját létének.

Nem sokára szent frígy köté össze a' nemes párt, kit nagy lélek 's öszvehangzó érzelem már rég egyesíte.

Néhány év' multával egy ügyes szemorvos visszaadá Tivadarnak, ki gyermekei' boldogságán szinte ifjult, elvesztett világát. Első tekintete egy deli unokára esett, ki atyja' tüzeben, anyja' szelídségében mosolyga feléje 's a' látónak derülő sugára 's örömkönyei a' kisdedit áldák. Soká élt még azután is Tivadar a' szerencse' körében 's görbedt térdein ringatva igaz Magyaroknak nevelte unokájit.

KISFALUDY KÁROLY.

ENYINGI TÖRÖK BÁLINT

FELESÉGÉNEK.

A' Stambuli hét toronybul

Torbágyra.

Úgy hallom, (mert falka gyanánt Stambulba naponkint
Hajtatnak Magyarok szörnyű fogságra,) halotti
Pompát érettem tartottál Hűtvösöm, éltem
Mindene, míg Torbágy vallá Bálintot Urának.
Úgy hallom zokogó siralom közt bának eredve
Nedveit arczádnak szomorú fátyollal itattad.
Jajjaid a' levegőt tördelték; jajjaid édes
Gyermekimet — vagy is ah! enyimeknek mondanom őket
Nem lehet innentúl; — veled együtt sírni taníták.

Ah! magas Istennek gyönyörű hajléka, mi kedves
Volt oltárid előtt szívemet nyugtatni gyakorta!
Mennyi öröm röpösött belsőmben, az orgona mellett
A' mikor ájtatosan jó népem zenge solosmát!

Nem hittem hogy ezen szentelt helyen élve halotti
 Ünnepeket, te Kegyes, mint gyászoló özvegyem üllyed.
 Élek ugyan nyomorult! de mit ér így élni naponként
 Gyötrőbb életben hol ajándék volna halálom!

Bár úgy lenne miként az hír füleidbe hazudta,
 A' köves Ozmán szív szűnnék sanyarítani rabját.
 Testem ugyan szenved; kezeim pereczekbe szorítá
 Vad Szolimán, 's terhes békótul lábaim égnek.
 Gátolt mozdulatom; derekam csiptetve feszítő
 Vaskarikába sajog; de nagyobbak jóval ezeknél
 Kínnyai lelkemnek. Tőled megválnom örökre,
 Tőled, kit szereték inkább százszorta magamnál!
 Bár mi kemény legyen is rabságom, 's bár mi kegyetlen:
 Még is minden egyéb gyötrelmi kevesbek ezeknél.

Tí hajdan szabad éltemnek mindenha mosolygó
 Napjai hol vagytok? hol minden kellemes órák,
 Kisdedit a' szép hölgy miüdön érzékeny ölembe
 Rakva, szelíd csókkal kezeit vállamra ereszté,
 'S angyalait nézvén, ajakán a' szózat elállott?
 Majd mikor, így szóllott, kedves férj! szög hajad őszül,
 'S lankadnak tetemid: helyedet felváltja fiacskád.
 Ő az Enyingi nevet, valamint te is, a' Magyar égen
 Bajnok nyomdokidon járván, terjeszti vitézül.
 Ezt pedig, (a' még csak dadogó lánykára mutatván,)

Egy magyar erkölcsű hősnek megfogja szerelme,
 'S férje leend, 's látunk unokákat tőlök eredni,
 Kikben az országnak fognak szaporodni reményi:
 Boldogok akkor mi, várjuk békével utolsó
 Óránknak jövetét, 's ott a' szent hajlok alatti
 Boltyában, temagad mellyet költséges erővel
 Készítél, hidegült poraink, elhagyva dicsőebb
 Résztél, együtt legyenek nyugovásra letéve!
 Ah, hiu andalgás! mért szaggatod ennyire bágyadt
 Mindenemet? Mi haszon magamat csalogatnom, ez álom
 'S tündér képekkel, soha mellyek lenni valókká
 Nem tudnak, miután árnyékként tőlem örökre
 Elmúltak? Mi haszon szívemet biztatni reménnyel,
 Melly nem tellyesedik, valamíg ez hét torony állhat?
 Ah haza! édes anyám! veszted mint öldözi lelkem,
 És te miként faggatsz felséges vára Budának!
 Ti, kiket én szereték, kiknek véremmel adóztam,
 Még mikor a' harcok mezején paripára szökellvén
 Nyalka magyar hadaim vezeté a' tarra csatázni!
 Mind ezek elmúltak! szüntem szolgálni hazámnak
 Kénytelenül; imhol balsorsom rajtam erőt vett,
 'S e' gonosz elfogyató rabságot mérte jutalmúl.

Én ki Budán, bús emlekezet! fénylettem ezernyi
 Hősök előtt, most Stambuli rab lenyügözve kesergek.

Tigrisek őríznek ; kitalált új kínnal emésztik
 Napjaimat , mellyek hatalán még hátra lehetnek.
 Ám de legyen ! tudom Isteni kéz gonosz emberek által ,
 Mint Magyar , a' kiknek lelkem tenyerekbe letenni
 Gyáva valék , sanyarit , bennem hogy másokat intsen.

Hah fondor ! te Magyart veszszózó Isztria' kölyke !
 Így köszönöd János kegyeit , hogy Főpapi székbe !
 A' porbul felemelt , 's akará , hogy gyámja fiának ,
 És őrangyala légy , 's oltalmazd özvegyi társát ?
 Hát azt bízta reád : szórd-el mellőle az oszlop
 Szobrokat , és azután prédául tedd ki az árvát ?
 Jól játszád , idegen gyülevész ! játékosat eddig ;
 Hízhatsz már szabadon ; már megdöntötted Enyingit ;
 Még csak Petrovicsot szaporán indítsad utánna ,
 Ő még hátra vagyon ; pedig ő is szálla szemedben ;
 Ezt is vesd-ki tehát , és kész diadalmad egészen.
 Akkor uralkodhatsz egyedül ; kényedre tanácsid
 Ellene forralhatd Izabella királyi fijának ;
 És valamint Buda várából kiszorítani segített :
 Úgy koronájátul megfoszthatod ötet üdővel.
 Néked ugyan nem fáj , bár mint forgassa hazánkat
 A' zivatar ; sőt kincsek után dült lelked akarja ,
 Hogy te halászkodhass a' sárban mellyet okoztál ,
 És mosolyogva hajózz , ha az ország zsírja kitöltött.

Honni szabadságunk idegen létedre nem érdel.
 Nincs mi tulajdonod itt, nincs mit félthetni szelektül,
 'S könnyűüllöd magad is sajkáján másnak evezned.
 Érdemeid halhatlanok. Így forgódni zsványok
 Szoktanak, a' kiknél valamint lehet ártani, erkölcs,
 Mint kiket a' közjó nemesebb érzelme nem indít.
 Várj! vagyon Isten még, 's nem ereszt büntetlenül innén
 Ennyi gonoszsággal, bár mostan veszszeje késik.
 Most ugyan ülsz magasan de leested lesz ki megéri,
 És bár mentül előbb gyűllyön rád mennyei bosszú. —
 Túr Izabella veled; de mit is tegyen ellened, a' ki
 A' legjobb fejedelmi menyet hurkodra szoritád?
 Türtük ezig mink is vérünk-kendette csigáid:
 ert Jánosnak ajánlt húségünk győze szivünkön,
 És jobb fordulatot szomorú sorsunkra reméllünk.
 Lessz is. Túrjuk-el ezt míg kell, míg Isten akarja,
 Mert vét az, ki előtte magát, megalázni vonakszik,
 'S nem kétlem, közelít az üdő, melly végzi keservünk,
 'S a' beborult éjből virrad ránk tiszta verőfény.
 Többször is így vala már, 's él még a' szittyai Nemzet,
 'S élni fog a' földnek kerekén valamíg lakik ember.
 Nem minden Magyarink szállottak sirba Mohácsnak
 Gyász mezején, 's valahára hazánk jó csillaga felkel.
 Megvagyon a' tő még; gyökerének szálai nyerek,

És eleven sarjak kikelettel róla tömötten
Serkedvén izmosb nevedékeit adgya hazánknak.

Édes gondolatok ! mikoron ti balzamos irrel,
És te remény, tördelt elmémnek társai, gyakran
E' kínzó falnak mohosult repedékein által
Béjöttök : mint érzi szívem hogy fellege ritkúl.
Ez pokol, ez békók, 's Szolimánnak vad dühe mérgesb
Új sebeket nem nyit haldokló testemen akkor.
Stambuli fogságom borzasztó szennye Budának
Mennyei képe elől kiszakad csöndetlen eszembül.
Vagy miokért csaltok 's meddig ti hasztalan álmok ?
És miokért kísért hitelő árnyéka Budának,
Melly már nem Magyaré, 's velem együtt pengeti lánczát ?
Mátyás vára fölött Szolimán zászlója kevélyen
Ringattattya magát a' szélnek szárnyain ülvén.
Ah Izabella ! midőn a' sors engedte, Királynénk,
Bujdokló jövevény már most, 's gyámoltalan özvegy !
Elmentél kicsiny árvádat kapcsolva magadhoz,
Hogy Magyarországot ne legyen soha látni szerencséd,
Mint nekem is ki viaskodtam még az nap is érted,
Mellyen örökre szülő földemtül, 's tőled elestem !
Fájt, tudom elválnod, Nemzet-kedvelte Királyné
Nagy birodalmadtul : de maradt fenn annyi csapás közt
A' mi vigasztallyon, 's vizeit szemeidnek apaszsa.

Gyermeked és hiveid véled költöztenek. Erdély,
 Hajdan ez is koronád tündöklő gyöngye, lakásod.
 Népe Magyar. Közelebb Zsigmond felséges atyád is.
 Mind ez nem kicsiny enyhítés ezrére sebednek.

Bontakozásodnak napján a' büszke pogányság,
 Hah kegyelem! búcsút nem tiltott venni Budátul:
 Én velem a' vad sors nem közlött semmit ezekből!

Kedvesem, engedgy-meg szanaszétt hogy tébolyog elmém;
 Mert minden szomorú tárgyat majd felfogok együtt,
 Majd ismét az egészt különös részekre szakasztom,
 'S forgó gondolatim habként egymásba csapódnak.
 Úgy vagyok én valamint mikor a' nagy gálya szelektül
 Erre amarra keverg, 's most éles szirthoz ütődött,
 Most hamar a' hullámok alatt kintlódik: az ijedt
 Kormánytiszt nem tudja kinek 's nem tudja mit intsen.
 Vagy mint olyan utas, kit az erdő bécsala mélyen,
 Hol csak barna homályt, de világot gallyakon által
 Véle 's alig láthat. Felhők kerekednek azonba;
 Ellepik a' fáknak sudarát; harcolnak az ellent
 Állókkal, 's tűzfegyvereket csattogva röpítik.
 Akkor az ellankadt vándor rémulten elájul,
 Mint ki halálnak vált, és térvén újra magához,
 Kedves mindenéhez búcsút izen ajkai nedves
 Mozgásával előbb, azután neki szánva leroskad,

És az egek megölő nyilait lesi néma nyögéssel,
 Mig nem végre folyó tüztől megemésztetik élte.
 Engem is így nézhetsz. Vérem fogyatéka csöpög már.
 És nincs semmi remény többé hogy lássalak. Isten
 Véletek édeseim! Legyetek ti boldogok! a' szív
 Illy iszonyú harczot ha ki győzhet, véletek Isten!

Vajha mikor történt jutnom fogságba Budánál
 Ezt a' büszke Pogány engedné mondani hozzád!
 Már ha halálra valék, valamint vagyok általa szánva,
 Hagyná, keblemhez zárnálak téged utolszor;
 'S csókjaim ajkaidon látván olvadni vizekké,
 Mellye keménységét hozzánk lágyítani tudná.
 És bár engem utálton utál: könyörülne bizonynyal
 Rajtad, 's megtörné szemeidnek zápora lelkét.
 Ah de különben lett. Álnok hitetéssel az Ozmán,
 Nem látván veszedelmem elől nyílt körme közé csalt.
 Károllom szavaim most is, mellyekkel elejbe
 Balgatag én! szabad életemért könyörögve borultam.
 Nem használt, Izabella magát hogy közbe-vetette;
 Nem lehetett minden Magyarok kérelme javamra.
 Társaimat szabadon, nem irígylem, vissza Budára
 Menni hagyá, 's en em lánczokkal terhele talpig.
 Már haladó szekeren sebesen lebecsátkozik a' nap,
 Est vagyon és Szolimánt kontyos Bassái kerítik,

Ellenem, (olvastam szemeikbül), főzni tanácsot.
 Úgy lett. Két halvány képű Csauz áll meg előttem
 Éjfélkor, 's magyarul hozzám így szólának: Enyingi!
 Felségek Felsége, Gaur! végzette felőled,
 Foglya vagy és ezután Stambul hét tornya lakásod.
 Értened ennyit elég. Utazásod holnap ered-meg
 Tolna felé. Ezeket morgák 's eltűntek azonnal. —
 Mért nem mertek ebek szemközt, ordítom utánok
 Nézni velem? miokért hozzám sunnyogva beszéltek?
 Láttátok, tudom én, vasamat villogni Mohácsnál,
 'S szegni tarolt fejeket, valamig engedte szerencsénk.
 És Szolimántokat is seregemmel nyomni szorosra.
 Csörgeni most fényes kardot nem láttok övemről,
 Más vas ez itt! Hah hittelenek! hát férfihoz illik
 Csalfa vitéz harczost, nem fogni csatában, az alku
 Örve alatt? Illik frígytársat törbe keríteni? —
 E' két kar viselé uratok részére Budának
 Gondgyát, (mert Prényit beereszteni függ vala tőlem,)
 Mellyeket ím mostan metsző perezcekbe szóríta.
 Így hálállya tehát a' várt hogy néki nyitottam
 Mellyet ezer bajjal csak alig megtartani győztem!
 Illyen-e hát esküdt szavatok szentsége Pogányok!
 Istent csalni előbb kell hát, hogy csalni lehessen
 Embereket, kiket isteni név hűségre serényít?

Tudgyátok hazugok: hitetört nem kedves az égben,
'S bár üdeig boldog, nincs végig véle szerencse. —

Így dültek panaszim, 's szájabul százszor ezeknél
Többek is omlottak, valamint habozása szívemnek
Arra emerre kapott, míg a' nap fénnye kifejlék.
Ekkoron a' ragadó szekeret közelíteni hallám
Zajgó lárma között. Tíz Jancsár véle. Rohannak
A' sátor küszöbén által hurczolni magokkal. —
Szennyei ti földnek! miokért — illy szókra fakadtam,
Ennyi kezek rajtam, kit lánczok terhei nyomnak?
Féltek Enyingi előtt most is, noha fegyvere nincs már,
Nem de pogány párák! 's erejének kötve hatalma?
Volna kezem szabadon, 's kardom markomba szorítva:
Lenne halálotok itt, és véretek árja ma fördöm.
Ott, ha vitézeknek magatok vallyátok, az izzó
Harczoknak közepén, hol kard a' kardba csapódik,
És egymást csorbította, velem mérkezzetek össze!
Ígyen hasztalanul csikorogtam. Kell vala mennem
Számkivetésbe. Halad szekerem vágatva. Sem éjjel,
Sem nappal kis üdőt, magamat kipihenni, nem adnak
A' fene kísérok, míg Nándorvárba nem érnénk.

Rettenetes jelenés! Ezelőtt a' szittya hazának
Látnom erősségén Törököt hánykodni kevélyen!
Látnom azon palotát melly ismért engem Urának,

E' várnak mikoron voltam kormányvezére,
 És Szolimán hadait sokszor futtattam alóla.
 Nem lehetett gyilkosb mennykő melly csapna fejemhez,
 Mint oda jutni rabul, hol nem rég voltam az első.
 Hol ragyogó fényben lovamon villogva parancsot
 Osztottam 's remegett a' kontyos Enyingi nevére.

Hah komor emlekezet! miokért kell gyötrened elmém?
 Vagy te csalékony sors gonosz éltem nyujtani mi kedved?
 Nem tudtál viadalmimnak kiragadni virágzó
 Keblébül? Noha csontyaimat most éles ekével
 Felhasogatnák is, de szívemnek lenne nyugalma,
 'S így legalább éltem bézártam volna dücsően,
 És mi jelesb nyereség, nem látnám drága hazámnak
 Legfelsőbb fokrul poklok torkába leestét;
 És te kegyes hölgy is sorvasztó kínaid akkor
 Végezvén, férjed veszedelme nem ölne naponkint.
 Így zugtam, mindent, 's magamat főképpen okozván,
 Mint ki bolond voltam hitetörtnek hinni szavára.

Hat hetek így multak. Még is, noha vékonyan, olykor
 Hogy szabadúlni fogok, közzel csillámla reménység,
 Mint mikor a' felhőn halaványan néha verőfény
 Áttörvén, csak alig pillogva lövelli sugárát.
 Jaj! de miként hamis ez sokszor, bizodalmam is az volt!
 Ajtót nyitva reám így dörg egy durva követség:

Nossza Gaur, Stambulba veled. Rablánczaid ottan
 Hárfa helyett pengetni fogod. Nem volna Budában
 Olly palotád, millyent Nagyurunk számodra kijegyzett.
 Ő így szólla, 's magát közelebb férkezteti mellém,
 És rám csapja kezét, 's ültömbül vonni törekszik.
 Mit tegyek? a' szükség 's hatalom, gondoltam, erősb most
 Mint vagyok én; — de hamar felgyúlada régi hevemnek
 Lángja, Pogány! mondám, küldlek Mahomethez ezennel;
 És ugyan e' lánczok, mert nincs más fegyverem, üssék
 Csontjaidat darabokra, kevély ozmáni poroszló
 Csufjaidért. Így kell-e vitézt keseríteni, kit te
 Nem harcban nyertél, 's nem nyertél volna ha kardra
 Kelnénk, és Nagyurad vélem bánt volna vitézül,
 És nem verne reám békót a' béke neszével?
 Összeszedem csak ugyan magamat. Most rab vagyok; a' sors
 Itt is elég sanyarú, mondám, mért küszködöm ellent
 A' széllel fordítani hajóm? 's hallgatva felállék
 Mint lehetett, 's akadékaimat hurezolva kegyetlenb
 Sorsomnak, melly vára reám, indultam elejbe.
 Két hetekig kellett Rácz 's Bolgár földön utaznom.
 Vad népek. Szilaj állatokat gondolna mozogni
 A' csinosult ember, két lábra felállva. Tetétül
 Talpiglan műveltelenül csupa szőr földi testek.
 Borzas gucsma alatt ábrázat forma. Szemöldök

Helytt szemeikre sűrűn boruló szőrszálka leszolgál.
 Nem pörög ajkokrúl hangzat, melly emberi szóhoz
 Csak valamennyire bár, jól hallám, volna hasonló.
 Emberiség idegen tőlök. Jövevényre rohanni,
 És azt ölni kevés prédáért, otthonos erköles.
 Illyenek ők. Nekem e' mellett ege földgye szokatlan
 E' vadon országnak. Nem adott inyemre gyümölcsöt
 Fája. Vizét, noha szomjam erős, keserülöm itálra.
 Nincs bora, melly búmat tudná kevesíteni, 's gyengült
 Tagjaim élesztné erejével néha tüzének.
 Vagy csak ez is melly kín illy földön utazni Magyarnek,
 Bár ha feledném is rabságom többi gyötrelmét.

Végre tűnik Stambul szemeimbe. Nap esti verőfény
 Tornyait érdeklé, és rólok visszaszegődvén
 A' várost láttatta velem, 's a' tornyokat együtt,
 Mellyek alatt, értém vezetőmtül, lenne koporsóm.
 Borzadok és felkel minden hajszála fejemnek
 Mostan is, e' napnak mikoron jut eszembe lenyugta.
 Éjjel, (mert így volt Szolimántól hagyva,) tömötten
 Jancsárok körülállva dohos mélységbe vezettek. —

Itt vagyok ím mostan, leszek is, csontvázomat a' sir,
 Érzem mindenbül, valamig nem kezdi feloldni.
 Ezt várom 's nem mást, mert jobbhöz semmi remény már
 Nem táplál, 's megemészt a' felgyúlt bánat egészen.

Édesem ezt ne csodáld. Elhagytak mindenek, a' mik
 Emberi létemnek gyámul szolgáltanak eddig.
 Fáj szívem, és szívemet gyógyítani, nincs ki kerülne,
 Minthogy az illy sebeket nem üdült orvoslani senki.
 Tett vala lelkemnek 's békóim terhe beteggé:
 Nincs orvos, tudománya kinek felmentne csak egybül.
 Erdei barlangnál, vadakat melly befogad éjre,
 Rémitőbb az üreg, mellynek vendége vagyok most.
 Étél ital nem kell; mocskos konyhája Töröknek
 Nem Magyar inyre valót ad fel, 's keveréke csömörlet.
 Nincs társ, a' ki velem, mint otthon, váltna naponnan
 Szókat, volna elég éjjel keseregni magamban.
 És mivel így búvalkodom, és szaporán siet éltem
 Vége felé; mély gondolatok sűrű tábora gyakran
 Nyom le. Hazám megnyilt örvénye aszallya velőmet
 Főképpen, mikor összevetem, mi dücső vala hajdan,
 Mennyi vitéz Nemzet, 's mi soká rettegte hatalmát:
 Most pedig, ah szigorú fátum! mint visszacsapódott
 A' veszes inségnek kínzó közepébe szerencsénk!
 Hol vagyon a' gyönyörű ország, melly néha napokban
 Fennhordozta fejét, 's idegentül nem veve törvényt!
 Mondani szégyellem, most rabszolgája Töröknek?
 És noha fájnak ezek mivel égeti üszke hazánknak
 Belső mindenemet: de te hölgyem, sokkal ezeknél

Mérgesben nyilaló sebeket nyitsz férjed ereben.

Nem vagy enyim 's tied én ezután soha nem leszek : az nap

Melly Buda várából nézé vesztetre menésem ,

Mennyegzőnknek aranylánczát széttvágta közöttünk ,

'S nem könnyörülve reám gyorsan küldötte halálom.

Halni nekem könnyű mert nyugtomat érem ez által ,

Mellynek keble, tudom, meg nem nyilik élve szivemnek.

Ez nem ijeszt ; de vagyon miokért rettegjek előre

Még is. Vajha mikor közelít ez az óra, te Kedves

Mellettem lennél 's nyoszolyám szélére ledúlnél ,

Elgyengült kezemet remegő jobboldba szorítnád ,

És képemre borult arczád gyöngyével itatnál !

Ekkoron én téged kérnék : hölgyem , eresszed

Gyermekeimet hozzám : attyóktól nyerjenek áldást ,

'S bágyadt csókjaimat vévén meghatna sirámjok.

Képnék : hogy az isteni ház, melly általam épült ,

Férjednek hidegült tetemét noha nem leled ottan :

Öltalmazva legyen , miután én sírba leszáltam.

Képnék : jobbágyaimat , mert emberek ők is

És tied , gyámolld , mint illő édes anyához.

Képnék többekre , miket most nyugtalan elmém ,

Bár sokat ösztönözöm , rebegő nyelvemre nem adhat.

És mikor éreznéd , hogy eremben vérem elállott :

Béfogván szemeim héjját zokogásnak erednél. —

Mind röpülő csillám! már nékem semmi ezekből
 Nem jut. Könnyeidet, te kegyes, födelére nem öntöd
 A' gyászos háznak, melly férjed csontyait őrzi.
 Nem lesznek tördelt kezeid kócsolva fejedre,
 Nem dűlsz ájultan vezető társidnak ölkbe,
 Kik karokon tartván, veled együtt sírjanak értem.
 Így halok én! 's bár mentül előbb halhassak! Elállá
 Fájdalom a' szívemet, kezem is szolgálni makacs már.
 Végszavam ez hozzád: legyen Isten véled örökre!

HORVÁT ENDRE.

AZ ÉN EPIGRAMMJAIM.

Rózsabokor mellett szunnyadt Ninon egy tavaszeste,
 Langy szellő játszott szög haja' fürteivel,
 'S mennyei trónban, ölen győzelmesen ülve Cupidó,
 Ívéből vígan szórta sebes nyilait.
 Én gyerek ottan előszaladék, nem tudva veszélyem',
 'S hirtelen' egy gyors nyíl lágy kebelembe röpült.
 Már ki segít rajtam, ártatlan örökre veszendőn?!
 Az szívemben van, 's érzeti mérge' tüztét.
 Ím' hányszor mozgok magam, az mozog annyi esetben
 'S e' melyből mindég egy Epigrammt kilövel.

PONORI THEWREWK JÓZSEF.

I Z A.

A' déleesti karének' ájtatos hangjai alig szé-
lyedtek halkan el a' magas templomban, az Isten-
nek szentelt Szüzek siettek azonnal nevendékeik-
hez. Várday Grófné' jöttének híre futamlott, 's
mindenki örvende érkezten, a' kegyes Asszony-
ságban Barátnéját szemlélvén. Gazdag vala Ő; de
minden kincsei mellett is megvonta tőle a' sors az
anyai öröm' érzelmét, 's bátor csak az élet' dele
nyiladozott felette, zárva volt mindazáltal e' pontban
minden reménye kiesb jövődre. Első foglalatos-
sága volt itten a' Grófnénak: a' kisdedeket, kiket
régóta nem látott, figyelmére méltatni. Mindnyá-
jok között leginkább a' gyöngéd érzetű 's őszinte
szelídségű Íza voná figyelmét magára. E' leányzó-
hoz, kire a' szépség' érlelő napja tizennegyedik
tavaszán kezde sugárzani most, mintegy lelánczolva
érezvén magát, tudósítást venni kívánt róla: 's a'
Fejdelemasszonytól csak annyira értesítettett: hogy
sorsa és születése homályos titok, mellyet minden

szorgalma sikertelen vala felfedezhetni. A' Grófné pártja alá vevé Izát, ki is vele a' következő nap' reggelén eltávoza, — gyermekévi társaitól könnyes búcsút véve — a' klastrom' zárfalai közül, hol rózsás napjai lefolytak, 's jövődjé' kétségei támadtak.

Uj képekkel köszönté a' nagy világ a' kecskekkel dús Szüzet, 's magas rendeltetése sugárözönben ragyogott feléje reménypályáján. Napról napra szokottabbá lön környülményeihez, napról napra bámulhatandóbb tulajdonok fejledeztek rajta, 's főkép a' magas asszonyisággal párosult lágyérzés, 's nyájasság, szelíd ábrándozatú fellengéssel szövetkezve kellemesíték őt. Palástolatlan lelke gyermekded bízodalommal csügge a' Grófnén, annak jótéti nagyságát méltánylani 's hálálni törekedvén. Mindazáltal egy sebhártya sajgott szívéen: eredete' bizonytalansága, 's az ebből képzelgéseként származó szégyen. Gyakran sirdogált hanem e' bánat is el-elvonúlt kebléről, mint nyári borúlatról a' komorszín, midőn a' nap' alkonypirúlata csókolja fellegzete' arczeit.

A' házi belső rend' kormánya volt Íza' hatásköre, Szüléji' szeretetök' 's tartós kedvelésök' megnyerhetése örök főszempontja. Mint a' lappangva virító kis viola illatjait, olly szerény titokban hin-

tegeté 's gyakorlá Íza is jótéiteit tova minden kérdéstől. Azonban senki se merészle közelíteni szívéhez ledéren a' Grófház' gyakor látogatóji közül: némellyeket az álfény, másokat a' bizonytalanság tartóztatott; de a' szerelem' szabad Istene kaczagja a' föld' kötelékeit, 's letördeli a' legsúlyosb bilincseket is. Halomfy Íza' csendes kellemeitől megbájoztatván, szívmele' redőin rejttengeté az édes titkot, 's nyilvánvalan imádá a' kedves alakot; de hol menny' származatja a' szerelem 's tiszta forrás élteti, tartós titok nem maradhat. Keresztülhat az mint a' napsugár a' felleghomályon. Saját nyelvet lelve avatlanoknak érthetetlen ajkon szóllal, 's szerelmet szül rokon kebelben.

Várday Gróf szép jószággal bírt 's a' Haza méltán nevezheti vala őt gazdag fiai' egyikének; de a' minő gazdagsága olly nagy volt kevélysége is, 's gyakran midőn Izát hiúsága háza' diszének 's szemfényének vallá, kinyilatkoztatá egyszersmind azt is: hogy Ízát, ha épen vele nem hasonlangu is, de bizonyára csak ollyan férj nyerendheti el, kit pirongás nélkül szívelhet háza 's társasága' körében. Így tehát elhunyt Halomfynak, ki a' Gróf' kegyelméből élt, csak nem minden reménye Ízához, el szinte minden kecsgettő kilátása őt sajátként birhatásához.

Mind e' mellett mindenható a' szerelmesek' hite, 's bár a' szerencse makacskodék is jövendőre kinézteikkel, a' jelen' pillantatiban még is bősége' dús szarvát látszott ürítgetni reájok. Szerelmet zengtek az érzék' ezer hangú hurjai szívökben. Így a' jelenkor' álmain édelegve kimondhatlan megelégtetésben ringadoztak. De minthogy még teljesülhetlen kívánságunkat is által szokta lengedezni a' lehetőség' reményszellője, ők is nem látva édes mámorjokban a' tornyos akadályt, melly közös vágyaik' sajkájának esdett partra evezhetését gátlá, 's nem gyanítva, hogy a' fondor végzet legszebb ohajtásunkat is letiporhatja irígy lépteivel, csak a' jelenlét' szárnyain andalgottak teljesülhető reményeik' országában.

Lepletlen volt örömek 's ártatlan mint lelkeik. De a' sorsvető óra közelebb vala mint sajdíthaták. A' napnak egy holdatlan alkonyán hárfája' ömledő hangjainál nyögdelépedéseit a' Lugasban Íza. Halomfy közelében szívta a' szerelem' lelkesítő szellemét. Ez tanút 's kémet nem is gyanítván, a' zengedező kedveshez siet 's karjai' forró ölelései köztén halmozza reá a' hűség' legszentebb csókjait. Így váltak-el viszon gyönyörérzetbe olvadozva egymástól, sejtetlen gyanútlan hiedelmökben.

Mint egy Üdvezült kivel a' menny [kegyeit megosztá, tér szobájába Halomfy, keblén az Istenség jövődjében semmi gátot se sejtete. Midőn ekként megkoronáztatandó szerelme' napjairól álmodozna a' boldog ábrándozó, levelet vesz Grófjától. Felnyitja 's rettentő álmélattal olvassa. Minden betűjéből fellázadt indulat' dühe lihegett, 's egész boldogságától megfosztá az édesden andalgót, parancsolván: hogy tüstént hagyná-el jötevője házat, mellyre vakmerő szemtelensége által szennyet hozni nem rettegett. A' szerencse' nyári délszakából a' nyomorúság' telének fagyéjjelébe illy hirtelen sujtatva látván magát Halomfy, kételkedé: mitévő legyen, nem találhatván okát Grófja' neheztelésinek. Ezernyi képzetekkel tépelődött 's fájdalomba merült lelke tünődéseitől szabadulni vágyván, azon eltökélésre bírá őt: hogy a' Grófhoz járuljon 's nem tudott nem sejtett vétke vagy botlása miatt bocsánatért esedezzek. Íza' képe mellett lépdelvén, a' teljes hold kilövell sugárral a' fellegrsötétből, 's nimbusz-árt vont a' kegyes' arcza körül. Halomfy előtt ugy rémle: mintha a' tiszta szem' egebe könnyharmat ragyogna, 's inkább inkább életre kelne. Ez feltüzeli bátorságát 's képzelmet, mivel így látta Izát (keblének a' szerelem' első napjától hevültekor) a' templomtornácban megtestesült ár-

tatlanságként imádkozni. Csókzapor fedé a' képmást 's ment.

Mindenki hidegen fogadá az Udvariak közzül. A' Gróf személyes udvarlását megtiltá, kudarczi jutalmul pénzajándékot küldvén élte' egykori megmentőjének. Ekként a' büntelenül elítélt 's számkivetett, megsértett önbecse' fájlaltában érdemiért gyalázatot aratván végdijul, távozásra határozá magát el. De hogy vigasztalatlan ne menjen el, azon hiedelemben hogy végbúcsút vehet Izától, a' kertbe ment várni: ha nem fogna é nyilni a' kedves' ablaka. Lefolyt az éjfélt 's halványoda már az éj is a' kelő hajnal' sugáritól, 's nem nyílt a' kedves ablak! zárva maradt az viradtiglan 's rejtve képe a' kegyesnek!

Keményen bánt a' kevély Gróf szelíd hitvesével, keményen a' vétketlen Izával, azonnal szobáji' változtatását parancsolván. Minden ellenvetés sikeretlen volt. Megtörtént, 's Íza ártatlansága' könnyűit rokonérző Anyja' kebelébe hullatá.

A' Gróf' udvaránál sokan mulattak, részint szerencsevadászok, részint kiket a' Gróf' pompaszeretése oda vont. Gyakran épített a' Gróf hízlekedéseiken, mellyekkel a' szerény Íza körül csapongtak, de kilátása füstbe oszlott. Dormándy kit a' szerencse balkarján hordoza, sorsa' jobbul-

atását Iza' keze által reméllvén, leginkább lát-
szott hódolni, 's bár ez nem vala egészen kényére
a' Grófnak, de még is el szívelé hódolgásait, mint-
nagy nem élt más kegyelméből.

Dormándy korán veszté-el szüleit 's gyám-
tyja inkább iparkoda önhasznát mint gyámítvá-
nya' józan nevelését előmozdítani. Ez okozá: hogy
a' szép ifjú semmi tudományban nem bírt alapos
ismeretekkel. Indulatja csélcsappá, szenvedelmé
változékonyá tévé, 's ha természeti jósága vissza
nem vonja, a' vészes örvény el fogta volna ragadni
őt bizonyára. Nem dicsekedhete Izának szerelmé-
vel, bár mindenkép törekedett is megnyerni azt,
mert a' Szűz' keblén fellelt 's vesztett Ideálja lán-
golt kedvesének. Még is nyájasan bánt vele Iza,
's ezt kívánatja szerint hajlott magyarázni a' Gróf)
de azt részint természetes módjánál fogva tévé,
részint titkos előérzeti rettegősködésből mintegy
ösztönből hódolván végzete' sugalminak. Halomfy'
elválása óta halk bú lön társa 's szótalán epedés
barátja Izának. Megfosztva lenni Egyetlenétől,
bűnhödni 's önbűnét vagy annak a' kiért bűnhöde,
vétkét, nem tudhatni, nagy súlyt vete érzékeny szí-
vére. 'S ez tévé a' búsongásra úgy is hajlandót
napról napra még komolyabbá.

Azonban születésnapja Izának közelgete a' virághozó tavasszal. Mindenki vágyton vágyá ünnepelni azt, de nem hőbben senki a' Grófnál, ki e' napon titkos feltételét koronáztatni vélé. Sokat beszéltek a' háziak menyekzőről, 's kiki tudott felele valamit, csak Iza nem; 's ha valamit hallott is, bánatos mosolygással ezt felelé: „az én Násznyoszolyám a' sír.“

Egy reggel a' Gróf szokatlan örömmel 's nyájassággal fogadja őt. „Kedves leányom! úgymond, tizenhetedik évedet számlálsz immár. Elfolyt azon életszakaszod, mellyben mindnyájan örömmel járjuk az ifjuság' lejtjét. Itt az idő, mellyben a' leánykor' könnyű játékeitől meg kell válnod. Eddig te az élet' közelét 's távolát gyors szemekkel nézdeled, mintha szemlélőként költöztél volna egy honból a' másikba. Most tehát az álomból valóságba kell lépned. Én nem ismérek édesb köteléket az Asszonyiságnál 's Anyai örömnél és gondnál.“

A' Grófné nyugtalansága nőttön nőtt — gyanítván férje' szándékát —

„Ezokból elhatároztam — folytatá tovább szavait a' Gróf — kezedet 's magadat férjnek adni. Készülj tehát. Választásom nem lesz kedved ellen. Születésed' napján lesz menyekződ és — Dormándy

férjed.“ — Elhalványult Íza. E' véletlen csapás' sulya beteg lelkét még jobban fogta volna gyötörni, ha a' Gróf' jéghidegsége eszméletét el nem nyomja — ki még távoztával előbbi szavaihoz ezeket csatlá: „Az élet' örömei 's kínjai agyatlan képzetek. Esztendők óta ismérsz. Az én feltételem szent 's teljesítése változhatatlan“ — azzal elhagyá szobáját.

Feléledve a' szédelgésből néma tekintettel könnyörge: „Anyám! te ismered e' szívet, te neveltél! nem! nem tehetem: hogy azt, kit nem szeretek, mint férjet tiszteljem, és szeressem!“ De Anyja egyesíté ön kérelmét férje' parancsával, noha titkos ellenzetét nem fojthatá el, borongó napokat látván a' leplezett jövődön.

Inkább inkább közelgett a' nap, 's Íza' tűnező vidámságával komolysága is öregbült. Álmodva merengett önteremtette hazába; 's bár (milly hatalmasan zuga is feléje a' fergeteg, bár látta mint roskadoz életvirága, az vigasztalá azonban, hogy nem sokára elhervadand. Érzé: mint bilincseli a' halandót le a' vas sors, mint szövö bé az érzékek ingere, mint fedi el a' csalatás fátyola, mindazáltal eltökélése másolhatatlan maradt. Győzött végre a' hívség zajló keblében, valamint a' szirtszál közepette a' háborgó tengernek, midőn

tetejét villámok csapkodván rendületlen áll ellen a' mennykő- 's hullámözönnek.

Magas gondolatokat táplált keble. Halomfyt rég nem látván, 's állapotjáról tudósítást se vehetvén, a' mennyre bízta egyebét. A' menyekzőnap' előestéjén minekutána Alkotójával a' természet' szabad ölében számola, léptei azon kedves Lugas felé vivék, mellyben utóljára vala boldog. Hatalmasan ragadá őt a' visszaemlékezés feldúlt örömhonzába. Leomla a' gyöpágyra. Lábainál 's kosarából — az ő kora képei — a' tavasz' illatos gyermeki mosolygtak, a' borúlt szenvedőre. Egy rózsát felvesz gyöngéd ujai közé 's elandalodva a' képen 's példázatán leveleit lassudan egyenként tépdelgeti. Ez édes játékába merülve felpillant, 's milly döbbentő bámulat lépé-meg, midőn Halomfyt látá maga előtt békötött fejfel, 's vért aláfolyni halántékjain!

Édes ámulatból felüdülve 's a' rég sohajtott kedvest látva „Így tépdelé — mond Íza süllyedezve — az élet' hidegszele örömim' virágít szerte! így költözének reményim hamar sírjokba!“ „Elhulltak — viszonza Halomfy — álmunkban szedett virágaink, mellyeket a' jelennek koszorúba készítnék, 's most csak aszú maradványaik emlékeztetnek egykori nekünk virultokra!“ Sűrűbben kezdett azon-

ban omlani vére. Íza segedelmét ajánlá kérdezvén: mi okozta legyen sebét? Halomfy az elsőt nyugpartjához közelebbítő eszköznek tekintvén, megköszönte, a' másodikra pedig, imígy felelt: „Vágyó Menyasszonyának karjai közzé akarám hozni a' Kedvest, kit a' baleset halálkoczkára teve ki. Dormándyt, a' Grófi kastélyba térni szándékozót, hirtelen megijedt lovai kocsijával együtt elragadák. Senkit se látván segédére sietni, neki bátorodva hanyatthomlok utánok 's elejökbe rohantam, 's szerencsés voltam vágató bokros ménjeit megállíthatni. Vonzoltatásomtól patakzik e' vér, de Íza' Mátkája sértelen! legszebb jutalmam: Jegyese' megszabadításával Íza' boldogságának megállapítása, 's azon édes remény: hogy felhőtlen óráiban reám emlékezend, legalább úgy mint Férje' mentőjére.“

Némán hallgat Íza, némán küzdött benne a' hatalmat nyert indulat. Most érzé veztesége' nagyságát egész tellyében, midőn választása elzárva lévén, róla 's az élet' örömeiről lemondani kénytelen vala ez elhatározó pillanatban. Elébe tódult együtt élt boldog óráik 's az elválás' képe 's nem akarva is odahulltak egymás karjai közzé. Halomfy mint a' méh csügge Ízának rózsaajkain, mintha az öröklet' kéjeit Imádottja' keblén akarná fel és átélni e' perczen. Ez volt a' végbúcsú, melyet Íza kedve-

sétől és az élettől vett. Elszakadtak egymástól! messze 's örökre! de azon búcsúreménnyel: hogy viszont egymásra találnak a' sírhonni világban.

Íza komorabb lett. Szabadulási gondolatja foglalatoskodtatá lelkét, 's híven táplálgatá örök szabadság után esengő képzetét, míg a' sötét sejdületbe merengő kép nem fejlett valóra. Álmatlan virasztá az ünnep' előéjét, de lelke' háborgása megszűnt 's csendesen várta közelgeni a' rettentő perczet. Lepőleg jöttek köszönteni őt a' falu' legcsinosb leányai, koszorús ajándékokkal 's fejéren öltözködve hálájok- 's szeretetöket bizonyítván. Ez örvendő sort Íza' legkedvesebb Barátnéja Róza 's Védanyja és Attya végzé. Róza, Anyján túl Íza' szívének legrokonabb meghittje, bársony párnán hozá menyasszonyi ajándékokkal a' koszorút, 's forró csók után fejére tűzvén azt, elérzékenyülve mondá: „Így viruljon örömid' koszorúja szünetlen! 's hervadását egy virága se lelje! — Anyja Atyja örömmel szoríták szívekhez, de némán állott ő, ledúlt reményei- 's elfojtott érzeményitől alélt keble elfásult behatásaira az esketési örömpompának. — Sirva bucsúza 's aggódva kérdő Anyjának azt felelé: hogy mivel többé illy helyhezetbe nem látandja őt végső hálábucsúját vegye mint hű gyermekének. Ezután kérte feleit: hogy a' fontos lépésre illendően készül-

hessen el. Alig lépett ki, térdre omlott, 's zokogó kebelével felsohajtva, 's menedék partját messze süllyedve látván leveszi menyasszonyi koszorúját hajfűrtjeiről, eszmélő tünődéssel vizsgálgatja füzetét 's virágai' értelmét. Végre elszánt lelkesülettel ragadja poharát, 's belé lassún eső halálcseppeket eresztvén, körülövedzi koszorújával, 's örökre szabadító Angyalának röpiültét álmodva, borzanat nélkül issza ki méregkelyhét.

Földi lánczaiból szabadulni készülő lelke még egyszer kívánta látni rokonjait, kedveseit. Körökbe térvén határtalan örömmel fogadá Atyja 's szédülő gyönyörhévvvel ölelgeté. Soha nem zenge nyájásban még nyelvéről, mint most az „édes Leányom“ nevezet. Felgyülekezének azonban a' kastély' kápolnájába 's a' leendő pár is követé a' Nászsereget. Mindenkre hatott az öröm. De alig ér az oltár' lépcsőihez Íza, elhalványultan, mint az őszvecsukló liliom, esküvendő férje' karjába dül, 's tördelt hangon ezt rebegetvén: „Én halál' jegyese vagyok már! — bucsúzik tőlem az élet — pihegni megszűnt. E' hamar enyészet' borzasztó látványa remítő benyomást tett mindenekben. Hasztalan halmozák ébresztő ápolgatásikat az örökké elszenderültre! elhunytak szemcsillagai! 's a' nászslakoma gyásztorrrá vált. Hangosan zokogva borúlt tete-

meire a' Gróf, 's bánatosan vallotta-meg a' körül-
 álloknak hogy csak ma értesítettett arról: hogy
 Íza természetes leánya. Átkozta kemény-
 ségét 's eltökélé ezentúli életét kedves gyermeke'
 hamvai' szomszédjában tölteni.

Halomfy visszafogadtatott a' Grófi házhoz pót-
 lékul az elhunyt Íza' helyébe, árulója 's néhai Ba-
 rátja pedig, kit Halomfy közbejártával segélt a'
 Grófi házba, elűzetett. — Virútlak ugyan Tava-
 szok; de egy se díszlett Halomfynak olly virággal,
 mint a' kinek porán üllte a' halottas áldozatot ke-
 sergve!! A' Grófné nem sokára Ízához költözött
 mostoha sorsán 's leánya' elvesztén igazságos fáj-
 dalma egyesítvén őt híven siratottjával.

KOVÁCSÓCZY.

VIGASZTALÓ DAL.

Mindent fontolva tégy,
Kevésből sokat végy,
A' Bölcsek ezt hirdetik,
De ha mind e' mellett
Szándékod füstté lett,
Még több, ügyed nevetik.
Mit téssz boldogtalan?
Zokogni untalan
Az erőshöz nem illik.
Az ember egyszer él,
Ki tudja mit cserél,
Ha szűk hantja megnyilik?
Itt a' pohár! itt a' bor!
Vigasztal ez mindenkor;
Ez megvívja sorsodat;
Igyál 's felejtse gondodat!

A' szerelem vad tűz,
 Súlyos igára fűz,
 Ősz tudósok így szólnak;
 De ha mind e' mellett
 Szív 's lélek rabbá lett,
 'S egy kedvesnek hódolnak,
 Mit téssz reménytelen?
 Ha széped kegytelen,
 'S szíved' el nem fogadja?
 Vagy ha szeret is bár,
 De sors tőle elzár,
 'S messze-földre ragadja?
 Itt a' pohár! itt a' bor!
 Vigasztal ez mindenkor;
 Igyál 's nyugtasd szívedet,
 'S éltesd buzgón hívedet.

Tanulj gazdálkodni,
 És fogsz gyarapodni,
 Így kérkedik a' gazdag;
 De ha mind e' mellett
 Erszényed üres lett,
 'S nem kél ki a' vetett mag,
 Mit téssz, boldogtalan?
 Fáradni hasztalan,
 Kínna! teljes mulatság;

Pénz e' kor' Istene,
 Ki törhet ellene,
 Így volt így lesz a' világ!
 Itt a' pohár! itt a' bor
 Vigasztal ez mindenkor;
 Igyál 's tágul kebeled!
 Ezt kinccsel fel nem leled.

Légy bátor, győzni fogsz,
 'S dicsőségben ragyogsz!
 Író 's vitéz így kiált;
 De ha mind e' mellett
 Koszorúd másé lett,
 'S édes Múzád tovább szállt?
 Mit téssz? bús panaszlás
 Köny kérelem nem más;
 Ezt jobb Lélek megveti,
 Mint félénk csatázót
 Gondolat-vadászót
 Minden szél eltemeti.
 Itt a' pohár! itt a' bor!
 Vigasztal ez mindenkor;
 Igyál míg tüze megthat,
 'S lesz bátorság 's gondolat!

SZALAY BENJAMÍN.

V É G P A R T.

A' szenvedő néz messze part felé,
 Néz: hol derülne süllyedő világa?
 Hol enyhül a' seb mellyet sorsa vága?
 Mi érező szívét kinnal telé.

O, hányszor véli már hogy fellelé! —
 De a' reményfok mellyre bízva hága,
 Homokhant — szétomol, 's várt boldogsága'
 El-el tüntén kétség szakad belé.

'S mit fenn, a' fénytetőn nem nyerhete,
 Alant megadja egy kis part' homálya,
 'S végszendre száll a' vészkörnyezte pálya.

A' fülmilének esti zengzete
 Gyöngén reszket le a' mély szunnyadóra;
 De ő nem ébred semmi földi szóra.

KISFALUDY KÁROLY.

GENIUSZOM' SZAVAI.

Ezer hiú vágyásokkal
 Szivem egykor küszködven,
 Bú bágyasztott-el azokkal,
 'S lankadtan elalvék én.

'S ím mosolygva előttem áll
 Életem' védangyala,
 Soha nyelv olly szót nem talál
 Milly nyájas szép ő vala.

Nyugtató hüst szárnyaival
 Legyeze rám lefelé,
 'S mennybalzamos ajakival
 E' szavakat lehelé:

„Kincsed 's javad akármilly nagy
 'S szép bár tested' termete:
 Az a' mit bírsz, az nem te vagy;
 Csak a' mit téssz az vagy te!“

GR. TELEKY FERENCZ.

A' S Z E R E N C S E.

Síma talpon jár kel fordul
 A' szerencse mellettünk;
 Majd ölel, majd ellenünk dúl,
 'S felleget gyűjt felettünk.

Ki szivének reményeit
 Puha karján altatja,
 Veszélyes cselvetéseit
 Sokszor, míg él, jajgatja.

Mézzel hasad gyöngé szája
 Mikor melye poklot zár;
 Ha kezedet veted rája
 Akkor hull a' fekvő zár.

Vezet vezet bájaival
 Míg elsandít sugára,
 Akkor erős karjaival
 Dönt az örvény' torkára.

Éjhomályban lebegő fény
 Az útat így vezeti,
 Míg a' söppedező fővény'
 Fenekére temeti. —

O hajódnak vasmacskáját
 Ebbe bízván meg ne vesd!
 Hogy eltepert vitorláját
 A' habokban ne keresd.

NÉMET.

Á S Z P Á Z I A.

Ambroziás haja közt az öröm' koszorúji virulnak,
 'S szent nyugalom mosolyog homloka' tiszta haván.
 Kék szeminek szép menyeiben picziny Ámorok ülnek
 'S heszperi szűz láng süt lengenye-arczaira.
 Fülmile-hangjaival minden jégszíveket olvaszt,
 'S harmatként tiszták isteni érzetei.
 Pillants rám Kyprisz' gyönyörű Társnéja! 's legottan
 Lángodozó kebelem Élyzionra talál.

PONORI THEWREWK JÓZSEF.

A Z E P E D Ő.

Mint a' nyár' rekkent hevében
 A' virágok lankadnak,
 És a' hegyek' kebelében
 A' csermelyek apadnak: —
 Tüzem' forró melegében
 Szívem szintúgy fonnyadoz,
 Testem' minden idegében
 Vérem akként apadoz.
 Csak hogy azok a' harmatnak
 Gyöngyitől felvidíttatnak;
 Szívem pedig véremmel
 Egyre fogynak kedvemmel.

NÁRAI NÁRAY ANTAL.

P H I L A D E L P H I A.

(Emlékkönyvbe.)

Hazádnak és az Emberiségnek élj!
 Tiszteld a' Szépet, Jót, Igazat, Valót!
 'S az álszinűség' leple ajkad-
 'S tetteiden soha ne lebegjen.

HELMECZY.

P A R A M Y T H E K.

A z e l s ő e m b e r p á r.

Készen vala az isteni legmagasabb idéáloknek megvalosított remekképe, az első emberpár az ártatlanság' mezején, körülölelve ezer illatos virágoktól. De mély álmából még fel nem serkent volt. Menny, föld sajdított örvendettel várták fel-
eszmélését.

Eggykor harsoga az Alkotó, 's a' bölcs Férjfiú felébredett. A' ki önnléte' érzetéért, ép szíve' belsejéből legottan tiszta hálákat emelt az égre. Melly jelenésre a' Fennség megelegülésének sugárait lövellé-alá, és minden tájakon innepi vídamság terült-el.

Újlag harsog az Alkotó, 's a' mindennemű kellemekkel koszorúzott Nő is felnyítá bájderületű szemeit, és liliomhomlokán művésztelenül lecsügő aranyfürtei közzül egy tisztelő szűztekinetet repíte olympra, megköszönni nyert életét. Kinek

látásán már az egész természet édes hódulást mosolygott, a' Sphaerák kettős idvezletet zengének a' messze távolságban, és maga, az annyi varázscsepektől elragadtatott Prométh teremtői szeretete' hangján így szólla hozzá: „tekints-fel még egyszer!”

A' bujdosócsillag és ember.

Egy kellemes májuszeste a' csillagsereg magas örömragyogásával elvarázsolá az andalgó természetet. Minden csendes vala. Csupán halk szellőcsék lengének szerte illatot a' kies pásztorvirá nyon. Mellynek gyönyörkeblében, mint édenében az ép Ádám, mikor legelső bájos alkonyát inneplé; egy, erkölcsi érzettel teljes ember állott magányosan. Kire a' vidám csillagzatok nyájasan ragyogának, és a' kinek szelíd képét visszarezgő sugá raikkal magokhoz feltűkrözeék. E' szent meglepés, ez égi malaszt bátorítá az Egyedüllevőt messze pilantatokat repíteni ama' boldog honnba, és a' csillagok' tűzírásában vizsgálni az halandók iránti örök végzéseket. Midőn tiszta szívében és lelkében a' távol mennyet és földet testvérítené hirtelenül egy, régen elhunyt, és most ígézőbb fényben

előtűnt Bujdosócsillagot vön észre, 's azonnal érzékeny ígéjével félbeszakasztá a' közhallgatást: „id-vez légy, angyalmosolygó Tünemény! ki végetlen bujdosásod által szebb szebb lángkoszorúkkal jelensz-meg, 's hirdeted a' hatalmas Teremtő' mindenhatóságát 's határtalan kegyelmét, mellyben részesülsz.“ „Mint te is, feddhetetlenmelyű Vándor! ki mostan az alvidéket csillogod-körül; majd elszárnyalsz, és világból világba költözve nagyobb nagyobb tökéletű nimbuszokkal körülpártázva fogsz elő-előtündöklenni:“ válaszolá, beszédébe kedves akadályt vetőleg a' Bujdosócsillag.

Az Elementumok, Őrszellem és Philémon.

Ütött a' végóra! 's az elementumok, föld, lég, tűz, víz, látható alakokban letörött fáklya' gyenge lobjánál körülállák az alkonylepte gyeptágyon fekvő közjóért élt ősz Philémont, és ettől egyenlő akarattal visszakivánák a' neki kölcsönadott létszereket. A' tisztos Óreg nagyon megdöbbszent akadozva lihegő keblében, 's reszkető ajkain kételkedve sohajta-fel: „most, ah most látom, milly hasztalan volt iparkodnom rényleni, oda arany remé-

nyem, oda képzelt gyémánt boldogságom, íme semmibe kell oszlanom!!!“ Legottan a' vigasztaló Őrszellem, kinek halhatlan arcza' tündérvonásain a' tárt magas menny tetszett közelgeni, lángszárnyakon repüle hozzá, 's mőnda: „vidúljon borúlt kedved, hosszas dísze e' jelen kornak, ezer 's ezer jótetteid, mellyeket én hasznos léted' folyása alatt pontosan feljegyzék, az Elyzioni pálmáttetőkön lebengenek, 's többítik ottan a' csillagkoronás Istenek' számát! Élnek azok, és élsz te is azokban örökké!“ Erre a' Választott körültekinté még egyszer ezen tövises testi világot, 's az erkölcsi gyönyörhaza felé emelt örömharmatos szemekkel mosolygva, mint a' lemenő nap, nyugodtan, mint a' holdragyogta liget, és enyhúlve, mint az esti harmatkönyűktől lankadtokból frisűló virágszálak, a' kölcsönözött atómokat visszádá mindenható Nemzőjűnek.

PONORI THEWREWK JÓZSEF.

P O Z S O N Y.

Hol Ósztriát szent frigy szerént Hazám karolja,
 'S az ősz időnél őszb Kárpát szirthomlokát
 Komoly gigászként hólepelbe rejtni kezdi,
 Letéven a' magyar határ' gránitfokát:

Elt hajdan egy Tündér, kinek magas hírével
 Felhőként szárnyal-szét a' nyugtalan rege,
 Olasz, Spanyol, Francz, Dán, Angol, 's a' külvilágnak
 Se bír hozzá hason Tündért büvölt ege.

Alatta sárkányként zúg szél-'s hullámi szárnyon
 Zátony, bércz, erdő, part, sziget közt a' Duna,
 Örökké virrasztván míg sok bálványozója
 A' tenger ostromvész-'s versenyre rá una.

Körén egy nagy város terül szolgálatára,
 Mellette kőfal állt, kard láncsa villogott,
 Felette érczorok' 's aczélső' rívadása
 Érette mindenkor hű gyámkezet fogott.

Pozsonynak hívák e' Tündért: kevély fokának
 Még most is bámul a' szem dőledékein!
 A' kérlelhetlen sors őt sírba zárta bár;
 De győzelmet nem von még is nagy tettein.

Védlett karába' volt reménye. Homlokára
 Gyémántpártát az ég' fénycsillagzatja font,
 Hajfűrtit hold, villám, szivárvány ékesíté,
 Pompás arczúlatán a' nap találta hont.

Szemének a' menny' kék tükrébe' fürde bája,
 Keblén Tátránk' opál - 's hólíliomzatát,
 Ajkán a' citrom' és narancs' kies hazája'
 Tavaszát 's kellemet virítani láthatád.

Így minden tündöklő disztől körülövedzve
 Várormán tölti mind éjét mind nappalát,
 'S míg felhő nem borult boldog vidékire,
 Fenn-fenn imádta Benn' Hazánk' őrangyalát.

Vidám arcczal fogá fel a' Havas' szüzének
 Védcsókjait, 's öble' kanyargó partjain,
 Komárom' vívhatlan falán 's roppant Budának
 Örömmel mulatott királyi tornyain.

Szemlélé: mint fejtik Kőrmöcz, Selmecz 's Abrud'
 Üregjein pöröly 's ék a' termő aranyt; —
 Diósgyőr és Gömör mint ás vas-érczgöröngyöt; —
 Mint zörg Sziget' 's Erdély' soáknáin a' hant.

Szemlélé: mint görbül vastengely és gerenda,
 'S a' sajka mint merül Bánát' terményitől.
 Miként konyúl Tokaj', Ménés', Somló', Szerednye'
 Dúczos tőkéje le zamat-gerezditől. —

Miként kereng a' por száguldó mén- 's bikától
 Tiszának árjától kövérült, ugarán; —
 Miként szőkül Soprony', Fejérvár', Vas', Mosony'
 Telkin tenger selyemnyáj éveink' nyarán. —

Miként hízik Beszkéd' 's a' rengeteg Bakony'
 Makkján az agyras kan százévi tölgy alatt;
 Mint fürdik a' fogas Tihany' zajló vizében
 Ponty, harcsa, menyhal, rák falkában mint halad.

Mint röpdes a' Tisza', Sió' 's Fertő' bozótján
 Golyót nem-ismerő sok szárcsa, récze, lud;
 Mint dongja versenyt a' szép szorgalmú Szepesség'
 Virányain méhraj körül a' sok falut. —

Hamály borong most oh tündér Pozsony fölötted!

Nem úgy: midőn szemét Atilla rád veté,
'S diadalmi lángolás között a' föld' színéről

Az edzett mellű Kvádot eltörülteté.

Nem úgy: midőn vitéz Előd, Zabolcs Hubával

Hagyván az ősiktől vándorlott sík vadont,
Előtted szégyent még nem ért nagy sarjaiknak
Özönvért ontva kiküzdék e' drága hont.

Te bájlád Hunniánk' hajdanti nyers fiát

Kalóz pusztából e' dicső ország felé,
'S kinek a' tér világ szolgált vándor lakúl,
A' délczeg hontalan Benned honját lelé.

Hány zsenge szív bukott Érted le sírgödrébe!

Kegyed tündér Pozsony! olcsó gyöngy nem vala.
Abánk' 's Gejzánk' sergét fosztotta meg miattad
Számos Hőstül a' mord enyészet' angyala.

'S midőn Magyarral a' vérszomjazó Tatárok

Pártáért vérengző csatákat vívtanak,
'S Albert és Ottokár versenymezőre szálla:
Sok lelkek testekből el-elszárnyaltanak,

Könyem gördül láttán a' sok harczförgetegnek,
 Melly életöldöklő jegével földre hullt,
 Láttán a' martalékleső kajánkodásnak,
 Melly Édenkertedből sok sok rózsát ledúlt!

Sírok: ha bíborod' a' szörnyeteg vadakkal
 Rokon Husszíta' sarczkörmébe' gondolom;
 'S hönvér-pazarló sok pártos hadak' dühétől
 Éhség- 's tüzzel várad' vivatni fontolom;

'S ha képzem váltva korcs-szomszédidat dulongni
 Nyilván 's oroz gyilkkal Hősid' velőjiben,
 És a' kontyos Pogányt méregfulánk-lehelve
 Feléd robognia rút gerjedelmiben. —

Enyhül még is habzó szívemnek fürgetegje,
 Midőn a' századok' hosszú zavarjait
 Olly sértelen látom fejed felett zajongni,
 Mint sziklabérczen a' tenger' hullámain. —

Hű volt mindég szived, nagyság' dicső leánya!
 Azért becsült feljebb mindennél Hunnia,
 Azért gyült kormányrend 's törvényszabás miatt
 Kebledben öszveleg gyakran, szabad fia.

Azért tétette szent István' sok Örökösse
 Szentséges koronánk' fejére Általad,
 Azért kötött Hazánk bajt-vítt ellenfelével
 Békét biztos pajzsod' hű védlete alatt.

Nagy voltál és Nagy is lehettél! e' világon
 Bár a' nap' méneim járnók is azt körül,
 'S megkémlenők a' hold' felhőtelen szemével,
 Illy nagy dicsőség egy Tündérre sem körül.

De minden nagyságnak tenger mirígye van!
 Dicső! hired' váltig Nagy 's Törpe üldöze;
 'S mivel szépnek hódol mindenki 's bírni vágyja;
 Sok Úr ohajtozott lángkarjaid közé.

A' Korz Bübájos is, kit szirtes hölcsejében
 Kerengő orkánok' zajszárnnya ringatott,
 Kit pólyadal gyanánt a' tenger zúgzatával
 'S az ég villáma' fenndörgtével mulatott;

Ki egy nagy üstökös csillagként fényözönben
 Gőz-felhőn szél-ködön keresztül-nyargala,
 'S villám-ragyóglatú magas röpültinek
 Délsarktul éjszakig minden meghódola;

Ki egy pillantával minden hatalmait
 Magasnak mélynek egy csomóba gyűjtheté,
 A' félvilágra lángvészt szórhatott szavával,
 A' holdat a' napot felhőbe rejtheté,

E' Mágusz' szíve is hiredre lángba kelt,
 'S őrlélkeit sebtén hozzád iramtatá,
 Te épen áldozál midőn csendes füledbe
 A' bűbáj küldöttség imezt hangoztatá:

Hol Bráma nagy tekék közt balzsamozza holtját,
 'S pálmán aranymakk nő Nilusz' mellékinék,
 Gyöngy's gyémántból rakott Fejedelmünk várt Neked
 Szeresd oh Tündér Őt 's hódulj öleltinek! "

Düh lángza dermedő melyedből 's bosszus ajkad
 Ezt válaszlá, „Tátrát ha vízzé facsarom,
 'S Dunának ágymedréen uj Táttra bérözölend, —
 Akkor Királytoké lesz szűz övem 's karom.“

Egyszerre zivatar tornyodzik ormaidra
 A' Mágusz borzasztó alakban megjelen
 'S földrengés, mennyrobaj, lángzápor, óneső közt
 Váradnak törtet szörny-ostrommal éktelen.

'S bár utját állta is sárkány-hullámival,
 Dunád zudítva rá özön tajtékait,
 Bár ércpaizzsal és edzett mellyel dúlá
 Elszánt őrséged is mennykőcsapásait:

Több századú bástyád' meg még sem ovhaták! —
 A' szél', víz', villám', sár' Urának foglya lől!
 'S Lator 's Hős ellen hűn védett szűz kincsedet
 Nem menthetéd meg, nem! varázs-cseleitől.

Hű véded két ízben halál' ölébe dült —
 Rajtad két ízbe' vett e' Mágusz díadalt,
 'S téged, ki mindent megvetél büszkélkedőleg,
 Oh 'Tündér! most fennyen tulajdonának vált.

De még se lettél az! szüzen fejlél öléből —
 Megőrzött a' magyar Szabadság' Istene! —
 'S a' harc- 's mindenható Bájhős' bilincsiből
 Lakvárad is hajdan diszére serkené.

Míg füstgomolyba kelt gyászéjú gyásznapod
 Tetőd alá nem hányt oroz szövétneket,
 'S recsegve szárnyaló zsarátnak-üszkeim
 Fényedre nem sodrott tüzvész-örvényeket.

Fellobbanó várad felé zuhogtatá

Oltólag őr Dunád fecskendő habjait,

'S nem fojthatá el a' hatalmazó özönt!

Örök záron lelvén kapud' sorompjait.

Véd, gyám, segéd nélkül hagyatva Hunniának

Diszére óh Tündér tovább nem élhetél!

'S rettenhetetlenül a' lángfolyamra dőlven

Roppant omladványid közé temettetél.

Így tűnsz, mint áldozat, füstnimbuszon az égbe

Boszuért arra, ki pártád' lerombolá!

'S korommá hervasztván kebled' liliumát

Palotád' hamvadó rommá bitangolá!

De nem huny-el neved míg dőledéked él —

Emléked fenharsog míg a' Magyar Honé; —

'S bár tűnjön is romod — nem tűn el érdemed —

Mint a' veled rokon sorsú Ilioné.

TÖLTÉNYL

K Ü L Ö N F É L E.

Hogy ha nevetni akarsz, sok tárgyban lelsz okot arra ;
A' legerősebb is négy fal közt többnyire gyöngé.

L e v é l.

Fa és viráglevél, vagy írott levél: ez néma társalkodás, lelki üzenet, 's minden kifakadó érzések' tárháza; a' táguló észnek találmánya, mérge és virága; az indulat' rakhelye és országútja, a' szívnek minden fellegi és földi követőjével. Amaz a' természet' titkos műhelyében készül, élet gyanánt tenyészik, zöldell, fonnyad és lehull; mint az ember minden szél után hajlong, ezer színekkel kérkedik 's utóbb barnultan a' földdel párosúl.

De, miként a' fa és a' viráglevél, most kifelve gyöngé himbókból tavaszt hirdet, most védő fedél gyanánt szolgál a' gyümölcsnek, most hűs árnyékot ad a' nyári melegben, most az ősz' lehelletétől sárgultan csüggedvén, a' természet' minden,

fordulatit mutatja: így az írott levél is, minden életkornak bélyegét hordozza. Először tehát

A' gyermeki - levél: ez ártatlan, többször kénytelen felszólása az érzésnek; félig hála, félig kérelem. Ebbe keveri a' tanító jó és rossz gondolatait, 's a' mi hibázik, hozzá teszik a' szülék, buzgón jövendölgetvén belőle, szeretik mutogatni az ismerőseknek, csudáltatni a' leendő nagy elmét. Ennek sorába tartozik a' névnap - és ünneplevél is; ez szokás' szüleménye, egyszínű, 's többnyire ásítva iratik; pusztá kíváнат tartalmaz, szóval halmozott üresség. Unokája az alkalomversnek, melly minden fel- és letűnetkor harsog; a' méltósággal koldulónak, 's a' hizelkedőnek néha kis jövedelmül szolgál.

Az ember, élte' nagyobb részén, a' szerelemmel vesződik; míg fiatal maga szeret, azután más' szerelmén töprenkedik. Nem csuda' tehát hogy az ifju, mint hajdan Elias, tüzes kocsival akar vágatni a' szerelem' egebe. Szívének él, annak szemével nézi a' világot, 's a' mit tesz és tanul, azon egy ösztön-forrásból csörgedez. Egy szép tekintet elragadja, 's mit a' nyelv megtagad, a' türelmes papiros felveszi. Így születik a' szerelmes levél; de minthogy az első szerelmi ritkán isteni, az első szerelmes levélben is ritkán találunk észt.

Az egész munkát álom kezdi, álom végzi; de merről az okos borulva gondolkodik, és még sem foghatja-meg, p. o. Isten, örökkévalóság, jövődőség 's több illy súlyos mondások, benne úgy el vannak hintve miként mezőn a' virágok. Üdvesség és gyönyör egymás mellett állnak, és ez tetszik! mert a' szem csak a' jelennek rózsaszínén mulat, és valamennyi bölcsék' arany szavaik nem jutnak-fel azon fényes pontra, hol a' szerelmes áll. Tömve sohajtéssal, felkiáltó 's gondolat-jelekkel, egyszer a' szülék' tudtával, hűszor azok' tudta nélkül röppül az illy levél a' kedves tárgyhoz, ott kebelhulámok ringatják, az elmaradt punctumokat könnyek pótolják-ki, — 's még a' borzas levélhordót is angyallá varázsolja.

Azonban idő, külön tárgyak, hasonlításra készítik az elmét. Egyik szépség a' másikat félretolja; a' vak hódolat múlik, 's a' kedvesnek szeme, melly előszer nap volt, utóbb hold, tovább csillag, végre egyenest csak szem marad. Mindazáltal a' csillapittatlan kívánság, bár megosztva is, lángol, és levelekbe hinti szikráit; de már jobban meggondolva: mi előbb zavartan érzés körül lebegett, most csinos phrasisokban jelen-meg. Költés nyújt kezét az érzésnek, és az író ki előbb csak kedvesét csudálta, most örömet magát is csudáltatja.

Ez így foly míg feltékenység, 's egyéb világi tekintetek, a' levélnek más formát nem adnak: ekkor a' stílus pattogó, eltökélt; kétség, halál, minden harmadik szó; végre ha kénytelenség vág a' szerelem közé: büszke lemondás. A' sorsnak ezer átkot lobbantván szemébe, a' levelek visszavándorolnak, vagy tűz által enyésznek-el. Tiltott szerelemben a' levél rövid, nem fest szívlángokat, hanem jelt és helyet mutat.

Vannak szerelmesek kik a' dolgot könnyen veszik, és sok könyvből egy szép levelet teli édes mondásokkal alkotnak, 's azt mindenkor használják; gondolván, hogy észtörés nélkül is oda jutandnak hová az eredetiség.

Erős kebelben a' szerelem tetteiben vágy kiömleni, lelkesít de nem hizelkedik. Csak az erek' játéka istenít ma, holnap alá tipor.

Ama' nagy, szerelem-alkotta könyvnek, hol annyi álom, annyi feltétel 's olly kevés való rejtezik, házasság a' vége. Ekkor sok hálýog lefordul a' szemről, vagy még inkább reá vonúl, és a' levelezés, ha csak nem bánatos vagy hálálkodó, kis időre megszűnik. De, minthogy kívánságban áll egy része a' földi boldogságnak, az ember ismét kinéz a' világba, melly frís lánczokkal kínálja. Atyafi-látogatás, különféle utak, levélírára kény-

szerítik. A' békevágy nyugtató és biztató igékkel simúl a' ház' körébe, hosszan, de nem tüzesen; mi előbb friss magyartánczként szökölt, most lassu lengyelben ballag a' szív felé. Rndelések, mindennapi esetek töltik a' levelet, és csak ezen kised, de vajmi nehéz szó: hív, mint köz-epithetója a' férnek és hitvesnek különzi a' tisztilevéltől. Minden teljesedés kötelességet szül, 's ez ha csak hivatalként folyvást nem gyümölcsöz, addig kellemes míg újsági bája tart; nem ritkaság azért, ha illy frígybe kelt felek mást írnak, és mást éreznek, vagy némelly szép mondás alatt idegen kép lappang. Közös gond, közös haszon és veszteség lassanként ugyan a' kölcsönös gyámkézre szorulókat nyíltságra készítik, és egy fertályszázadig való öszvetörődés után a' házassági levél is újonnan a' szív hangján beszél. Kik nyáron többször idegen virágokhoz lopódtak, télen a' meleg kályhánál ismét öszveülnek.

A' házas emberre már valamit tart a' világ; mert vagy asztalt tart, vagy a' szép nő talentumra emeli; már ő ajánl, vagy ajánltatik. Az illy ajánló levél nem ritkán teher a' vivőnek, pirulást szerez írójának és szorultságba hozza a' vevőt. A' nagyok' kegyelme vagy gögje sokszor él ezzel, és az előntött dicséret benne a' szegényt eszköznek hirdeti.

Ki hajladozva illy levelet hordoz, számot tarthat mosolygásra, szép ígéretekre; de a' következt bizza tulajdon eszére.

Szerelem után ezen szó Barátság, legtöbbet fordul-elő; szegény a' gazdagnak, gazdag a' híresnek barátságát keresi, nem szívbéli vonzódásból, hanem azon celebritás végett melly más' lapját örömet lepillantja. Számtalan levelek jönnek mennek baráti név alatt; de a' hajlandóság lepleben csak az önszeretet rejtezik. Szép testvér, szép hölgy sok barátokat szerez, szintúgy a' környülmény sokszor kézfogást tart, 's a' jövő pillantat ismét szétszakasztja. Ezer közzül hány baráti levél van, melly tartós részvételt keresi fel hívét a' sötétben, 's nyiltan szól hozzá a' fénytetőn? Ki tetszésére adomány és váltó-levelet kap, hiában nem sohajtoz különféle érzések után; és ha költésben a' prózát nem leli-fel, lesz mit ölelni, lesz mit örülni másnak szóval nyert hasznán.

Tisztí-levél — — — — —

Melly következéseket az ember most a' szív' mélyéből, most a' tapasztalásból öszverak, vagy fenekes okokkal némelly előítéleteket megvívni törekszik, azokat, mint annyi kincseit az eszméletnek levél által közli gondolkodó társával; ez fe-

lel, 's így többször nemes versenygés támad, melly sok szép 's jót segít-elő. Ezén irást a' világ tudóslevélnek nevezi. De ezen cím alatt sok levél forog, mellyben gondolat nincs ugyan, de annál több önhittség, fenndőrgő itéletek 's ügyetlen dicséretetek. Ez a' kezdőnek olly kedves mint a' Szédő, mert azok sorába véli magát, kik az időt szakállánál fogva vezetik. Az igazság mindég komor a' minden csalfény után kapkodó embernek, ki mindent örömet maga után mérne; azért is a' mélyebb 's tulajdon művészpályán indult írónak nincs olly kelete mint annak, ki a' rég ismerteket czifra köntösben hozza-elő, 's az olvasót kedves szokásinál fogva csiklándozni tudja; mert senkivel sem ellenkezik. Az illy koszorúban a' tudós-levél nem kis helyet foglal — az ifjuság, ki mindent esudál, őrzi dicsőségét.

A' tenyésző indulat hamar költésbe olvadoz. Az ifju szeret 's ha az imádott tárgy mingyárt nem hajol-meg, bús versekben panaszolja-el magát: mi boldog volt előbb! mi szépen süttött a' nap 's most minő sötét az ég! Ez édes szülöttnek keresztatyát keres, és magasztaló levéllel küldi-el ahhoz, kit ezer trombita pennadictátornak hirdet. Ez felel 's nagylelkűen halhatatlansággal ajándékozza - meg, 's a' boldog nem győzi eléggé ezen levelet szerte

küldözgetni, mint nyugtatványát a' késő maradéknak. Ekkor előlép a' Criticus, fegyveres orral vizsgálódik 's ezen szavakkal: ezt már úntig hallottuk! az olcsó dicsőséget szertelebbsenti. Recensenssel az író úgy van mint, a' vándor éjszéli órában a' lelkekkel: nem látja nem hiszi 's még is fél tőle. Kész ugyan irígységgel mentegetni magát, de a' titkos méreg még is epezsti. Így történnek szakadások, kemény harczok, és ez által nem ritkán, szenved azon ügy mellyet védelmezni keltek - ki. A' község kaczag, 's a' győzőnek szinte úgy tapsol, mint ki sűrű forgásban megbotlik. Illy állapotban írt levelek nem igen kedvezők, többnyire harmadikról szólnak, megismerik érdemét, de annyi hibákat tetéznak rája, hogy amazzt senki sem látja. Megtér a' béke, azzal ismét megnyílnak a' fénytemplom' ajtái, és egyik a' másikat belé vezetgeti; de ott az idő veszi által őket 's a' hátul-só ajtón ki-kiutasítja; jele: hogy sokan vágnak a' dicsőség után, de ez csak keveset fogad-el.

Tavaszkor kellemes a' nap'ény, nyárban kerüljük és hűs árnyékot keresünk; de csak hamar beköszön a' tél, és mesterkélt melegre szorúlunk, Kinek előbb keskeny volt a' világ, most reménye' omladékein övéjít lemondásra tanítja, vagy intőlevéllel keresi fel azokat; mitől az idő immár eltűnt,

arról mást is szívesen lebeszél. Az illy oktató's fen-nyítő-levél tele van példázatokkal, jósló képekkel, 's minthogy az öregség ritkán bőkezű, gazdaságos intésekkel. Inkább panaszkodik mint vigasztal, inkább tagad mint jutalmaz; ez így foly míg a' sír, ez a' végső gondolat-jele az életnek, felment az irástól.

Sok embernek a' harangszó vagy a' halotti levél utolsó emléke. Az elhunyt gazdagot illy levelek mindég szeretettnek, példás életűnek hirdetik. Fekete karima között áll vigasztalhatatlan a' fennmaradt fél és az egész biographiában, melly vele jár, sokszor csak a' dátum igaz. Sok szépnek élte' hossza csak akkor tűnik-ki, mert az ember a' halálon kívül mindent meg tud csalni. Milly benyomást tesz a' halotti levél? erre feleljen a' zokogó árva, vagy az örökség után ahító atyafi.

Ennyit a' levelekről. Csak azt jegyzem még fel, hogy minden olvasónak szabad a' magáét szebbnek és tisztábbnak tartani.

H a s o n l a t.

Az élet hasonló egy szekérhez, mellynek minden kereke más kátyuba szalad. Halál húzza, remény tartóztatja. Indulat a' kocsis és pattogva

sürgeti futását. Szerelem és barátság benn ölel-
kezve ülnek 's bájszinü szappanbuborékot fúynak
a' levegőbe. A' kívánság nagy helyet foglal-el, 's
önmagát terhelve mindent felvesz a' mit útközben
talál. Egy örökké változó alak lebeg felettök, a'
bennülők szünetlen kapkodnak utána, de csak ár-
nyéka esik reájok; ez a' Szerencse. Bölcseség ka-
lauz gyanánt megy-elő, lámpát akar gyújtani, de
a' vélemény mindég mellette jár 's el-eloltja vilá-
gát. Téren tetőn így fut a' szekér; ha eltéved, sok
a' tanácsló kevés a' segítő. Ha megsüllyed: ezer az
utmutató, de hasztalan; nem képes haladni már,
és a' kocsis kétségbeesve törtet ugyan előre, de
mindég mélyebb posványba jut. Erre a' szerelem
és barátság egymás után leszállnak 's hitetlen el-
szöknek 's a' sok felleg-kísérők semmiségbe oszla-
nak. Védőleg jönnek most a' tudományok is, de
magokkal egyenetlen' többször oda ütik a' szeget
a' hová nem kell 's a' szekér szertedül. Felkaczag
a' halál, 's óriássá növe szétüzi az egész társaságot.
Csak egy szelíd fényes ifju küzd-meg vele diadal-
masan kiragadván kezéből az enyészet' szövétnekét.
Ez a' Hit. Végre eljön egy tisztos ősz 's őszveszedvén
az elszórt töredékeket, azokkal más kocsikat igaz-
gat 's a' mint lehet a' kora süllyedéstől megóvjá.
Ez a' Tapasztalás.

M e s e.

Mi az? — véle szólhatni éjjel nappal utánajár, 's hozzá jutván elnémúl. Ha perel is sír; ha megbékül is sír. Messziről sok szép 's nagyot lát; közlelről még is vak. Szavait nem hallja 's hallgatását megérti. Ha lefekszik nem lel álmat, felkelve meg álmadoz. A' zárt ajtót felkeresi, a' nyílt kaput kerüli. A' mi nincs azt kedveli, a' mi van azt elveti. Eget említ szünetlen 's keze földi után nyúl. A' küzdéstől nem retteg, de távozni még is fél. Köz vígság nem érdekli 's magányos könynek örül. Kis közbe szorúl világa 's a' földön alig fér meg. Türedelmes mint a' bárány, csekélységért háborog. Az erős lánczot elszakasztja 's a' czérnaszál mellett megül. Bár nem képes gondolkodni, találmányos mindenkor. Tettben mindég ellenkezik, belsőjében még is egy. Éltét köti birtokára, 's ha elnyeri hideg lesz. Ezen mesét fejtse meg a' szerelmes.

A' könyv és szerzője.

Menj szép könyvecském! szerte a' világba, dicsőségemnek te léssz záloga! Így szóla meglegedve a' szerző. Vigyázz uram! felel szerényen a' könyv:

vizsgálj-meg jól mindent; mert félek hogy bennem csak a' jó szándékot és nem a' dicsőt ismerik el. Menj csak! monda kevélyen a' szerző: Nem kérdik azt Mi, hanem Ki? 's ezzel könyvét szárnyra bocsájtá 's mingyárt is ezer torokból harsog a' dicséret.

Később a' szerző egy könyvtárba jut 's örömmel látja könyvét kiragyogni az üveg alól. Hah! felkiált: nem mondám, milly diszre jutandasz! — milly szépen állasz a' sok kopott könyvek között! Ne örülj, mond búsan a' könyv: szép vagyok, mert soha sem olvasnak!

SZALAY BENJAMÍN.

A N T I O C H U S.

Ó világi Rege.

1.

„Mi bajad, szerelmes fiam?
 Nyisd-meg nekem szívedet;
 A' nyavalya csonttá, bőrre
 Fonnyaszt immár tégedet.
 Egygyetlenegy Örökösse
 Koronámnak, népemnek,
 Éledgy-fel! már elég a' bú,
 'S légy öröme éltemnek!“

2.

Szeleukus, Szíriának
 Jó Királlya, fijának
 Imígy szóllott, ki lankadva
 Esett beteg ágyának.
 Antiochus Királyfinak
 Kínnal tömött kebele
 A' Királynak csak egy néma
 Sohajtással felele.

3.

Egy óriás bú döntötte
 A' Királyfit ágyába;
 De a' bűnak senki eddig
 Nem juthatott titkába.
 Közönséges volt a' bánat,
 És síralom érette;
 Mert jövendő jó Királyt
 A' nép méltán féltette.

4.

Szíriának meg volt kérve
 Minden ő sok Istene,
 Hogy a' kedves Haluoklóba
 Új életet öntene;
 De a' beteg csak nem jobbult:
 Önmagába vonúlva
 Néma búban várta végét,
 Gyökérből ki volt dúlva.

5.

A' fiatal Királyné is,
 (Stratonicze volt neve)
 Bár mostoha Anya volt csak,
 Elég könyörgést teve.

Az orvosok jöttek mentek,
 Töprenkedtek felette;
 Nyavalyája okát még is
 Csak egygyik sem sejtette.

6.

„Esmerek én országomban
 Egy bölcs orvost, jó embert;
 Vagy senki sem, vagy csak ez tud
 A' fiamnak orvosszert.
 Hivjátok azt, (mond a' Király)
 Kerül ugyan engemet;
 De megszánnya a' bús Atyát,
 És kesergő népemet.“

7.

Eljön tehát Erazisztrát,
 Egygyetlenegy remény már
 'S megvizsgálja a' Királyfit,
 Kiért tenger a' könyár.
 Iszonyodva szemléli őt;
 De csak hamar gyaníttya,
 Hogy balúl tesz az, a' ki itt
 Csak a' testet gyógyíttya.

8.

„A' szerelem' férge rágja,
 'S eszi élte' gyökerét,
 Melly milliók közzt csak egyben
 Talállya-meg emberét.
 Reménylem, hogy lecsapolom
 Kínnya' egész tengerét,
 Mihelyt titkos szerelmének
 Kinyomozhatom erét.“

9.

Imígy szóllott, és jól szóllott
 Az emberszív' esmerő:
 Egy eltitkoltt mély szerelem
 Volt a' gyengét leverő.
 'S hogy ő ezt kinyomozhassa,
 Folyvást ott ült mellette,
 'S figyelmének minden törét
 Őt' megfogni vetette.

10.

Szíriának Hölgyeiből
 Ki csak szépnek tartatott,
 Egygyenként mind a' beteget
 Látogatni hívatott.

Mind hijába! Jöttek mentek
 Hölgyek, szűzek; — nyomozott
 Szemmel füllel a' vizsgáló; —
 A' beteg nem változott.

11.

Történt végre, hogy oda ment
 A' Királyné is nézni,
 Tudni vágyván, mit tudhatott
 Az orvos kifürkészni.
 Akkor legott Mostohája'
 'S Attya' Nője' láttára
 A' Királyfi' mély titkának
 Felpattana vas-zára:

12.

A' betegnek vonaglani
 Kezdett minden teteme;
 Lélekzete akadozott,
 És szikrákat hányt szeme,
 Rendetlenül vert az ere,
 Szíve hallva dobogott;
 Hideg verejték önté-el, —
 Befordúlt és zokogott.

13.

A' Királyné észrevénén
 Görcseit a' betegnek,
 Eljajdúlva fut el onnan, —
 Az ínai remegnek.
 „Meghal (ugymond) a' szép ifjú!
 Fáj a' szívem érette!“ —
 Csak most érzi, hogy bús szíve
 A' haldoklót szerette.

14.

„Esmerem most már bajadat:
 Mostohádnak láttára
 Elárúltad szerelmedet,
 Mellynek halál lesz ára.“
 Így lepte-meg Erazisztrát
 A' hánykodó beteget,
 Kinek ő hív vallásától
 Már előre rettegett.

15.

„Úgy van, (sohajt a' Királyfi)
 Mostohámat szeretem: —
 'S ez a' szilaj, vad szerelem
 Gyilkollya-meg életem!“

Küszködtem én soká' ezzel:
 Felértem azt eszemmel,
 Hogy tilos ez, és ületlen;
 De nem bírtam véremmel."

16.

„Éreztem, hogy Atyám eránt
 Ez iszonyú sérelem;
 'S a' természet ellen véték
 Az illy bolond szerelem
 'S mély titokban azért tartám,
 Magamban csak úgy főztem;
 De hijába! sem mint ember,
 Sem mint fiú nem győztem."

17.

„Utóbb már úgy fejemre nőtt
 Az oroszlan indulat,
 Hogy prédáját megragadni,
 'S éhét üzni felgyúladtt;
 De még jólkor magam ellen
 Fordítottam fogait,
 'S az emberi természetnek
 Megváltam szebb jussait."

18.

„Szántszándékos éhkel, szomjjal
 Gyötörvén itt testemet,
 Megváltom már nem sokára
 Halálommal szívemet. —
 'S ne hogy kínom új kint szüllyön
 Apám' Anyám' szívében,
 E' titkomat mélyen elásd
 Kebled' emberségében.“

19.

Elhallgatott; és eltiltván
 Minden embert magától,
 A' megváltó halált várta
 Éhétől és szomjától. —
 Erazisztrát kételkedik,
 Mit tegyen, mit ne tegyen: —
 Jobb szólni, azt gondolja,
 És a' Királyhoz megyen.

20.

„Király! fiad' nyavalyája
 Megorvosolhatatlan.
 Egy szerelem oka, (úgymond)
 Melly — örökké foghatlan:

Mert a' tárgya — egy olly Aszszony,
 A' kit neki birhatni,
 A' törvény, — sőt természet tilt; —
 Nincs mód őt megválthatni.“

21.

A' Király ezt elámúlva
 'S neheztelve hallotta;
 „S mért nem lenne hát fiamé,
 (Büszkén imezt mondotta)
 Az Aszszony, ki megtetszhetett
 Országomban kedvének?
 Ha fonalát csak ez által
 Nyújthattuk-meg éltenek?“

22.

„Mert az a' kit Fiad szeret,
 Máshoz van lekötve már,
 (Felel amaz) más férjfiaval
 Egybeolvadt emberpár; —
 Mert ő — az én feleségem, —
 Kit, bár törnek, szakadnak
 Szívek értte, nem engedek
 Sem másnak, sem fiadnak.“

23.

„Nem hiszem azt, (mond a' Király)
 Szavadnál jobb vagy magad;
 Szíved bár melly áldozatot
 Fiamért meg nem tagad:
 Engedd neki feleséged', —
 Mentsd-meg éltét általa;
 'S legyen tiéd minden kincsem,
 Mellyet sorsom ad vala.“

24.

„Tegyed te csak önmagadat
 (Felel amaz) helyembe;
 Majd megérzed, millyen poklot
 Gyújtottál most szívembe'.
 Bár Attya vagy te fiadnak,
 Megtudnád-é azt tenni:
 Stratoníczt neki adni, —
 'S vele éltét megvenni?“

25.

„A' te kedves szerelmedtől,
 Nemde, fiad' éltéért
 Sem válnál meg? — Mint tenné hát
 Mas azt annak kedvéért?“

„Mindent! mindent megtennék én
 (Mond a' Király) éltéért:
 Megválnék én mindenemtől
 Kedves fiam' kedvéért!“

26.

„A' jó Király nem örömét,
 Éltét is feláldozza
 Hív népéért, ha az idő
 Azt magával úgy hozza;
 'S én csak népem' boldogságát
 Szeretem így fiamban,
 Kiben az majd édes Attyát
 Lelné, mint most magamban!“

27.

„Adná az Ég! hogy élete
 Csak magamtól függene;
 A' haláltól féltennem Őt'
 Akkor már nem kellene:
 Örömet is néki adnám,
 Csak menthetné ez meg hát,
 Hatalmamát, koronámat, —
 Stratoníczét, Szíriát.“

28.

„Megállj Király! (kiált amaz)
 Hadd fogjalak szavadnál!
 Fiad' sorsa magadtól függ,
 Magad hatalmában áll:
 Hallyad 's örülly! — vagy iszonyodgy
 Választásod' szerébe:
 A' Férjnek, vagy az Atyának
 Kést kell döfnöm szívébe:“

29.

„A' Királyné, — Feleséged
 Az, a' kiért fiad vész:
 Ha Férj maradsz, nem léssz Atya; —
 Ha Atya léssz, Férj nem léssz:
 Akár mellyik részt választod,
 Te maradsz a' vesztő rész;
 Mérges, gyilkos ütközés ez! —
 A' Te gondod most, mit téssz.“

30.

A' Király egy pillantatig
 Sem kétkedik, mit tegyen;
 Hanem legott egygyezésre
 Feleségéhez megyen;

'S kérvén, mondgyon le a' vénről,
 'S adgya magát fíjának,
 Könnyű dolog volt megnyerni
 Tárgyát kívánságának.

34.

'S meglett, — a' mi bár ott 's akkor
 Könnyen megtörténhetett,
 Az emberi szívre nézve
 A' világnak csuda lett.
 Nagy maga megtagadás volt
 Ez egy földnek fíjától,
 Ki semmi jót nem hajlandó
 Megtagadni magától.

57.

A' Király még többet is tesz,
 Kegyének még ez híja:
 Feléledvén Stratonícze'
 Szerelmétől a' fíja,
 Maga leszáll a' trónúsról,
 'S felültetvén rá fíját,
 'S feleségét — általadgya
 Nekik egész Szíriát.

KISFALUDY SÁNDOR

A' S Z É P E S Z T E R.

Bájló kellemben mint a' fejlő rózsza, nyájas szelídség- 's ártatlanságban mint a' havazó lilium, viríta Eszter az élet' tavaszában, való dísze 's koronája nemének. Még gyermekkori éveiben vala, midőn bajnok atyja, Csáktornyi Menyhárt, csatamezőn a' hon' buzgó védtében a' legszebb halállal műla-ki. Anyja, egy kegyes indulatú 's feddhetetlen erkölcsű asszony, ki férjének eleste után minden gyönyörűségét 's vigasztalását szeretett egyetlen leányában lelé, mindent elkövete hogy nékie illő nevelést adhasson. Igyekezete azzal koronáztaték, hogy a' jóra már természeténél fogva is hajló nevendéknek gyönyörű külsője rövid idő alatt legnemesebb érzésű lelket rejte, mellynek mennyei sugárzatai azt még sokkal vonzóbbá 's igézőbbé tévék. Illyetén angyali szépségű teremtmény habár elvonultan élt is atyai örökében, az Ecsegi vár' magányában, mégsem kerülheté-el a'

vágyó ifjúság' vizsga szemeit. Több előkelő Leventák fordultak-meg körében. Kiki csodálta, bálványozta őt. Mindenik ohajtott neki tetszeni; de csak Orlay Bálint lehetne szerencsés az imádott leány' illetődött szívében a' szerelem' első szent érzelmeit felébreszthetni. Orlay régi tős gyökeres nemből vevé származását, 's korán elhunyt szüléji után nem megvető nemesi birtok maradt reá; e' mellett a' legdelibb sugár termettel, 's a' legvirítóbb férjfiasszépséggel vala megáldva. Bajnoki tűzzel szikrázó szemeiből, mintszinte arcának erő-'s kellemmel tölt vonásiból nemes szelídség 's jószívűség csillámla, melly a' hőst leginkább díszesíti. Merész elszánása 's rettenhetlen vitézi bátorsága megrezzenté a' gyávát; de oltalmat látszék ajánlani az ügyefogyott erőtlennek, 's az elnyomatott ártatlanságnak. Ezek lévén azon jeles tulajdonok, mellyek az akkori időben hazánk' Szépeit leginkább elbájolák, nem csoda, hogy Eszter' érzékeny lágy szívébe is mély benyomást tevének, ki első megpillantása óta ellenállhatlan vonzódással hajlék a' hozzá hévvel közelítő lángifjúhoz. A' szerelmesek csak hamar megértik egymást, 's fellobbant érzésik - 's kölcsönös hajlandóságokról mélyen hallgassanak bár, egymáson epedve csüggő árulékony tekinteteik többet mondanak, mint a'

legékesebb legömlékenyebb nyelv szólhatna; 's ha kis nyugtalanító kétséget hagynak is fenn, az nem szolgál egyébre, mint a' 'hév kívánság' lobogó lángjait még inkább nevelni az egymásért égő szivekben. E' ponton állá Eszter Bálinttal, midőn a' dús birtokú Gróf Arszlán Kázmér, Hollókővárnak örökös ura Ecsegen megjelent.

Arszlán Gróf egyike volt a' szerencse' azon elkényeztetett kedvenczinek, kik azt hiszik, hogy mindent szabad tenniük, mit hatalmuk- 's tekintökkel, bár mi kárhozatos módra is, kivihetnek. 'S minthogy mindeddig rendetlen 's mindenben zabolátlanul keresztül-gázló szilaj kívánságinak teljesítésében 'semmi győzhetetlen akadályra nem talált, ez, a' természettől kevély 's hajthatatlan lelkét még önhittebbé, elbízottabbá 's dölyfösbbé tévé. Többszöri erőszakos hatalmaskodásinak híre rettegéssel 's ijedelemmel tölté-el az egész körösleg vidéket. Kiki óva kerülé társaságát, 's csak azok csúsztak alacsonyán előtte, kik csapodár hízelkedésikkel tőle valamit csálni, vagy pártfogását megnyerni óhajtották. E' szerint örökké csak hunyász védlettjeinek rabszolgái seregétől lévén körülvéttetve, azt hivé, hogy neki mindenek hódolni 's engedelmeskedni tartoznak, 's jaj volt annak ki akarátja- vagy parancsainak ellenszegezni merészle

magát. Legnagyobb gyönyörűségét a' vadak' öldözésében lelven, e' szenvedelem elvadult szívét szelídebb érzések' elfogadhatására még inkább elkeményíté. Ezekhez járult hogy mindenben egyálnok, elvetett érzésű meghittjének roszyezérletű 's lélekvesztő tanácsai után indula, ki őt minden gonoszságra venni kész vala, csak hogy azok' végrehajtásában neki eszközül szolgálhasson, 's ez által magát nála szükségesebbé tegye. Mikó Deáknak hívatott közönségesen a' Sátánnak e' szoros frígyese, ki is eránta mutatott mostohaságát a' természetnek azzal akará megbosszulni, hogy legszentebb törvényeit minden lépten nyomon tiprotta, 's vele örök pártos ellenkezésben élt.

Eszter' ritka szépségének szárnyra kapott híre behata Hollókő' várába is, 's egyenlőleg gerjeszté-fel a' vár' urának figyelmét 's kíváncsiságát. Mikó, kinek egyik legravaszabb fogása volt a' Grófot minél szövevényesb 's bonyolítottabb történetekbe fonhatni, csakhogy azok' kimentével, azon hála- 's jutalomváró szerencsével kérkedhessék, mintha szövevényeikből egyedül ő fejtette volna ki, tágas mezőt látván itt nyílni vásott fortélyainak üzésére, élt az alkalommal, 's mindent elkövete, hogy a' Gróf' szívében az első benyomás további következés nélkül ne maradjon. 'S mintha

a' leány' kecsseit hallomásból fogta volna fel, azoknak eleven 's lángoló színű festései által annyira feltudá benne gyúlasztani az utánavágyást, hogy még minekelőtte megpillantotta, belé már is szerelmesnek lenni látszanék.

Mikó' tanácsára, útjában esett éjjeli elkéstének ürügye alatt szállt a' Gróf Ecsegvár' Asszonyához. Orlay szinte jelen volt. Az özvegy meg vala lepve, 's különböztetett tisztelettel fogadá fényes vendégét. De ez csak tartozó hódolásnak vevé azt, 's visszalökő kevély bánásmódja mélyen érezteté, milly kegyelemnek kelljen tartania hozzája lebecsátkozását. Eszter cleinte nem mutatá magát, végre megjelent ő is, mint egy ragyogó szép csillag a' villámrejtő sötét borúlat előtt. A' Gróf első pillanattal csaknem elnyelé a' leányt. Szíve szemével együtt belétapadni látszott. Ezerszer gyönyörűbbnek találta őt, mint millyennek felingerlett képzelgése' forró hevei festék. El se, fogta volna fordítani róla lobogva égő áltszűrő tekinteteit, ha ez megrettenve azoknak vadtüzők által, közelebb nem vonúl vala Bálinthoz, mintha oldalánál valamelly fenyegető veszély ellen magának oltalmat 's menedéket keresne. Ez megbántotta a' Grófot, a' féltékenység' emésztő lángja dúlólág csap vala háborodott szívébe. Magán kívül leve. Most egyszer azon-

ban kénytelen elharapni keble' dühét, 's a' legbüszkébb megvetésben, 's élesen-metsző jéghidegségben keres, a' nélkül hogy találna, írt, halálos sebére megalázott gögjének.

Mintha mázsányi súly esett volna-le Eszter' szívére annyira megkönnyülve érzé magát a' Gróf távoztával. Ez időtől fogva még szorosabban ragaszkodott Bálinthoz, kinek hajlandósága iránta ezáltal a' legfelsőbb pontra emelkedék. Eljött végre szerelmök' édes kifakadásának boldog perczenete. Forró csókok pecséltek egymásért lángoló tiszta érzelmeik, gyónását. Csáktornyiné megegyezvén ohajtásaikban, nem sokára jegyet váltának, 's már előre olvadoztak azon mennyei élvben, mellyet egymás' karjai között magoknak olly bizonyos hiedelemmel, noha fájdalom! csak csaló kora reménnyel, ígérének.

Egyik legkedvesebb sétahelye volt Eszternek a' völgy' berkéből a' vár felé kanyarodó kies árnyékú ösvény, mellyen szokta rendszerint várni érkező hívét. Itt andalga ő egykoron alkony felé hasonló édes várakozásban. Néma mély csend uralkodék körülé, mellyet csak az esti lengzet' rezgő sziszeglése, 's a' madarak' felváltó csevegései szagatának-meg. De most egyszerre közel hozzá egybús csalogány' kesergő nyögdelése csendüle-meg;

elhallgatának a' többi madarak; a' lenge szellő viszontartott lehelettel figyelmeze a' mozgni megszűnt gallyak között; részvevő fájdalomra olvada minden. Eszter mélyen meg volt illetődve. Az elszakadás', 's megcsalatkozott remény' kínjait látszott neki panaszolni a' lágyan ömledező szelíd bájú zengzet. Homályosan tolongott, akaratja ellen, képzelgő lelkének elébe azon csüggesztő borult eszmélet, milly boldogtalan fogna lenni, ha Bálinttól elszakadnia kellene. Titkos remegés szállá-meg, 's egy eddig nem ismért gyötrő érzéktől fogódek-el szorúlt melye, midőn egyszerre lódobogást hall 's egészen feléledve, örömtől hullámszókebellet röpül azonnal az ohajtva vártnak elébe. De mint megdőbbent midőn a' reméllett kedves helyett ismeretlen álarczú idegenek ötlenek szemébe, kik lovaikról leszállongva épen a' sűrűbe rejtezni igyekezének. Alig pillantják ezek őt meg, egyik közülök legottan hozzá szökvén, gyorsan áltöleli 's felkapván paripájára, még minekelőtte első rémültéből, 's ajulásából magához térhetne villámsebességgel tűnik-el vele többi társaival egyetemben.

Könnyű képzelni, mint leve oda Bálint, midőn Esztert sehol sem találhatá. Epedve kiáltozza minden felé nevét, de csak a' viszhang nyögé azt

vissza a' néma homályban; szívszakadva keresi mindenütt, 's íme széllýelnéztében bizonyos helyre pillant, hol a' letiport fű több lovak' fris nyomait hagyja sejteti. Gyanítani kezdi erőszakos elraboltatását. Magán kívül futja-be még egyszer az egész környéket, de sehol nyomába nem akadhatván, sötét kétsége szinte iszonyatos bizonyossággá változik. Gyanúja mingyárt Gróf Arszlánt éri, kinek fellobbant indulatja a' leányt láttára, 's még a' gög' jegén is keresztül csapó lángjai szerelem-élesítette szemei előtt rejtve nem maradhatának, 's őt már akkor nem kis nyugtalanság- 's aggodalomba ejték. Illy hatalmaskodást különben is csak felőle tehetni-fel. Nyomon eltökélé magában, hogy ha bár éltebe kerülne is, e' pontban világosságot szerez. Ívről lepattanó nyilként száll Hollókővár felé. Düh, kétség, bosszúvágy, 's kedveséért ostromló rettegése egyenlően dűlják bizonytalanúl csüggedező, 's hánykodó szívét.

Nem csalatkozik Bálint gyanújában. Gróf Arszlán raboltatá-el Esztert; Mikó, a' Sátáni, kegyetlen szándékának mind indítója, mind végrehajtója. A' legdühödtebb szerelemtől kínoztatva, mellyet a' megsértett kevélység' tehetetlen erőlködése benne elfojtani hasztalanúl igyekezék, annál forróbb hévvel ége birtoka után, mivel re-

mellé, ez által egyszersmind Orlayn, kit emésztő irigybánatja vele halálra meggyülöltete, kívánt bosszúját állhatni. Kész lévén mindent elkövetni csak hogy szenvedhetetlen vágytársa' irigylett szerencséjét feldúlhassa, örömmel adá megegyezését Mikónak, a' hölgy' elraboltatása iránt elebe terjesztett fekete plánjába, mellyet a' gazlelkű vizsgakémjei által minden környülállásokat eleve kitánulván minden akadály nélkül ki is vive.

Magán kívül volt ragadtatva a' Gróf, midőn az elrablott leány alétan elebe viteték. Forró csokjai' tűzőzönével igyekszik azt életre hozni. Ez feleszmél, bágyadtan emelinti szemeit, 's midőn a' Grófot maga előtt megpillantja, mintha kísérteti rémet látna, megrendül egész valójában, 's ujjabb ájulásba roskad. — Elrészegülten elhatalmazott indulat' lánghevétől épen szilaj tűzzel szorongatja vala magához a' Gróf a' félig felüdült szűzet ki segédért esdeklő sikoltozási közt hasztalanul küzdelg utálta' karjainak zárjából magát kifejthetni, midőn egyszerre becsattan Bálint, 's elszörnyedve attól a' mit lát, egy bősziült oroszán, elszánt dühével rohan a' Gróf ellen. Már lebeg bosszuló vilámként csillámló szablyája az ártatlanság' keserítője felett, midőn több utána iramlott szolgák há-

tulról hirtelen megragadván őt, kicsavarják ölni készült fegyverét dühösségtől reszkető kezéből.

Rettentő a' Gróf' fellobbanása, midőn első rémtülből magához tér. Szikrázó tekintettel 's mérget tajtékozva ragadja-ki a' szolga' kezéből a' kicsikart fegyvert, 's vak dühhel emeli azt Bálint ellen. — Eszter, ki elholt 's elfogyott érzékkel dermedezve állt eddig, illy vészben látván lebegni szabadítására jött kedvesé' éltét, egyszerre feleszmél 's erőt nyert lélekkel, 's egész élszánással védangyalként veti közbe magát, 's gyöngéd líliom melyén fogja-fel a' híve ellen irányzott szörnyű halálos csapást, 's mint egy kies tavaszi virág, mellyet a' dúló fergeteg' mérge letör, úgy hanyatlik le elborítva véréből.

Elborzada 's mélyen megrendüle minden e' gyászeset' láttára. A' Gróf kiejtő a' kardot kezéből megrázódva egész valójában. Bálint állapotja leírhatatlan.

Mélyen hata a' kegyetlen öldöklő vas a' dicső Szűz' szelíd keblébe. Csak kevés perczei valának még hátra. De a' halál' fájdalmait megédesíté azon jutalmazó érzés, hogy azokat kedveséért szenvedti. Utolsó kívánsága volt, hogy a' Gróf kit bocsánatjáról bizonyossá tevé Bálinttal öszvebékélvén, elhunytá engesztelő áldozatul lenne egymás ellen

zúdult haragjoknak. Töredezett hangon vön vég-
búcsút kedvesétől, kinek zúzott szíve a' legiszo-
nyatosb kínokkal küzde, 's karjai között szelíden,
's kéjeltgő epedéssel csüggeteg szemeiben, szender-
ge-által az örök életbe. Az ég örömmel nyílt-meg
palmát nyert angyalának elfogadására.

A' keseredett anya visszakiváná szerencsétlen
leánya' hült tetemeit. 'S csak könyei' árjában ta-
lála enyhülést vérző szíve gyötrelmeinek.

A' Gróf melyébe e' gyászos történet mély 's
tartós benyomást tön. Mikót, mint az egész sze-
rencsétlenség' főokát elűzé udvarából, ki midőn
urának elorzott kincseivel tovább állani akarna el-
fogatván, az igazság' kezeibe szolgáltatott. 'S mint-
hogy e' felett még több súlyos váddal is terhelte-
ték, felvén a' csigáztatás' kínjaitól, egy minden-
kor magánál rejttengetett tört döfe kétségbesőleg
melyébe, 's a' legkinosb vonaglatok között mülá-
ki. Így öli meg magát a' skorpió, midőn minden
felől lángoktól körülvéttetvén szabadulását semerre
sem remélheti.

Orlay vigasztalhatatlan volt. Elsüllyedve vesz-
tesége nagy és mély érzetében, nem remélle, nem
ohajta egyebet, hanem hogy kedvesével, a' men-

nyeivé válttal, hová előbb egyesülhessen. A' fentiek meghallgaták kívánságát. Nem sokára háború ütött-ki. Villámsebességgel szállt a' vérmezőre, keresve kereste a' halált, 's hosszas küzdés után végre feltalálta azt a' dicsőség' ölében. Kékülő ajkai Eszter' kedves nevének sohajtási közt némultanak-el.

PRIMÓCZI SZENTMIKLÓS ALOYZ.

A' VÖLGYI LAKOS.

„Zöld fürtözettel
 Feszül az égnek
 A' hegy' tövéből
 Egy hársfasor.

Alóla lassan
 Zuhogva csermely,
 Szakad siralmas
 Lakom felé.

Ott nyugszik, ottan
 Kel hajnalarczú
 Tündér alakban,
 Vezér tüzem:

Egy gyenge lyány, szép
 Mint a' kelő nap,
 Mint a' lenyugvó
 Ollyan szelíd.

De mit tünődöm?
 Nem tudja, vagy tán
 Ha tudja sem szán
 Hogy szenvedek.

Haj! a' futó szél
 Elkapja szómat,
 A' hab könnyűmet, —
 De más felé.

Nem jut fülébe
 Keservem' hangja,
 Nem ér szívéhez
 Nyögő szívem.“

Ekkép panaszlá
 Bus andalogva
 A' völgy' lakója
 Gyötrelmeit;

'S im rejtekéből
 Szemérmes ajkkal
 Mosolyg elejbe
 A' szép leány.

Kitárt karokkal,
Mindent feledve,
Fogadja ötet
A' szenvedő:

Tüzarczaikra
Csókok borúlnak
'S a' két szerelmes
Szív összever

Olly érzelemmel
Millyent az Isten
Kis életünkben
Csak egyszer ad.

VÖRÖSMARTY.

B O N C Z.

Boncz feleséget vőn, éltét könnyíteni akarván.
Élete könnyebb lett, mert felesége viszi.

VITKOVICS.

É J J E L.

Az estharang a' messzeségbe halt,
 Miként a' haldokló szív' végfohásza;
 Komor sötét merenge a' tetők
 Megett eltűnelgő szürkületen.
 Egy sírkeresztnek romján ültem én,
 Magányosan, miként a' számüzött
 Lakatlan tartomány' kietlenében.
 Mély volt a' csend, szívrázó a' sötétség;
 Halkan rezegtek a' sirok felébe
 Borúlt nyugalmas árnyu czipruszok;
 'Titkon suhonga hús szelekben a'
 Halálszellem, kriptáknak rémjeik
 Borongtak-el körülém eggyedül
 Sohajtozó körül, a' holt világban.

A' táj derenge; halványló lepelben
 Emelkedett az éj' homályiból
 Az égi lyány, a' szent emlékezet;
 'S bájjal lengett az elhunyt kor felett,
 Mint a' szerelem' estvelgő csillaga.
 Én ott ülven elfojtva bánatim',
 Keblemből egy fohász kireppene

'S titkos fájdalmas kéjbe ringata;
 'S ím! egykor rózsapályám' angyala,
 Az elvesztett, eltávozott alak,
 Hajnalgva tűnt-fel alkonyult szememnek:
 „Szent Árný! sohajtám, hol, hol fogsz velem
 „Te egykor eggyesülni?“ Ő elázott
 Arcczal fordult-el, 's — a' sirokra inte,
 'S ködpáraként az éjbe szétoszolt. —
 A' czipruszok közül lassú sohajtás
 Lengett felém csendes fuvalmakon.

BAJZA.

L I V I A.

Bájkecseid, valamint a' rét' violáji, feselnek,
 'S arczaidon tavaszod' hajnala játszva derül.
 Csillagi lángokkal szemeid mosolyogva ragyognak,
 'S édeni kellemkény lengi-körül ajakid'.
 Nyílt kebeled' hattyúhalmait magosítja szelídség,
 'S májusi rózaliget csügg liliomnyakadon.
 Boldog az, Istenként, ki gyönyörképedre tekinthet.
 'S boldogb annál is, a' kit ölelsz kegyesen.

PONORI THEWREWK JÓZSEF.

M U L A N D Ó S Á G.

Hát örök homály-lepte setétség

Hálózza é a' Kerubimok 's ég,

Végzése szent rendeléseit?

Ha a' végzett szó onnét le dördül

Melly bár létet hoz, vagy enyésztet szül

Csak bámuljam tüneményeit?

Hát a' légyen szó csak azért hangzott?

Hogy a' lett, 's élni költ legott

A' nem lét' ölébe meg térjen?

Vagy a' lét' szikráji mikor gyúlnak

'S annak körét izgatni indulnak

Az egybe el-alvást ismerjen?

Én is remegve várok e' szóra

(Mellynek köze meg lehet egy óra)

Porból lettél, 's porrá kell lenned,

Ember vagy, akkor mihelyt születél

A' halandóságból is részt vettél,

E' szörnyű utat meg kell tenned.

Meg, — de hitem itt meg engesztelte,
 Sugárral magosra fel emele
 Fel az égbe a' hit' szárnyain,
 Hol a' Kerubimok udvarlottak,
 Az Istennek jobbjánál állottak,
 A' dicsőség' fényes határain.

Szentérvzés! mint Vándor édelgettem
 Egy mennyei lángtól vezettettem
 A' végső láthatár' fokára. —
 Onnan láttam: a' nagy Mindenségnek
 Mulandó (e' szó jele a' végnek)
 Vala fel-metszye homlokára.

Onnan láttam, a' lét mint hajnalodott
 'S mint folyt a' nem-létbe, alkonyodott
 Annak ki e' földön vándor lett.
 Úgy van! e' földi élet csak készülés
 Hogy meg légyen az Istenesülés
 Ott fenn: mert ott az örök élet.

T. NAGY. A.

A' FELEDÉKENYSÉGHEZ.

Emlékezet! te ugyan lelkemet
 Élteted a' múltak' édes képeibe',
 De a' végzéstől kapott sebemet,
 Csak a' Feledékenység kötheti-be.
 Bár a' sors irigy kőszirtjeihez
 Reménnyel rakott hajóm megütköze:
 Lelkem más kíváнат' szigetihez
 Kí úszék, 's elfelejtseket kötöze.
 Sebes sziv! az idő néked is írod,
 'S ha az édes visszaemlékezet
 Míg te keserves kínjaid, ki sírod
 Csak a' boldogokkal fog játszva kezét.
 Enyhülj! én is, a' kiért ezt zengem,
 Látd, most kérem: felejtsen el engem!

SZATTHMÁRY.

FIZSI' HALÁLÁRA.

O gyönyörű! kétszer születél, 's kétszer szaporítád
 A' kisded lánykák' Cháriszi szép seregét.
 A' földnek születél legelőbb, 's mi gyenge halandók
 Néked örülénk, és néked örült az olymp.
 Most születél magos Élyzionnak, 's újra örül ez;
 'S mí gyengék sírunk értted, Ezüstkebelű!

PONORI THEWREWK JÓZSEF.

D I E S I R A E.

A' haragnap' végső pontja
 E' világot porba ontja:
 Dávid és Sybilla mondja.

Milly nagy rettegés fog lenni,
 Látván a' Birót jelenni
 Mindenekről számot venni!

Trombitának csoda árja
 Földünk' sirjait bejárja,
 'S a' kelőket trónhoz várja.

A' halál 's természet bámul,
 Kelvén a' halott álmábúl,
 Ki az ítélthez járúl.

Irott könyv fog felvitetni;
 Benne pontiglan lelhetni,
 Mit kell a' világra vetni.

A' Biró tehát leülvén,
Minden rejtek felderülvén,
Büntet, semmit nem kerülvén.

Én szegény itt szót hogy váltsak?
Ah! segédül kit kiáltsak?
Hol jámbor is alig áll csak.

Rettentőség' nagy Fejdelme!
Kinek ingyen száll kegyelme
Üdvözíts malasztos Elme!

O Jézus tarts-fenn magadnak:
Tárgya lettem hív utadnak;
Ne áldozz-fel ama' napnak.

Tikkadásig czélba vettél,
Értem kint halált szenvedtél:
El ne hagyj ha így szerettél.

Bosszulás' igaz Birája!
Nyiljon irgalmad' hazája
Még nincs számadás' órája.

Mint gonosztévó zajdúlok,
Bűn miatt arczban pirúlok;
Könyörülj! feléd simúlok.

Kérésimben bár nincs érdem,
Fő Jó! tedd azt kegygyel értem,
Hogy a' poklot el ne érjem.

Tégy egy körbe a' juhokkal,
Ne hagyj lennem kárhoztakkal,
Jobbra intvén szent szavakkal.

Gonoszakat elbuktatva,
Haragos lángoknak adva,
Légyek a' jókkal hivatva.

Térdre omlom esdekelve,
Szívem hamvként eltépdelve.
Intézd végemet figyelve.

Napja gyászos siralomnak,
Mellyben kél a' porhalomnak.
Romján teste a' vádlottnak!

MAKÁRY.

TÜNŐ ÉLETKOROM.

Hová tűnél éltem' vig hajnala!
 Derülted annyi szép' 's dicsőt ígére,
 Míg rózsafénnyel a' boldog' körére
 Mosolygva egy édent himzél vala.

De lassudan báj fényed elhala;
 Pályám mindég sötétb magányra tére,
 'S a' küzdő' sokba telt, de könnyü bére:
 Emléked csak 's e' lant' komoly dala.

Ha távozá; taníts felejteni!
 Kidulva e' kebel hajdanti kéje.
 Remény-sugallva mit ragyogsz feléje?

Az ifju kornak nyájas isteni
 Bucsuzva néznek a' szív' lángzatára,
 Ha már a' létnek alkonyúl határa.

KISFALUDY KÁROLY.

A' L E J T' B Á J A.

Mint a' víg halmokon
 'S kies virányokon
 Szárnyal lebegve
 A' májusi szellő:
 Úgy szálla lejtve ő
 Gyönyört lihegve.

Minden mozdulati
 'S kecses fordulati
 Szép természetnek
 Egy szívet lánczó
 'S szemet varázsoló
 Tündért festének.

Igézve lengtenek
 Az égi kelleme
 'S Erósz körülé,
 'S tegzéből oldalán
 Soha több nyil talán
 Még nem röpüle.

'S midőn így lejt felém,
 Melly villám csap belém
 Bájló szeméből!
 Egy hev fohásszá vál
 A' szív, 's utána száll
 Keblem' mélyéből.

Mi új 's nem ismert vágy
 Epeszt 's nyugtot nem hágy
 Azóta mindég!
 Melyem lobogtában
 'S gyötrő tűzárjában
 Mint Aethna úgy ég.

Oh szüntesd e' mirígy
 Kint lyánka, érted így
 Melly dől szünetlen,
 'S ne zárd-el mennyemet
 Tiporva tüzetem,
 Ne légy kegyetlen!

SZENTMIKLÓS.

I N D U L A T ' H A T A L M A .

Menyhárt és Béla testvér örökösei a' Drágfy nemzetség' díszének és tágas birtokainak, atyjok' elhunytá után osztály hagyományokat kormányok alá vevék; kiki ön pályáját folytatván, mellyen a' különböző véralkat őket egymástól messze tartotta.

Béla tüzes, magas fellegröptű mértéktelen vágyú. Gyermeksége óta a' vérmező, csatamoraj, 's a' dicsőség' sugár tündökletű koszorúja valának valóját hódító álmái. Fellengő képzelgéseiben hideg gúnnyal tekintett alá Menyhártra, még akkor is, midőn ez, kit a' természet csendes örömei vonzának egyszerű bájaikkal, testvéri szeretettel tartá feléje rokonérzést kereső karjait. Menyhárt' köre a' házi boldogság vala, melly fényt nem ismerve titkon diszlik a' hő kebel' lángjaitól, de a' lét, mostoha fergetege legbájosb virágát éltének kajánúl tépte-ki épen, midőn azt örökre tarthatni remélte.

Béla az élet' boldogságát a' vérpiarczon vél-
vén fellelhetőnek neve örökölését bálványozta; de
az ő keble sem maradt elzártan a' szerelemnek,
neki is sugárzott tündérkénye, 's hamarébb karolt
nőt Menyhártnál. Nem is fogott volna tán indu-
latja testvére ellen, ki kétszeres szeretettel visel-
teték iránta olly gyűlölésre lobbanni, ha Borocz' ba-
rársága, kinek nevétől mindenki rettege, durvasága'
elhirülte miatt, nem csábította volna el. Együtt
öltöttek fegyvert. Hazánkban akkor támadt azon
boldogtalan meghasonlás' melly két felkent Kirá-
lyunkat harczba szállítá. Imre' párthívei lettek a'
barátok, de az ügy vérontás nélkül simíttatott el.

Ez időközben tűnt-fel Menyhárt' boldogsága,
melly vigasztaló csillagzatként ragyoglott éltének
alkonyán is. Lelt egy hitvest minőt szive kért, a'
mit a' sors' változékonysága elvont tőle: a' külkin-
cset, kipótolták a' szív 's lélek' virágzó kellemei.
Ellenkezett e' kötéssel Béla, gőgje nemzetségi szep-
lősítést látott ez egyesületben, de Menyhárt szive'
sugallását követte, 's ez kiirthatlanná tevé testvé-
re' gyűlölségét; kevés év mulva elveszté a' ked-
veltet 's a' nélkül hogy magzatokat ölelhetett vol-
na, kísérte a' sirba.

Béla lassanként visszavonúlt a' harczzajból fe-
lei' csendes körébe, 's újra látá Lórát egyetlen leá-

nyában feléledni. De a' gyűlölség' jégheartyája nem olvadt le melyéről, hideg távolságba maradt tőle, mintha idegenségének öröklét volna mértéke; csak néha szökelt bánat keblébe, midőn a' harc'z inségeitől a' viszályok' súlyától lenyomott test, elpazarlott erő, emlékezteték: hogy határa van az életnek; komolyan függött akkor szeme leányán, mint ha a' sorsal kívánna a' földi pálya' rövidsége miatt szembe szállani. A' rettetgető óra nem sokáig kése. Lóra' könnyei 's szorgalma nem hosszabbíthatták atyja' életét. Ekkor a' túl világba költözés előtt meglágyult keble, leánya' gyámoltalan árvaságát fennyen képzelvén, mord gyűlölsége szelíd szeretetté olvadt. Esengve kérte bátyát: lenne gyermekének atyja, 's minthogy még gyöngé korában jegyzé el a' gazdag Zemplényi Gróf fiának Aladárnak, születéséhez 's reményihez illő nevelést adatná Lórájának. A' szivrázó hír' hallására felkészült Menyhárt testvére' ajkáról az engesztelő béke-búcsú csókot elfogadni, de már csak sirját lelte.

Lóra' tizenötödik évébe lépett. Arcza szint olly gyöngéd 's nemes mint termete, a' legfőbb angyaljóság' vonásaival tündöklött. Nagy fekete szemiből leirhatatlan báj, 's csendes ábrándozatú vágy sugárzott. Ritka mosolygásából örömmenny nyiladozott. Gyakorta tünődött magába merülve.

Nyilván tanúji valának epedésének a' homlokán lengő fellegránya. Boldogtalan jövődjé' előérzete háborította. Illy alakban jelent-meg Lóra bátyja előtt, ki őt' szeretettel fogadván, a' szelíd lelkűnek azon felelmét, hogy gyámatyában durva emberre talál eloszlátá.

Eljegyzésétől fogva óva minden férfiúi társágtól neveltetett, nehogy más tárgy által lángra kelvén atyja' feltétele megsemmisüljön. Aladár' lepkény indulatja keveset gondolt e' kötéssel, csapodár kénnyel szállongott egy életvirág-kehelyről másakra, tudván atyja' választását, kit szívének szeretni, vagy ha szeretni nem is, de pályatársul 's létszükségül fogadni kénytelen. Nem úgy Lóra: ki az illyszerű erőltetést utálva tellyes meggyőződés-sel hívé: hogy az érzemények nem túrnak készítő bilincseket, röptök szabad, 's honok tiszta mint a' menny, honnan származnak.

Boldog egyarányúságban folytak Lóra' napjai bátyjánál. A' táj benne védangyalát imádta; mert szelíd 's jótékony lelke a' szegényeket, gyámoltalánokat segíté, vigasztalá. Egykori illyetén foglalatosságban történt: hogy egy elmaradt vitéz magzatos özvegyének segedelmi ajándékot vivén, szint olly járatban lett egy deli ifjút, ki épen távozni akarván hálakönyűs szemeket nyert irgalmi tette.

díjául. A' hasonló foglalatóság hó gerjet szült az egymást először látok' szívében; az ifjú szemei édes bámulattal függének a' szemérmes leánykán, úgy rémlett előtte mintha idvessége' kora hajnal-lana a' keletégen e' szűz megjelentével. Lekötve valának nyelveik, de az arcz' lilomhavát elfolyó rózsaláng árulója lön a' belső viharnak.

Elvált az ifjú, de a' deli szűz képe mint vándort az árnyék nyomon követé. Lóra szeme után-na sugárzott azon édes vággyal bár ne látná őt eltűnni soha. Ez volt az első szerelmi szikra keblében. Ezóta gyakran láták egymást. Így tenyész-e viszön bizodalmok. Az édes szokás jót tenni, le-lánczoló szíveiket 's több nap' lehunytat ünneplék együtt-létökben. Nyárat ősz váltá fel, 's mint az a' gyümölcsöt úgy érlelé ez az ifjak szerelmét is, mint a' szelíd lágyságú zengzet-özön szívárgott szí-veikbe a' rokonérzés, édes enyelgéseik közben, 's minden epedő hangszárnyon boldogabb ösztön rö-pült Lóra' melyébe, 's mint a' természet' tavaszát úgy az ő élteket is az istenítő szerelmet örömének költé fel. Illy biztos időtöltés alkalmával Zétenyi Kálmán elragadva a' hölgy' bájoló kellemeitől nem birhatván ön tüzével, térdre omlott, kitört a' rég fojtogatott indulat, a' csendes szótalán vágy, 's a' kedves választottat körülkarolva a' szűz ajkait

ajkain érzi reszketni, 's rajtok egy hosszas tüzes csókot égni. Lóra rövid de öröklét' boldogságával mérkezhető áléltából felserkent, mintha körülé reménye' mennyé romlásba dülne, elszánt komolysággal mondá: „Kálmán élj boldogúl, felfogtam számaid értelmét, örökké fog éltök reszketni szivemben! halld a' mit eddig megmondani rettegtem, én már elvagyok jegyezve kisdedségem óta; bírhatásommal tehát ne kecsegtessd magadat, e' célú reményed hiú felleppára.“ Ezzel eltűnt, Kálmán szoborként meredve maradt helyén egy sötét tűzű pillantatot villantván a' távazóra. Sohajtva távozott-el azon feltéttel: hogy e' helyre vissza nem térend többé. E' nyilatkozat után forró láng emészté Kálmán' életét, 's felei rettegni kezdének érte, szenvedése' okát senki sem sajdította, 's ő csendes merületben képzelte közeledni már végét. De múltjának édes álma még egyszer jelent-meg arany képzelmeivel, 's léte véghatárán sugáros alkonyt himzett elébe. A' remény ez az édes biztató csapodár, elhatározó őt Lóra' kezét bátyjától megkérni, 's a' mi, mint gondolat bimbózkodott lelkében teljesítette is azt, de ez is Lóra' állítását igenlé, sőt keményebben vitatá 's így újra mint a' szírvárvány szíkoszorúja eltűnt boldogsága. Azonban Aladár megjelent, mátkáját védatyja kezeiből el-

fogadni, 's elbájolva a' leány' csuda szépségétől, szivhódító kellemeitől magas lángba csapongott indulatja. Vig ünneplés követé a' völegény' megjelenését, a' távol közel vidéki birtokos urak gyűltek a' nászpompára a' vendégszerető házurához, látni a' híres nevű Lórát, mellytől mint a' sugártalan hold a' naptól úgy nyert díszet Aladár. Gyors szárnyakon szállt-bé Kálmánnál is híre Lóra' törtéendő menyekzőjének. Ez utóljára kívánta látni őt', felüdülven betegségéből, 's onnan a' halált a' csatazájban keresni, felfegyverkezve tartott Lóra' lakja felé, keblében a' bú, kívánságjaiban az enyészet, karsú természetét vért és pánczél, 'fürtjeit sisak szorítá. Így lépett a' vigadók' körébe, kik az öblös billikomokat a' leendő pár egészségére írték. A' bámuló sokaságból senki sem ismerte az idegent; de Lórának első pillanatra megsugallá szíve a' zománczos vértű alakban Zetényit rejtezeni, 's halványodva álélt le székéről. Az ismerten ezt látván gyors léptekkel siet az Egyetlenhez, sisakját felnyitja, 's leginkább az ő szorgalmának sikerült éltet ébresztani a' haldoklani véltben. Lórá hirtelen elvirúlt szépsége felifjadott.

Aladár' szemében a' fellázadt féltékenység vad haraggal tüzelgett, nem türhetvén azon gondolatot hogy ő másnak hodolt szívet birjon. Erre sze-

liden mosolygva nyűjta Zétenyi kezét Aladárnak. „Nekem ugymond: a' természetes öszvezengő érzés adott igazat, neked atyai hatalom, régibb, tiéd, vidd 's tedd boldoggá, (ekkor Lóra jobbát jobb-
jával öszvefogván egy dúló pillantattal így folytatá szavait) mert ember, tudd meg, minden könnye lelkedén fog égni.“

Meglepetve Aladár e' nem is álmodhatott engedékenységtől, sérült negéddel ne hogy pulyává törpülni láttassék. „Nem ugymond: a' fegyver 's halál válasszon közöttünk.“ Lóra megrettent e' szavaknál, 's szemében könygyöngyök ragyogtak. „Egy szerelem nem bimbózhat kettőnek, én, én folytatá hevűlten tovább, magam akarom e' rózsakelyhet szívni“ 's kaján mosolygással: mert lelkebe a' pokol villántott egy ördögi gondolatot, „ha elhúllok fogadd-el, lemondok róla, ámbár a' végzés őt nekem rendelte sajátúl. Intézze ügyünket a' viadal.“

„És te feldúlnád így ez Angyal tavaszát? lehetné é hogy Lóra vérrel mocskolt kezét birva boldog lehet? ha én elesem bennem Lóra kedvesét vesztí-el minthogy szerelméről elannyira meg vagyok győződve mint ön létemről 's e' világéről. Viszont lehetne e' boldog karjaim közt ha bűnsü-

lyom lenne halálad, kérelmedre nem állok, nem, soha sem! — Lóra válaszon! — ez a' szív ügye.“ —

Lóra szelid pilantattal köszönte Kálmánnak. De a' bősziült indulatú elmordultan ezt rivallá: „Hah gyalázatos gyáva! versenycsátára nem mersz szállani azért kinek én mennyemet, 's ha ezer életem volna is mind feláldoznám, — nem pulyák' hanem vitézek' jutalma a' szépség, harczolj — vagy tágíts.“ — Légyen hát monda Kálmán: lelkem 's kezem büntelen. Lórához járulván forrón meg csokolja, „ez az eljegyzés csókja itt, vagy a' sirtulán.“

Sebesen mint a' dúlékony zivatar felzavarodott Aladárban a' mirígytűz, 's magával ragadá a' szüz' lilium kebléről a' búcsúzó Zetényit.

Haláléj fedé Lóra' érzékeit. Gyász pillantatokkal követé a' távozókat, 's midőn a' palota' ajtaja bezáródott mélyen megborzadt; „mi ez?“ monda magába 's mosolygva, de úgy mosolygva, mintha ez lenne végső víg nézete folytatván minden csak álom, ajkaihoz szorítá Bátyja kezét, „én őt nem látom többé“ elsietett.

Latorezot bérlett szolgáját előre küldötte Aladár, a' kirendelt csatahelyre. Itt dühhevülten rántott fegyvert, minekutána szolgájik előbbre haladván magokra hagyták a' vívókat. Aladár vakon vagdalt maga körül, 's halál fogta volna most ka-

rolni Kálmán csapásitól ha Latorcz Urától oktatva mint egy ördög czinkos, orozúl nem döfte volna nyakszirton törével. Öszveomlott Kálmán utálatos orozó mondá 's a' halál sárgaságával váltotta az élet' díszait arczán.

Aladár visszatért bérét megnyerni. Kálmán' fegyverét villogatván győzelemjelül kezében. Felborzadt göggel lépett Lórához ; „vítam 's győztem!“ mond : „azért kérem jutalmam.“ — Mint egy rémtől elszörnyedve befedte Lóra szemét, fagy futotta-el minden tetemeit, meredt szemét nem nedvesíté köny, szótalán nézett a' tájra merre a' kedves ment a' nélkül hogy visszatérne. Ekkor csordultak az érzéstől felolvadt könnyük 's enyhületet nyert szive.

Bátyához fordulva kérte kíváнатja' teljesítését. „Előbb gyilkos! — most völegény?“ — mond Lóra. Távol látott gallyágyon egy tetemet hozatni, gyanitá mi kedves maradvány; örömtüzzel vonta Aladárt az ablakhoz. „A' menyasszonyi ágyat hozzák“ sügta neki.

Elrohant Aladár gátolni akarván a' test felhozását, de megnyílt a' palota 's Kálmánt véres vértesen fekvé elbúsultan hozták szolgáji. „Légyen hát; itt e' lelketlen felett esküszöm örök hívséget, itt nyújtsd kezed, ő áldja megkötésünket.“ Menyhárt jól tudván öccse' végkiváнатját, 's kora ha-

tározását, mindeddig sürgeté maga is Aladár kívá-
natja' teljesítését, de megszólalt Elek Kálmán' hív
szolgája. „Kissasszony! úgy mond: 's Aladár-ra mu-
tat, ez az Uram gyilkosa, orozvā ölette meg, nya-
kán a' törseb.“ — Ezt feláldozta volna bosszújának,
ha ez ügyesen el nem kerüli csapását. Felszólal-
ván Aladárban is a' hangos vád pirongva nézett
maga elébe. — „Az Isten ítélete feletted, mondá
Menyhárt, nem! hugom férje nem lessz gyilkos.“

Lórá szívdermedve nézett a' tetemre, mi tör-
ténik körülé távol sem tudta, csak folyton e' szó
zúgott fülébe: gyilkos — „Ő int, mondá, ő hiv,“ sirt
's azon pillantatban hangos kaczajra is fakadt. E'
percztől elhagyta eszmélete, 's csak az vala előtte
világos, a' mit mindenkinek valott, hogy őt Kál-
mán hívja. A' tetemhez közelít: „szerelem' lángja
borítja arczod! az eljegyzés csókja lángol ajkaidon“
mondá édelgve, 's vértől ázott haját simogatá 's
fürtözgeté, 's ujjára gyűrűt vont, — „így! így most
egyesülve vagyunk — látod szivemben eskütt hű-
ségem, megtartottam;“ megragadta Aladár kezét, ez
a' büntelen kéz egyesített, most letérdelt, 's mint-
ha pap öszveköti áldást mondana felette minden
szertartásokat elkövetett; ezzel felpattant, Bátyja
melyére simúlt, ki e' hirtelen változását kucsolt
kezekkel nézte. „Bátyám! miért olly csendes me-

nyegzőm? miért nem harsog a' fürge táncz nótája?"
's könnyű lejtbe ellebent, utána nézve a' megrázott agg, ösveomlott.

Aladár nem türhetvén a' marczongló lélek ismeretet eltávozott, 's Kálmán' teteme hív szolgáljától kisírve nem távol a' vártól takarítatott el, 's bár mi titkon kívánták véghez vinni, Lóra figyelmét nem kerülheték el. Gazdagon öltözve, de széllyel bomlongó fürtökkel követte ő a' gyászsort: „vig az én menyegzőm, kedvesem fonja koszorúm piros násznyolája“ zengé sírátkozó hangokon. Kálmán ravatalát zászlóval buzgánnyal ékesítették. Visszatérvén a' végtiszteletételtől a' váralatti folyó partján sás 's lilium koszorút kötött, 's dala mint a' zengő virág illat elhalva ömledezett a' vizhullámok felett.

Sötetség fogta már körül a' Teremtést. Meszsze kitárván karjait Lóra „megyek!“ sikolta, 's hirtelen lépteit a' sír felé irányozza. Ezer csillag ragyogott a' mennybolton, Lóra az új sírnál állott 's lenge haj fürtjeivel éji szél játszott; felemelt kezébe tör csillagott, mellyet mint egy szabadítót, mélyen döfött boldogtalan szívébe. Gyorsan patakzó vére körülfolya a' dombot 's lelketlen rogyott a' dombra.

* * *

Lórát nem lelven, a' várba rettenetes zavarodás támadt, szövétnekekkel keresték az elmaradtat, míg a' dombnál meglelék. Megjelenvén Menyhártnak a' tett, Zétényi sírjához sírt parancsolt ásatni: „egyesüljenek a' halálba mond ha ez élet elszakasztá őket, — de ássatok még harmadikat is melléje én is hozzájuk térek nem sokára.“ Kevés időre bé is teljesült előérzete. Megérlelve a' balcsapásoktól eltemettetett; ugyan azon helyen épült kápolna sírboltjába, mellyet Lórának emelt emlékezetül.

* * *

Aladár' eltüntével, hire is kiholt. Több évtized múlva láttak Lóra' kápolnájánál egy tisztessarándokot gyakran imádkozni, 's a' tájnép benne az Istenhez tért Aladárt akarta ismerni.

Kovácsóczy.

L O L L I H O Z.

Nézd melyeden milly búsan enyészik-el
 A' rózsá, melyet halmainak kies
 Völgyébe ültetél mosolygva
 Hogy liliomjai közt virítson.

Ah elvirult már, nem mosolyog tüze
 'Többé, sem ambrás édeni illatot
 Már nem lehell, hogy azzal a' hús
 Lengzeteket kebelébe csalja.

Enyészted így vár Téged is egykoron,
 Így elvirulnak mennyei kellemid:
 Mert ah! alig tetszik-fél éltünk'
 Napja, legott örök éjbe süllyed.

Int ez, hogy éljük, kedves az életet;
 Szedjük virágit, míg lehet, és vigan
 Üritsük a' kény' kelyheit, míg
 Rózsakorunk mosolyog, 's virágzik.

SZENTMIKLÓS Y.

A' V I L Á G' K O R A I.

Ovid után.

A z a r a n y é s e z ü s t k o r.

E' remek alkotmány a' föld' színére tenyészvén,
 zsengeni kezdődött az aranykor, mellyben az ember,
 kénykötöző törvény 's a' bosszú' ostora nélkül,
 megtartotta szavát, 's az igazság' úttyait önkint
 járta; nem ösmervén ártatlan szíve fenyítő
 eszközököt, sem titkon élő félelmet. Az érczbe
 vésegetett ígék még nem fenyegettenek akkor
 senkit; az esdeklő község reszketve nem állott
 mord bírója előtt; kiki bátorságosan élvén
 a' rendtartóknak tehetős oltalmi nélkül.
 A' honi bérczekről lehasított hegyke fenyűfa
 még nem hengeredett a' víznek tükros ölébe

vaszonszárnyak alá, hogy kül földekre repüllyön;
's a' honinál nem dúlt fel egyéb vízpartot az ember.
Sem mély árkokkal környül nem voltak övezve
városi a' népnek. Nem volt még trombita érczbűl,
sem horgas hadi kürt; nem volt kard, sem sisak. A' jó
emberek a' védő katonáknak harezai nélkül
napjaikat bátor heverésben csendesen éltek.
A' szabadon termő földek, mellyekhez az ásó,
's a' dúló ekevas nem fért, önképen adának
mindent; 's a' mívelő kéznek szorgalmi nélküli
érelmére jutott eleséget az ember elégnék
lelvén, a' bokros csemetékrül gyenge gyümölcsöt,
a' hüvös erdőkben somot, epret, 's tüske szederkét
gyűjtögetett, 's buja gallyairúl a' szélesen ágzó
szent tölgynek makkot, melly éhes ölébe lehullott.
A' tavasz el nem múlt, 's a' földnek gyenge virágít,,
mellyek mag nélkül mezeinn versengve tenyésztek,
kellemetes zefírek langy szellőcskéekkel apolták.
Majd azután gabonát is adott szántatlan az új föld,,
és az ugarlásnak frissítő hornyai nélkül
gazdagon őszültek színénn a' búzakalászek.
Itt tele friss tejjel, másutt jó mennyei borral
folytanak a' patakok, 's a' kőtölgyeknek erébül
kellemetes színméznek arany kristályi csöpögtek..

Jupiter a' kormos Tartar' fenekére taszítván
 Chrónost, 's kénnyé alá hódítván a' nagy Egésznek
 kormányát; az ezüst nemzetség kezde rügyezni,
 mely az aranykorinál rosszabb volt, messze haladván,
 még is az ércznemnek romlott ivadékit. Az új Úr,
 szűkebb korlátot szabván a' régi tavasznak,
 a' mindég rügyező évet négy részre tagolta.
 A' kikeletre tehát nyár érkeze, 's a' ködös ősnek
 mostohasági után a' tél gyakorolta hatalmát.
 Akkor készítették száraz hőségek először
 forrani a' levegőt. Akkor változtak az éles
 szélről megmeredett folyadékok lomha jéggké.
 Akkor rejtekezett házakba először az ember;
 's házai barlangok voltak, vagy báltosan épült
 gallyak, vagy csemeték, gúzsokkal rendbe szorítva.
 Akkor hintegtetett hosszú hornyokba először
 friss magot a' szántó, hogy dúzs szálakra tenyésszen,
 's terhes igái alatt nyöszörögge pihegtek az ökrök.

AZ ÉRCZ ÉS VASKOR.

E' kettőt követé mord nemzetsége az ércznek,
 mellynek szíve szilaj 's a' harcznak durva baráttya
 volt ugyan, ámde gonoszt még is vad kénnye nem ösmert.
 Majd azután felemelte fejét a' vaskori fajzat,
 mellyel özönképen földünkre kiomlani kezdett
 a' sokféle gonosz. Magosabb honnyokba repültek
 a' nagy Igazsággal, valamint a' tiszta Szemérem,
 úgy a' szent Hűség; helyeikre tolongva sietvén
 a' lator Álnokság, az Erőszak, az éhes Esengés
 a' zab kincsek után, a' Csel, 's a' furcsa Csalárdság.
 Lepke vitorlákot szögezett a' vízi szarándok
 a' zuhogó szélnek, mellyel még szíve nem is volt
 ösmeretes; 's a' büszke hajó, melly hajdan az égnek
 fellegihez nyúló hegyekenn mint zöld fa virágzott,
 ritka merészséggel neki ment a' tengeri habnak.
 A' Mérő aztán több részre tagolta határral
 gondosan a' földet, melly eddig, szinte azonkép,
 mint a' friss levegő 's a' napnak fénnye, közös volt.
 'S már nem csak gabonát vagy más eleségeket unszolt
 a' gazdag földtől a' szemtelen emberi nemzet:

mely gyomrába hatott elvégre, 's kiásta vakító
ingerit a' rossznak; dúzs gazdagságait értem,
mellyeket a' Styxnek szomorú árnyékiba rejtett.

Erre az ártalmas vassal 's veszedelmes arannyal
a' harcz is született, mely ezzel is, azzal is, élni,
győzelem szerszámi gyanánt, szeret; emberi vérbe
mártott karjaival csörgetvén a' fene fegyvert.
Már csupa rablásból élnek. Nem töltheti bátran
napjaít ijjaítúl rossz szomszédgyának az ember;
éltes ipája után latorúl incselkedik a' vő,
's a' testvér csemeték csak ritkán értenek egyet.
Férjének vesztét a' nő kívánnya; nőjének
romlását a' férj; a' szörnyű mostoha, barnás
mérget egyít, 's a' dőre fiú nem győzi halálát
várni az attyának, hogy kézre kerítse vagyonnyát.
A' szent Jamborság mély porba tiporra vonaglik,
's mennybe repült testvéri után, Astraea is árva
hagyta, elundorodott szívvel, végtére honunkot,
mellyet az öldöklők elleptenek emberi vérrel.
És, hogy az Ég se legyen menttebb, mint földi lakásunk,
a' vad erőszak túl, a' mord Oriások is, ammint
mondatik, a' hegyeket versengve hegyekre torolván,
büszke hatalmok alá kívánták vetni az Égnek
isteni kormányát. Mire Jupiter égi tűzének

eggy sebes ágával ketté sujtotta Olimpust,
 's Pelion' ormárúl Osszát messzére lelökte.
 Még töredéki alatt tornyoknak elásva feküdtek
 e' szörnyű erejű gonoszoknak testei, mondgyák,
 hogy kifolyó vérek forró bosszúra ragadta
 annyokat, a' Földet, ki feléllesztette legottan
 csöppeit; és, hogy erős fajjának magva egészen
 meg ne szakadgyon, az új ivadékokot emberi testbe
 zárta; de, megvetvén e' nemzet az isteni névnek
 mennyei felségét, csak durva erőszakot űzván,
 's a' vért kegytelenül szomjazván, szinte mutatta
 dölfös tetteivel, hogy vérből vette mivoltát.

VERSEGHY.

G N Ó M Á K.

„Is merd-meg magadat.“ Szép, igen szép Morál. De az nem csak azt teszi, hogy többet ne tarts magadról, mint a' mi vagy; hanem ezt is, hogy kevesebbet se.

* * *

Az Árkádiai század' eltűnésével minden Istenek elhagyák a' földet, csupán a' sokváltozatú Echo nem. Ki azolta emberekben lakik inkább; és a' Régiek' teremő lelkeiknek hangjaikat az Újaknak lelkeik' utánzó húrjaikon zengedezteti.

* * *

Az Óízletűek, kik jeles fiatal Íróink' újszellemű munkájiknak Publikum' elébe jutását gátolják; kész akarva dugják-be azon tiszta forrásokat, mellyekből az Hazának boldogság folyhatna.

Ki az Istennének örül, ne keresse ebben az asszonyt.

* * *

Az emberi nem' tiszteletes iskoláji a' Templom és Játékszín. Boldog nemzet, melly ezekben anyanyelvén tanulja a' Fő-Jót és Nagy-Szépet imádni!

* * *

Lehet valakinek jó szíve és nagy tudománya, még is rossz izlése.

* * *

A' ki eléneklé forró szerelmeinek bájos tavaszát, szűnjön-meg többet írni, nehogy hideg dolgozásaival fiatal virágaira dért hozzon.

* * *

Mint a' nap' feljöttkor a' mécs' világa, úgy enyészik-el a' Genie' fénye előtt a' kis talentom' híre.

* * *

Non plus ultra egy élő nyelvben sincs, és nem is lehet. Innen a' melly író jó új szavakat

és gondolatokat nem teremtet, nem ment-elő az idő' szellemével, és a' tudós világ' kisebbségére írt.

* * *

Az a' haza csak egy kicsiny része a' világnak, mellyért ember születik; és a' patriotizmus csupán elementum, mellyből ő néki a' világpolgári érzésre kell magát emelnie.

* * *

Miként a' nap távolságában, úgy hevít bennünket elmesszedt hív barátunk' forró emlékezete.

* * *

Az élet' tengerén két szüntelen'-ingó szigetek vannak, a' szerelemé és igazságé. Mellyeknek partjaikhoz ezüst sajkákon és arany evezőkkel közeledhetni legbizonyosabban.

* * *

Emberekkel nem azért kell társalkodni, hogy tőlek tanuljunk; mert a' tudományt rendesebben adják-által nekünk a' válogatott könyvek, mint az ők fejeik: hanem azért kell társolkodni, hogy

nálok jó szívre találhassunk. Ezért szorgalmasan keressük a' Tudósak' társaságokat, feltevéen, hogy ezeknek kebleik a' tudományok által tökéletes jókká, nemesekké magosítottak.

Az asszony mennél ideálisabb, annál inkább igyekezzék, kimutatni magát a' valóságban.

Ha tiszteljük istenült Eldődeink' dicső emlékezeteket, becsülnünk kell kihalt jó szavaikat is. Kik ezeket utálják, nem akarják, hogy amazoknak rénylő szellemek közöttünk feltámodjon. És a' kik jó új ígéinket vágnak kürtani, szintolly' veszelmesek, mint azon agyfúrtak, kik szeretnék édes Nemzetünk' hatalmas szaporodását akadályoztatni.

A' kihalt vagy fennálló mívelt nyelvekből költsönözött jó szóllásformák olyan ékek nyelvünkben, mint Hazánkban a' meghonnosított idegen Férjfiak, kiket a' Nemzet hadi vagy béki érdemekért a' maga társaságába bevett, és a' kikkel jussait örömet megosztotta.

PONORI THEWREWK JÓZSEF.

C A E C I L I A.

(A' Hős Rozgoni Istvánné. 1428.)

Mi barna felleg nyúlong a' Dunára?!
 Im, lenge hosszú szárnyal elterül! —
 Hajók szállnak, mindegyik' homlokára
 Királyi zászló téve czímerül.
 Új fergetek zúg lesben a' Hazára;
 Rendülhetlen hű csillag nem derül.
 Midőn mosolygó béke közt eveznek,
 A' félhold mellől mármár mennyköveznek.

Nagy számmal partvirányon állapodnak;
 A' víz suttogva ringat ezreket.
 Sokan Zsigmonddal a' folyón nyugodnak,
 Fátyol fedezvén zajgó rejteket:
 Ott, ott a' hit' körétől távolodnak,
 Bal szellem ihli a' vad lelkeket;
 Így mer Török szent lánczot szertetépni,
 'S a' szégyen' undor árnyékába lépni.

A' szentségtiprók bárkákon röpülnek;
 Ármány fut pályát a' hullámokon;
 Korán megsejtik; szívek mérgesülnek;
 Nyilzápor ömlik lelki lángokon.
 Harag borong, torzadtan felhevülnek
 Majd itt 's a' réven és a' várfokon.
 Az Ozmánokra már a' zord halálnak
 Vég sorsvetései vérben folydogálnak.

A' Békeisten sírba dőlt a' frígglyel.
 (Oh Hunniánk' éles csapásai!)
 Rohanva kelnek szárnyékony mirígglyel
 A' visszatorlás' bűnös gyilkai.
 Ah! mennyi oszlopfények hűnynak így el:
 Sárgúlnak a' harcz' áldozatai!
 Hanyatlanak most többen, újra többen.
 Néz Zsigmond; lát ő, 's érzeménye döbben.

Uram Király! mond Rozgoni, tanúja
 Ne légy ez ostornak, jer, jer velem:
 Szóllott, sugárzván a' hűség' gyanúja,
 És sütvén keblét bossús gyötirelem;
 Szemein szikrákban üt-ki háborúja.
 Hagyj-el! — harsanva dörg a' Fejedelem: —
 Hagyj-el! rettegni vélsz Vitéz, 's csalódol,
 Bár bűnnak arczom' ködhalványa hódol.

De majd olvadtabbá érzékenyülnek
 A' Koronásnak érczes szirtjai;
 Szándékban Ó és a' Hős eggyesülnek
 Amazt elrejtik ennek gondjai.
 A' nyílfüllánkok sok sebet kiszűlnek;
 Áradnak a' dics' vérpatakjai.
 Szép ifjú zsongók öszvekióztatottan
 Siralmasan virúlnak-el legottan.

Szent-László-Vár' serény Olasz lakóji
 Lövik bástyáról a' vad sereget,
 'S a' dühviharnak gyors hátráltatóji,
 Széjjel nem űzhetvén a' felleget.
 Csatáznak a' két rész' szárnyas hajóji;
 Poklokra süllyed számos hitszegett.
 Tolong a' zajgó nép mint tenger árja,
 Ha roppant keblét a' vésznek kitárja.

Haláltlebegtető lármák 's fohászok
 Neszesznek, ordít minden vakmerő.
 A' széltől földre dúlt arany kalászkok
 Úgy fekszenek miként itt több erő.
 Ah szünjetekek-meg bűnalkotta gyászok!
 Tágulj 'Török! hah, méregkeverő!
 Sötét öledből a' kigyók tenyésznek.
 Magyar! vess gátot e' nyers gyűlevésznek.

Rongáltan gyarlik, 's vigyáz tébolyogva
 Az ellenség, 's így röptet ostromot;
 Közel vetődik szörnyen háborogva,
 Áltküzd, vérrel fest léptin sok nyomot:
 Veszt is, de gyilkos karban zavarogva
 Tíz foglyot fűz-fel a' hatalom ott:
 'Tízet, mind a' bajnokság' tiszta tűkre.
 Értök hány hív szem olvadand könnyűkre!

Zavisz: a' Harczistennek büszke Nagyja
 Kinél a' buzgány a' kar' mennyköve,
 Míg a' bajt négyezer szöktön haladja,
 Helyt áll mint a' cser' százados töve;
 Mellette nyolcszáz szablyájit ragadja,
 Midőn feles vesszőket ellöve;
 Küszködnek, égnek, vagdalkozva forrnak,
 Bús átokdörgés közt zúznak, tipornak.

Ah megdühödt sors! változó kegyetlen!
 Tömérdék hitlen körzi a' vezért:
 Alacs tett! a' vitézlő Engedetlen
 Ötön építi a' bosszút ezért;
 Legfőbb remekje két gazdag fejetlen.
 A' Hóst sebzik, 's ő tusakodva sért;
 Tovább vak csellemmel reárohannak,
 'S rabságot mérnek az Írtózatlannak.

Hurczolja már, és gúnyokkal tetézi
 A' rény' fiját a' tomboló sereg,
 Utánna hét segéd Oláh vitézi
 Vitetnek, zúg a' nép, a' láncz pereg.
 A' hív Olaszság várából kinézi
 Alant vihar mi dühhel tekereg:
 Közéje lő, indítójit zavarja,
 Miként erdőt forgószél' zivatarja.

Most a' fénylelkű foglyot káromolják
 A' hold' pogányai, eggy a' kést feni;
 Szidalmaikkal csendét ostromolják,
 Vélvén a' Nagy Zaviszt rettenteni.
 Szörnű hóhérok! — szemeit kitolják.
 Így szűn-meg két csillag tündökleni! —
 Immajd előáll más bakó, 's szívébe
 A' szenvedőnek — hah! — vasát üté-be. —

Hunytál Nemes, de koszorúd' dicsében!
 Méltatlan múltod nem szégyenhalál.
 Neved 's oltárod áll a' hír' ölében;
 Bátor, győző 's magas hitű valál.
 Örök időnek ünnepelj keblében,
 'S a' törpe térjen-meg ha rád talál;
 Ested' böles Múza édesen könyezze,
 'S a' századoknak áldva zengedezze.

Ki az a' parton küszke villogásban
 Hajnalsillagként? o, mi mennyei!
 Kellemmel csüggnék hosszú elfolyásban
 Ledéren lengő szög hajfűrtjei;
 A' bájos arcz rózsálló lángolásban
 Díszleng, ragyoknak teljes ékei.
 Mosolyg a' Szép merész tekintetében,
 Mint a' kelő nap felhőtlen tűzében.

Ki az a' parton? mennyi néz feléje!
 Ki vagy te? hallok arany szózatod',
 Termékeny honszerelm vegyült közéje.
 Ki vagy, ki zászlódat lobogtatod?!
 Az erdő' kényen felnőtt jegenyéje
 Ábrázza tetszetes ép alkatod'.
 Nem más ez: Rozgonink' Caeciliája!
 Tündéren nyílong illy beszédre szája:

Határomon túl férfi hév emelget;
 Buzgó remény alkot kecses virányt.
 Hajh! a' dicsőség' álma mint ölelget,
 'S a' nőkorlátból kedvesen kiránt!
 Édes Hazám, szent pálmád itt közelget;
 Vad ő a' nemre szállt végzés iránt.
 Forrón merengek a' felgyúlt örömben; —
 Ég tűkröződik szárnyas ösztönömben.

Barátim! égő szívekkel dobogva
 Túl minden félelmen kövessetek
 Dúzs erkölcsök közt dúljatok ragyogva!
 A' kesergő ügy áll előtttek:
 Ne tartson minket ettől semmi fogva!
 Hőshez nem illők halvány képzetek;
 'S bár a' legkínzóbb fogságot gyanítsuk,
 A' nyugtot hozzánk védőleg szorítsuk. —

A' népet délczeg hullámokra vonja
 E' biztatólag zengő ihletés,
 Az egygetértés frígyét öszvefonja;
 Nincs szaggató visszás ellenvetés:
 Illy győztes a' Nemzetnek Amazonja.
 Gyümölcsöt szül a' hív édesgetés.
 A' rendes osztályok hajókra kelnek,
 'S harczvágyal-szikrázó bosszút lehelnek.

Előlmegy a' Hölgy; üdves indulattal
 Felpillant Mennybe, 's Thrónnál esdekel;
 Lángítja lelkét boldog aldozattal,
 'S ismét és ismét kérni küldi-fel;
 Egyszerre száll ez vissza villanattal,
 Sugárzva mondván ő hogy: bízni kell.
 Jós érzetekkel most beljebb nyomulnak,
 'S kövek nyilak már a' pogányra hullnak.

Mi bölcs vezérő szellemfény segíti
 A' dicső Asszonyt mozdulásiban?!
 A' dolyfős ellent kőfalként keríti:
 (Fenség a' Nőben, fenség férjfiban!)
 Vitézeit példája élesíti.
 Zavar forr a' Török' bárkájiban:
 Hová sebes szárnyán a' gyorsaságnak
 Keresztültörve mérgesen bevágnak.

Így: mikoron a' hó nyár fellegének
 Súlyát-nem-bíró telje szétszakad:
 Rohanva zúg iramta özönének,
 Szaggat, 's útjában fűvet fát ragad:
 A' Keresztyének úgy ürügyködének;
 Közöttök a' vérszem fennyen dagad.
 Mindenben kezdő hős C a e c i l i á j o k,
 Mindenben részt vesz, 's új dísz von reájok.

Miglen tömény undok hitetleneknek
 Mutat véres határjelt a' csata,
 Seregünk csak kevés tanúsebeknek
 Könnyűded séreikre juthata.
 A' Bajnokné több csillagzó remeknek
 Fokán Félistenségig felhata.
 Erős a' hókar' célzó lebhenése;
 Ölö 's csonkító kardja' lángütése.

Eggy fő Basa villángzó pallosával
 A' Hölgy felé csap, 's szitkot mennydörög,
 De az Arányzott megív mély csudával;
 Puhán kimélettért nem könyörög.
 Hah! mostan szerterombolt koponyával
 Zuhan-le a' kemény izmos Török. —
 Szép vágy te termetes dicsnek Leánya,
 'S rettentő mint a' poklok' tartománya! —

Vég átkokat szórjunk e' harczmezőre!
 Galambocz táplál sok kigyót 's vadat;
 Lépünk illy nyíló tuskés becstetőre,
 Erő ne sújtson gyöngé vert hadat.
 Addiglan is légy lakjainknak őre
 O Istenfény! 's kövessen hál'adat.
 Hívek, Barátim, a' ponthoz siessünk,
 Hogy rá öldöklő záport hintegessünk!

Mondá; 's a' nép gyorsúlt lobokban ége
 Caeciliának buzdult hangjain;
 'S röpült a' merre vitte büszkesége
 A' vért ivott Dunának habjain.
 Sehol sincs festve rémlő vesztesége
 A' félelem' hátráló vázain.
 Nincsen panasz, hogy ez 's amaz kifáradt,
 Tűzként lepik-meg ostorúl a' várat.

Húllnak már a' felugratott lövések
 Falakra, 's érik a' pogányokat,
 Kik közt halálszárnyú vad küzködések
 Futják váratlan zord pályájokat.
 Híjába kelnek több ellentörések
 Viszontag szórni hiú árjokat.
 A' gyűlevész bukig, nyer a' nemesség;
 Győz a' nagy Nőtől felviradt eszeség.

Hanyatlik a' diadal' fentanúja,
 Hanyatlik a' nap kéklő mezején;
 Virúl a' győzelem' zöld koszorúja
 A' hősi erkölcs' sugáros fején.
 Megszűn az öldöklés' dühös boszúja,
 Hív békesség mosolyg' hamvadt helyén.
 Indúlnak a' hajók lágy nyúgovással
 Harsány zengésbe olvadt vígadással.

Melly dúzsán játszik végső reszketése
 A' fénygomoly' szent csillogásinak,
 Ammint páncélra száll meleg szökése
 'S vitéz szablyákra tűzszikrájnak!
 Melly dúzsán játszik többes röppenése
 A' sisak' büszke villámlásinak!
 Egyszerre a' teljes hold feltolódik,
 'S a' víz' tükren rózsás mosoly vonodik.

Caeciliát e' pompa elragadja;
 Im társak! így kiált; áll ünneptünk.
 Szívem háláját hő lengéssel adja;
 Avagy, minnyájan azt nem küldhetünk? !
 Egy láng a' lelkeket itt átszaladja;
 Keményen hallik: „Téged követünk! “
 Repül imájok' szárnyas szellemének
 Karján lobogvást tiszta boldog ének.

Közelg a' part felvidült tetszéségben,
 Érik már a' nyertes Hatalmasok.
 Ki lép Hősnénk vitézlő égiségben;
 Zászlót visz, pillantási nyájasok;
 Utánna jönnek a' gyúlt büszkeségben
 Magasra költ merész dicső Sasok,
 Kiket vezérle Ő, 's tettekre hordá,
 Nemét előttök változtatva morddá.

A' földanyát alig köszönti nyelve,
 Az Üdvezlőné üdvezeltetik;
 Bálvány most, és úgy állapik figyelve.
 Szelíd hangzás' folytán neveztetik.
 Mit hallok, látok! — így riad betelve;
 Napunk' Angyalkarok hirdethetik? —
 Fiúk 's leánykák rózsafüzetekkel
 Bájrendben érkeznek lágy zengzetekkel.

Szűz líliomszínt terjesztő ruhákban,
 Piros övekkel kötnek szíveket;
 A' főkre tűzött szép virágzifrákban
 Derítik a' megbűvölt lelkeket,
 'S e' százzal fénylő kisdud társaságban
 Kellem mosolygat minden gyermeket.
 A' hírt ragyogva felteremti jöttök,
 Midőn ilyen dal éledez közöttök:

„Caeciliánk nagy érdemnek csudája;
 Bellóna' társa 's győzhetetlene.
 Bár törhet írgy fullánk is reája,
 De megtompúl ez, nem hogy sértene.
 Erős az oszlop mellyet ad hazája,
 Zúdúlhat szélvész' árja ellene.
 Arannyá tudtad bátorodva tenni
 Felséges Asszony; szállj-le már pihenni,

O Rozgon-Ház, te földnek égi Háza!
 Áldás virítson hősi kebleden;
 A' szent dicsőség téged felruháza.
 Örülj tengerként zajgó véredek,
 'S ki borostyánnal csak most koronáza
 Örökkön csókold Őt édesdeden,
 'S e' boldogságot tündökléssel érje
 Mint halhatatlan ennek büszke Férje,

Így zengedeztek míg az éjszakának
 Országa lassu pályán terjedett,
 'S a' fellegetlen hold' teljes korának
 Sokkal varázslóbb arczot engedett;
 A' hósín' sátorok készen valának
 Szűnésre hívni minden ezredet,
 'S minteggy őrtállva nyúlt árnyékaikkal,
 Vitézeket fogadtak szárnyaikkal.

MAKÁRY.

I S T E N I T É S.

Hah, közelít az olympi sereg! kieszen lebeg a' báj-
 Lég szentelt ligeten 's holdberagyogta mezőn.
 Engemet, andalgót amarantnak alatta, köszöntvén,
 Főmre sugárkoszorút Vénusz-Uránia fűz.
 Hébe magos kézzel poharát ajakimnak ajánlja,
 'S a' Szép Génusza csókjait hinti reám.
 És én a' boldog, semmit nem ohajthatok immár,
 Megleltem mennyem', 's isteni társ maradok.

PONORI THEWBREW JÓZSEF.

A Z E S T.

Zokogva röpdös a' siralmas ének
 A' rezgő tó' ezüst hullámain
 'S mig képeim hangszellembe költözének
 Éj szőnyeget szőtt a' menny' boltjain,
 A' szív örült a' hold üdvezletének
 Elandalgott rémes sugárain,
 Csillagsorral mosolyg az estipálya
 'S a' szenvedőt lágy álommal kínálja.

A' földön elfut a' virág' illatja
 Békét dall a' patak' háj-zengzete
 A' sugár sugárt szűz csókban ragadja
 'S arany párába olvad élete,
 Az éghez száljon a' szem' villanatja
 Derülend a' szív titkos érzete
 Varázs oszlatja a' félénk' aggodalmát
 'S hús harmat ontja a' menny' szent bizalmát.

SZENDEY.

BALATON - FÜRED.

E' föld' lakójit hajdan az Égiek
 Jobban szerették. A' vizek' Isteni
 Önkényt nyitának tiszta forrást,
 'S csepjei a' beteget javíták.

Fajult korunk most nem leli orvosát
 A' tiszta forrás' kellemes enyhiben!
 Ásványait két Indiának
 'S fűszereit szedi hogy viduljon.

Mi messze téved boldog irányítól!
 Fürednek áldott Szúze Te! csak Te vagy
 Főkép, ki Honnunk' magzatit szép
 Tájad' ölébe ölelve intéd.

Gyöngy csepjeiddel mindenikben, ki csak
 Hozzád reménnyel jó 's vized' issza, új
 Erőt tenyésztvén felhevítéd
 Mennyei gondolatokra lelkét.

Dicső Hazámnak kincse' Füred' vize!
 Szivem Teérted ver, sem az Induszok
 Gangessze, sem Jordánnak árja
 Nem kiesebb Balaton tavadnál!

Ha messzelátó partidon áradó
 Kedvel bolyongok, melyem emelkedik
 'S távolra üzván gondot és bűt
 Élem időm' meglegedően.

Itt minden előbb minden örömtadóbb:
 Emberhez ember forr 's egy irány szerént
 Érezve szívében 's eszében
 Köz-szeretet' tüze lángra gerjed.

Ölelj magadhoz síromíg égi hely!
 Őszinte keblem' hív dobogásait
 Mellyek kiütnek most belőlem
 Áldozatul mutatom be néked!

VITKOVICS.

HUNYADI LÁSZLÓ PANASSZA.

Istent, hazámat forróan szeretni
 Volt életem' czélja hajnaléviben,
 A' tiszta rényt imádni fényiben,
 'S dicső Atyám' hősnyomdokát követni.

A' pór-szeszélynék lánczait levetni
 Késtem, szívemnek olvadt kéjiben,
 E' földi létnek bájos mennyiben
 Reméltem én is rózsákat szedhetni.

De ah! koromnak enyhe álmait,
 Bellona csalfán mirtusz enyhelemből
 Kizárta 's ifjan alkotott egemből
 Elvonta sorsom' szép malasztait.

'S midőn az érdem égi fényre lobbant
 Bátran nyujtám elébe jobbomat,
 Csatákban vérrel védeni honnomat,
 A' gyászt nem sejtve, melly fejemre robbant,

Hüségemért irigylőm bűnt talált,
 Legjobb Királyom' ellenem hevítvén,
 Pártosság' fertelmit reám terítvén;
 Hogy türni tudtam mér ki illy halált.

Int a' mulás! pallos ragyog felém;
 Előtted ah te kedvelt Hunnia!
 Imígy gyalázva nagy Hősed' fija
 'S véd angyalom te benned sem lelem.

El, el! bús képzetem homálya,
 Mellytől dicst vágyó lelkem rettege,
 E' rút jelennek kormos fellege
 A' földi kénynek hullámozó dagálya.

Szebb lángba gyúl a' nap köd-szőnyegén,
 Nem osztja bérét a' lét ön maga
 Feltün még tán erkölcsöm' csillaga
 A' késő kornak szunnyadó egén.

KACSKOVICS.

S U L Y O S D Y S I M O N.

Sok ember ragyog érczben 's írásokban, és ha félre tesszük azon helyheztetést hová őket a' vak történet emelte, nem marad más, egy köz halandónál, ki habgyanánt vettetik a' földi zavartól. Vitézünk legalább nagy helyet foglalt a' világban, mert háromszor vastagabb volt másnál, 's ha bár semmit sem tett is, nem is ártott, és biographiája ezer képet fest, ki bár több lármával szinte annyit tselekszik.

Simon' születése napja, végső lett szülőjének. Atya örült és sirt felette, 's komáival mindenféle nagyságot jövendölt a' kisdetről; de a' sors minden adományait csak egy szerencsés phlegmába gyűjté, melly élte' reggelén, már nehéz felhőként lebegett. Atyja ezt hideg vérnek nézván híres vitézt vára belőle; de a' falusi Mester, egyszersmind titoknak a' háznál őt tudósnak szentelé, mondván: „a' hideg vér nem árt a' vitéznek; de úgy

látszik, hogy néha kis tűzetske is szükséges. Mivel pedig az urfi nehezen mozdul, tegyünk belőle tudóst; ennek úgy is sokat kell ülni, eszmélkedni, 's ha valami recensens lerakja hidegen venni a' dolgot, szintúgy minden földi hiúságot. Azután a' dicsőség nem kisebb; lám azt a' pogány Homeroszt majd többet említik ama faldöntő Jozue-nél. „

„Bölcsen beszél Mester uram!“ fellel az öreg 's mentül hamarébb kocsira ültetvén a' vonakodó urfit, melléje a' Mestert, ki feladván hivatalát csak titulusát tartá fen, a' városba küldé: hogy ott keresztül fusson valamenyi iskolákat.

Simon sok szépet tanult és sok szépet el is felejtett. Se magával se mással nem gondolt. Melly ruha kezébe akadt azt ölté fel, leginkább járt télen nyáran köpönyegben, olly halkan: hogy esztendeig egy pár csizmával beérte. Míg a' többi ifjak álmadoztak, ő valóságosan aludt. Ha pénze volt kiadta; ha nem volt azt se bánta. Mulatságot nem keresett; de legkisebb tréfán három nap is elnevetett. Se nem kedvelt, se nem gyűlölt senkit is; egy szóval, olly természettel birt, mellyet se boldognak, sem boldogtalannak nevezni nem lehet. A' Mester eleget nógatta tudományokra, mellyekhez maga sem sokat értett; kivált a' köl-

tés mesteriségét 'óhajtá megkedveltetni vele, azért is fűrészhangu szavával elég rytmusokat declá-mált; de Simon közbe olly nagyokat ásított: hogy a' Mesternek szava elállott; boszónkodva írta ez haza: „az urfi tudós nem lesz ugyan, de annál inkább hizik.“

Mivel csak nem minden iskolát repetált, márférfikorba lépett, midőn azt elvégezte. A' szép nemről nem aggóda, tudván hogy míg Atyja él, nem juthat a' jószághoz. Minden tapasztalás, mellyet haza vitt abból állta; hogy az ember ebéd előtt más szemmel nézi a' világot 's életet, mind ebéd után, 's hogy az ember csak akkor nyugszik-meg, ha tovább nem néz, mint a' meddig lát. Atyja nem sokára meghalván, 's meglehetős örökjét általvevén, ezen élettörvényt híven is követte; gazdaságát a' Mesterre bizván, a' folyosón egy zselyeszékben tanyázva pipázott, és csak nevette a' szegénnyt, ha minden észtorése mellett valami dolog visszára ütött-ki. Estve egyet ostáblázott vagy a' fonók' meséjét hallgatá. Hazafinak tartván magát néha elment a' gyűlésbe 's egy két Halljukot kiálta; híres hangos melye lévén a' megyebéli tisztiválasztáskor is jelen volt, 's kik pártfogásáért esedeztek, azok nevét harsogtatá.

A' Mester azonban a' Muzsáknak is néha kis mécses gyújtott; az uraságot minden név és születés napkor hiven megénekelte, vagy hosszan folyónak-nek verssel időnek előtt elaltatá. Különben ő volt a' háznál mindenek 's első foruma a' cselédeknek. Sokat is tartott magára, midőn loggós kocsin bejárván a' mezőt a' jobbágyok süvegülték.

Igy tölték egymást a' napok; de Simon minden sűrű vére mellett sem kerülheté el a' szerelem' incselkedéseit; nem zavarta fel ugyan nyugalját: hanem midőn a' szomszéd faluból minden vasárnap egy kis barna leányt a' templomba látott jönni, kérde a' Mestert: „mit gondol? tán feleség is kellene!“ a' Mester azt felelte: hogy erre felelni nem lehet; mindazáltal ő helybe hagyja 's maga is azon leszen. Néki is ült mingyárt, és egy fellengző Hymeneuszt csinált; azután megsugá Simon' szándékát a' kis leánynak. Ez illy természetet alkalmasnak vélvén a' házasságra félig igent monda. Erre Simon módja szerint vele megismerkedett: az az reá nevetett, utóbb meg is látogatá. Nem sokára monda néki a' kis leány: hogy őt véghetetlen szereti és a' holdvilágba nézett; Simon is szívéről beszélt és a' holdvilágnál dohányzott. Soha illy szerelem-vallás nem lebbent el egy ajaktól is, de foganatja szinte hasonló lett;

mert, még a' vastag házasulandó ismét kivergődött a' karszékből egy karcsu tüzes ifju elébe ugratott 's ő csak a' kézfogásra érkezett; de ő ezt fel se vette, hanem mint tanú békén alá irta az egygyezést, jól evett, ivott, haza ment 's délutáni álmát elvégezvén mond a' Mesterhez: „egy nappal előbb 's van Asszony a' háznál.“

Sajnosabban vevé a' Mester az első kosarat, és nevendekjét szüntelen házaságra unszolta, vélvén nem ártana bejárni a' környéket háztüzet nézni. Simon mindég készült 's mindég otthon maradt, míg egy történet nagy változást nem okozott: Egykor tudniillik Simon gyűlésbe ment, hol, míg a' Rendek közügyről tanakodtak, ő neki feszített háttal hóbiskolt. Már a' Notárius a' protocolmot olvasá fel, midőn egy vig kedvű szomszédja hirtelen felrázza 's fülébe sugja: „Simon! oda minden nemesi szabadság! mondj ellene!“ Simon egyet vonít szemén 's felkiált harsogva: „Én protestálok!“ 's mind addig kurjongatott, míg a' körülállók tévedését eszébe nem hozzák. Ekkor gyúladt életében legelőször haragra 's talán még öregatyjáról reá maradt gyiklesőjével az illetlen enyelgést meg is bosszulja, ha ki tudta volna rántani; de a' vas, melly félszázad óta nem látott napvilágot, most is a' rozsdá' éjjelében ma-

radt. Nagy nehezen tudták lecsillapítani, elébe terjesztvén a' hely' méltóságát.

„Többé nem vesződök a' közüggyel, se nem gazdálkodom; hanem városba megyek lakni, és nyugodtan élek!“ mondá Simon a' bámuló Mesternek, kinek úgy is sok baja lévén a' fejr csc-lédekkel könnyen reá állott; 's ezen feltétel hamar is teljesült: egy árendás általvette a' jószágot illő kezesség mellett, 's ők útnak indultak. Soha két ellenkezőbb tetem egy kocsiba nem szorult. Simon piros, pozsgás, a' Mester sárga, sovány, úgy tűnt szembe, miként nagy O mellett a' gondolat jel, 's a' ki csak látá őket, Phárao' rejtelmes álmát képezheté bennök.

A' városi lakás csak azzal különbözött a' falusitól, hogy Simon nem a' folyosón, hanem az ablaknál ült 's hüvekét forgatta. Néha elballagott a' kávéházba is, 's ott egy padra telepedve békén hallgatá, miként panaszkodtak az emberek a' rossz időről, vagy a' politika' titkait fejtegetve, ez háborút, amaz csendet jövendölt — némely pedig, a' beavatottat játszva csak tördelt szókat ejtve fontosan elnémult, míg a' harang nem emlékezteté, hogy a' konyhából jön a' valódi élet. Egy öreg gazdaasszony, három macska és a' Mester éltek köüllötte.

A' Mester hajdan muzsikálni tanult, most unalmából ismét elővette hegedűjét 's olly keserves nótákat huzott el rajta, hogy a' ki csak hallá bedugta fülét. Általellenben lakott egy öreg ur, kit a' podagra mellett ezen csikorgó hangok nagyon sértőleg illettek. Ez általküldé inasát 's kérésére, hogy méltóztatná mesterségét, mellyett ő csudál ugyan, de közélről nem türhet, más szobába gyakorolni — 's egyszersmind Simont ebédre hívámeg, ki meg is igérte, 's csak szótlan nézett a' Mesterre, ki hadonázva fel 's alá járt, és panaszkodott hogy nálunk nem tudják a' művészt becsülni. A' gazdaasszony ezt hallván félre inti a' Mestert mondván: „Bizony kár boszonkodni; ezen küldöttségnek nem a' hegedű az oka, hanem oda által kisasszonyok vannak és urunk nőtelen — én tudok a' mit tudok, már a' piarczon ki kérdeztek.“ Hát úgy vagyunk! mond a' Mester, kinek egyszerre megnyílik az esze, egyet csattant ujjával s Simonhoz siet közölni a' hallottat; 's úgy is volt, miként a' gazdaasszony hirdeté; mert amaz öreg urnak volt egy nem fiatal huga Kristina, kit a' traditio szépnek vallott ugyan; de az idő gonoszúl gazdálkodott kellemivel. Míg birta magát, mindég kastélyról álmodott, 's magához hasonlóra csak fél válról nézett, utóbb midőn a' czifra hó-

dulók fecskék gyanánt odább odább röpültek az ősz elől, ő is megelégedett volna középsorssal; de a' hervadó rózsza mellett, ha csak nincs arany szála mindenki hidegen megy-el, kénytelen volt ő is sok szépek' bánatos esetét tapasztalni. Most Simonra veté szemét gondolván: inkább vastag férj, mint semmi. Egy Lidi nevű csinos leánya is volt az öreg urnak, de ez élte' tavaszát beteg Atyja, és virágít irigylő Nénje vizsga szeme alatt örömtelen négy fal között élte. Azonban minden zár 's vi-
gyázat mellett is egy derék ifju szívébe szökött és a' szerelem, bár távol-reménnyel ölelte napjait. Így állá a' ház' belseje, hol Simon ebédre megjelent.

Képzeltetni milly szívesen fogadá Kristina új vendégjét. Százszor is tükörbe nézett, hogy a' romladékból valami szépséget előidézzon, melly lekötve tartaná szemét. Hízkelkedőleg bánt vele; az asztalnál is melléje ült 's annyit kínálgatá, hogy Simon, ki lassan de sokat evett, alig győzte köszönetni. Tetszett Simon az öregnek is; mert békén kihallgatá nyaválája' eredetét, mivoltát és fájdalma-
it, de leginkább tetszett ő Lidinek; mert még a' Nénike melette forgólodott, addig az ablaknál kedvesét leste 's a' forró pillantat bátran megvallá, a' szívnek titkos érzelmeit. Így lesz

többszer kedves az ember a' nélkül hogy tudná miért.

Simon többszeri látogatásra kérettetett, sőt Kristina tulajdon kezével emlékeztetőleg egy lefelejtset is tűzött melyére. Lidi is piruló képpel általjövetelre kérte; de meg is adta árát: mert a' Nénike egész este perelt, hogy Simon búcsuztakor megcsipte ajakát.

Ez időtől fogva Kristina szüntelen az ablaknál dolgozott, 's ha Simon szunnyadás közt egygyet biccentett fejével, ő azt üdvözlésnek vélvén erősen hajtogatta magát. A' Mesternek ez gondolatul szolgált az emberi csalatásról; utobb ő is általment, 's kiömölve nevendékje dicséretében félig meddig értésére adá, hogy Simon nem ellensége a' házaságnak. Kristina örült, pedig a' Mester nem őt értette.

Ez így folyt; Simon mindennapos lett a' szomszéd házban, inkább szokás mint valami érzés, melly úgy is töle ki nem telt, vezérlé által. Azonban nem tudva eszköze lön egy szerencsés frígynek, melly nélküle vagy soha, vagy tán későn szövődött volna. Kristina tudniillik félvén, nehogy Simon Lidit válassza, maga nyitott utat a' szerelmeseknek, sőt Bátyát is arra birta: hogy az ifjut, ki tisztos hivatalt nyere, vejének fogadja-el.

Az öreg, kinek úgy is kevés akaratja vala, hamar elmondá áldását 's így a' boldog pár eljegyeztett. Kristina nagy készüléteket teve a' menyekzőre, kitüntetni akarván Simon előtt tehetségét.

Ekkor a' gazdaasszony Simon' kedves pipáját eltöré; soká nézte ez a' drága töredékeket, végre illy szókra fakadt: „csak úgy van ha nincs asszony a' háznál, nincs rend!“ A' Mester ezt felkapta, és Lidit ajánlá neki életpárul; 's ezen tanács annál inkább fogott rajta, minthogy Lidi őt jótévőjének tartván különös szivességgel bánt vele. Rövid vizsgálás után a' dolog meghatározott, 's a' Mester, érdemjeléül a' nagy czélnak, az úgy nevezett familia mentét kiszellőzteté, hogy Simon abban tehesse meg illő kérelmét. Ez a' haragos-zöld mente himezve volt széles arany paszomántal, és ámbár a' nyuszt prémet a' mol megrítkítá, még is ékesen csillogott. Ezt még Simon' öregapja, ki híres beszédes vala, viselte egyik országgyűlésen. Édes Atyja is különös napokon benne büszkélkedett, elmondván mindenkinek, milly dicső ember szólt ki belőle. Jó ember! bizonyosan nem gondolád: hogy az atyák' nagysága 's érdeme, csak az unokák' törpeségén tűnik-fel.

Egyik nap tehát Simon is magára ölté azon ősi hagyományt; de ámbár elei is szinte jó terje-

dékenységgel birtak, a' ruha neki még is minde-
mütt szük vala, 's a' Mester elfáradtában alig li-
hegett, míg az uraságot belé nyomta. Hogy pe-
dig ő is illőképen jelenhessen meg, Simon' vér-
színü ünnepi köntösét vevé magára. Mennyire
szük volt amannak a' ruha, annyival bővebb vala
ennek, 's messziről kitünt már, hogy ezen köntös
szerencsésebb hasra szabatott. Így indultak-meg:
Simon duzzadt képpel a' szorulás miatt, a' Mester
ránézos homlokkal 's mélyen gondolkodva. Kris-
tina jöttöket megpillantván, 's különöst sejtván,
elzárta, 's a' mint hevenyében lehetett felpipérezte
magát csipkéekkel és bodros hamis fürtökkel.

A' kérők nagy nehezen felértek a' grádicson;
de a' Mester alig nyit ajtót hirtelen vissza pattan
's ezen szavakkal: „Tek. Úr! oda vagyunk, csak
nézze a' kisasszonyt!“ meredt ujjal a' szobába
mutat, hol Lidi, édes andalgásból felijesztve épen
akkor fejlik-ki az ifju' karjából, 's lángzó arcczal,
Simonhoz lejtve, jövődő férjét bemutatja.

„Jól van jól!“ mond Simon, kit semmi nem
lepett meg: „örvendek, én is illyes dologban já-
rok; de illy formán nem is szóllok, úgy is a' grá-
dics és ez az ármányos mente majd agyon fojtnak.
Hadd üljek-le!“ Ezzel a' mint leereszkedik a'
mente válla közt ropogva szétszakad. A' Mester

eljajdul 's öszve csapja kezét; de Simon könnyekben érezvén magát harsogva felkaczag. Azalatt Kristina is elérkezik, 's látván a' pompának bal-kimenetelét, mellyett érte történtnek képzelt rész-vevőleg sopánkodik. Simon őt vigasztalá, mond: „már megtörtént; különben is minden régiség zsib-vásárra kerül.“

„Se feleség se mente!“ dörögött a' Mester 's addig rángotta urát, míg az felemelkedett és búcsuzott, a' nélkül hogy céljáról többé egy szótt ejtett volna.

Kevés idő múlva az ifju pár megesküdött és Simon mint Násznagy díszeskedve csak nézte az asszonyok' zokogó seregét, a' nélkül hogy a' sirás érdeklette volna, mellyel a' szép-nem hadakozik. Kristina is illendőkép hullatá könnyeit; de ha az ember minden könynek titkába juthatna, mit nem látna ezen kiseded cseppben, melly ezer bájjal ragyog a' szív felé, ámbár többnyire játszi ingerek' habja csak.

Lidi' távozása legkissebb változást sem okozott Simon' életmódjában; ő bizonyos órában szint-úgy gáltaljárt mint előbb, kihallgatá az öreg ur' jajjait 's a' pártaut szüz' válogatott mondásait, mellyeket hajdan szerelmes könyvekből öszveszedett; és utóbb talán eluntából is elvette volna.

Kristinát, ellenére a' Mesternek, ki az agg leányt, mivel költéseit gunyolta, nem szenvedheté, ha egy levél nem érkezik, mellyben háza' elégtét jószágaról hirdeték. Vonakodva bár eltökéllé magát az úr. A' búcsu Kristinától nem volt igen szívreható, ámbár ez eleget nyomkodá kezét, 's pogácsát sütvé az utra, őt hamar visszajövetelre kérte; Simon olly üres kebelrel indult-meg, miként jött vala.

Fogadott lovakon menvén útközben semmi különös nem történt, csak a' szegény Mester csontja érzé meg; mert minden kocsizökkenéskor az uraság egész terhével reá dőlt. A' tájat elérvén megszűrül mutatá a' Mester a' kormos házat. „Csak nézze Tekintetességed mire jövünk!“

„Ki tehet róla“ viszonzá Simon: „talán csak kapunk mit enni“ ezzel néki feszül a' kocsinak 's fel sem pillantott, míg a' kapunál nem álltak; ott elébe szalad az árendás, elpanaszolla e' nagy kárt 's magát mentegeti. Simon nem szólt, de nem is gondolt semmit, és midőn amaz elvégzé mondá hidegen: „elégett biz ez derekasan; de a' fal és a' kémény megmaradt, majd berakjuk ismét, ha nem sindellyel, szalmával. Ezután az ispányházhoz járat 's édesden mosolygott midőn a' karszéket megmentve látta, mingyárt bele is ereszkedett

a' rendeléseket a' Mesterre bízván. Ez pedig úgy végezte a' dolgot: egy része a' háznak omladék maradt, a' másik, melly nem égett-be zsúptetót kapott. Mind ez nyolcz nap alatt elkészült és Simon úgy nézte házát, mintha soha sem lett volna más formája; csak midőn az árendás mondá: „hej Tek. Úram! ha feleségem élne máskép állnánk. Ő éjjel nappal a' ház' körét futkosta 's a' gyújtogatót ellármázta volna“ ekkor Simon meglökte a' Mestert: „Mit mondok én? Asszony nélkül semmit sem ér az ember!“

„Igazság!“ mond a' Mester, utána az árendás, ámbár ezt egy hirtelen feltámadás vajmi elkedvetlenítette volna.

Hogy Simonnak nem volt érdemes utazni, kiki általlátja; de az ember élete olyan, mint a' szélhajtotta levél; meg-megakad, meg odább röppül, míg egy árok végkép elnyeli. Simon is így járt, mert vissza-utaztakor, már csak két stációig lévén a' várostól, az ország-úton, közel egy faluhoz, a' kocsitengely egy kőbe ütközvén ketté pattan 's ő a' földre zuhan — szerencséje volt a' Mesternek, hogy a' kocsi jobbra dőlt 's az uraság lett a' talpkő, különben ez őt öszvezuzta volna terhével. Nagy lett most a' zavar; a' Mester mint költő mingyárt a' fátumot hozta elő; a' kocsis a'

bognárt 's kovácsot szidta, ámbár ügyetlensége volt az oka. Simon lassan felvándorog 's egy gyephalomra ülve körülnézi pipáját nem lett é semmi baja. Mit tegyünk? az idő alkonyodik; a' szabad ég alatt meghálni lehetetlen; a' kocsit se lehet elhagyni: ezen észrevételek forogtak a' Mester 's a' kocsis között; 's végre azt a' következtést hozták: hogy egymáson nem tudnak segíteni, hanem a' faluvégén fejezlik egy kőház, ottan kellessen segítséget kérni; 's így lett: a' kocsis egyik lovon oda nyargalt 's nem sokára segítséget hozott azon jó hírrel hogy ama ház' birtokosnéja szívesen látja őket, míg a' kár helyre állíttatik. Ezen ujság tetszett ugyan Simonnak, csak a' volt a' bökkenő: hogy odáig gyalogolni kellett, pedig az ő testi alkotása ellenkezett azzal; de mit nem győz meg a' kénytelenség! ő is tehát a' ház fellé ballag és tömött képe versenyt piroslott az esti veres felhővel. A' háziasszony egy legjobb évü öszvegy szívesen fogadá a' kárvallottakat 's mivel Simon vacsora felett már álmosan pislogott 's az öszvegy kíváncsi vala vendégjének, ki testesült nyugalomként ült asztalánál, életét megtudni, a' Mester volt a' szószólló 's mit igazsággal nem győzött, költéssel pótolta ki. A' jó szív azt vélte; mivel ő szereti az uraságot, minden embernek kell szeretni és szinte látta már

az epesztő indulatöt beszökni az asszony' melyébe. A' házassági gondolat ismét felébredt benne; kivált hogy minden körüle nem üres erszényt sejtetett. Másnap reggel mingyárt is biztatá Simont valami szépet mondani az özvegynék, előbeszéd gyanánt a' következő frigynek. Simon mondá: hogy ő jó ember 's még sincsen hőlgye; az asszony boldogúlt urának erkölceit emlegeté.

E' közben a' koci elkészült; Simon egy hatalmas csókot durrantván az özvegy' kezére elindult. Útfélben kérdé a' Mester: „tett ő Tekintetessége valami lépést az özvegynél?” Simon viszonzá: „csak egy óráig mulattunk volna tovább; alig ha nem történik valami egyezés.” A' Mester gondolá: „ne halassa soká ő Tekintetessége a' házasságot különben kifogy az időből, már haja ritkúl, 's a' kopasz vőlegény olyan mint a' kalpag szőr nélkül; nem kellő ha nincs arannyal megrakva; továbbad véle: már illene örökösül is gondoskodni.” Illy beszédek és szunnyadás közt a' városba értek. Kristina, ki minden kocsizörgésre az ablakhoz szaladt, már várta őket, és vékony karjával legyíntetett feléjük.

Simon nem sokat aggódván a' multról az özvegyet elfelejtette volna, ha nem unszolja a' Mester, ki feltételéről a' viláért se mondott le; 's

ámbár Simon örök gyermekkort élven hozzá szokott mindent hajdani Mentora után cselekedni, még is két hónapi munkába került a' Mesternek, míg reá tudta venni újabb útra. Kristina ezt hallván szörnyű haragra lobbant: „hah!“ sohajt mérgében: „ez a' hálaadatlan zsirtetem, ez az élő kappanytemető is megcsala!“ 's ez időtől fogva valamenyi férjfinak gyűlölséget esküdött. Nem is nézett Simonra midőn búcsuzni jött 's úgy csattogatta az ajtókat hogy az ablakok recsegték.

„Postalovakon sipolva megyünk a' szép özegegyhez“ mond a' Mester, midőn tele szép reménnyel a' kocsiba ültek. Simon vászony köpönyegbe burkolta magát hogy a' por ne lepje-meg; de szorgalma szükségtelen vala, mert alig haladtak félórát záporosó szakadt-le, 's a' stációig verte őket, hol a' fogadóba megszáltak jobb időt remélve. Kevéssel utánok más kocsi is érkezik 's egy Úr kiszálván Simonhoz szövetkezik 's merően szemébe nézván kezét megragadja: „Te vagy Simon!“ mond: „éj! éj de meghiztál!“ azután a' Mesterhez fordul: „jó napot Mester Bátyám! talán nem is ismer?“ sok szóváltás után megismerték azon Úrban Darándyt, Simon' vigkedvű oskolatársát, kivel egy szálláson lakott. Simon örült a' mint tudott, a' Mester ezer kérdésekkel ostró-

molta. Darándy csak hamar kitanulta czéljokat, és levetetvén a' pinczetokot tele ó somlaival velek a' mint mondá egy víg napot akarván tölteni, őket maradásra kérte, melyre az eső miat könnyen reá is állottak.

Darándy ugyan azon tárgy után jára, melly Simont az útra vezérlé; a' szép özvegy bájolta-él őt is, és a' mint többszeri együttlétőkben tapasztalá, nem sikeretlen vevé hódolásait; most otthoni dolgait rendbe szedvén, kész vala szabadságát feláldozni 's a' reménylett frígyet eszközölni. Ámbár Simon nem lehetett neki félelmes, még is terhére volt ennek jelenése illy állapotban, hol minden tanú vajmi szükségtelen; azért is jó móddal le akará rázni nyakáról, 's talált is szert azt végbe hajtani.

Ebéd felett tudniillik játszi eszével úgy feltudta vidítani mind a' kettőt, hogy egyik sem olvasta a' poharak' számát 's mire a' pinczetok kiürült, kis homály borult szemőkre, kivált a' Mester a' fogadóst is Apollónak nézte. Délután az idő felderült, a' posta érkezett, és Darándy hamar néhány sorokat írván neki adá azon parancsal, hogy ezeket az urakat vigyázva vigye a' városba, 's ott ezen levelkét adja nekik által; 's így történt: Simon alig ült a' kocsiba, már beestek szemei, a'

Mester szédelgő ideájival tovább tartotta magát de a' somlyai lélek őt is meggyőzte, 's pittyett ajakkal az álmak országába röpült. Csak benn a' városban, a' postának ezen kérdésére: „hová szállunk urak?” jöttek magokhoz. A' Mester majd kinyomta szemét úgy dörgölte midőn felpillantván ott lelé magát honnan reggel elindult. Simon szanaszét tekintvén mond: „bizony vissza jöttünk mi, enge ha megölnek se tudom mint történt.”

A' szálláshoz érvén a' postalegény áttadja a' levelet; a' Mester hirtelen elkapja 's olvassa: „Hogy a' kosártól megmentselek vissza utasítálok oda a' honnan jöttél. Most az egyszer későn jártál: mert az özvegy enyém lesz. A' menyekzőre meghív Barátod Darándy.” „Pereat az illy barát!” dörög a' Mester 's özvegyüvé a' levelet. Simon azt vélte: hogy egy ebédért kár volt egy státiót utazni; ezzel szobájába megy 's félrevetvén az ünnepi köntöst mondá: „hálá Isten' ezen is általestem; egy asszony kedvéért én többé nem fáradok soha.”

Így maradt nőtelen Sulyosdy. A' Mester se merte ezentúl háborgatni, minthogy minden planuma olly roszul ütött-ki. Most is úgy él mint hajdan, eljárogál a' szomszédba 's Kristina újra

reméll, de alig ha nem hasztalan. A' külvávar nem érdekli, se nem olvas, se nem ír, hanem régi phlegmájával üldögél 's öregszik.

Légy boldog Sulyosdy Simon! téged se fog nyomni az oszlop sírod felett.

SZALAY BENJAMIN.

F O G L A L A T.

Lap.

A' megboszultt Hitszegő. (Rege.) Kisfaludy	
Sándor.	1.
Felséges Királyunknak. Berzsenyi. . . .	40.
A' Teremtés' képe. Verseghi.	41.
Szellőhez. Kisfaludy Károly.	47.
Sóbányák. (Novella) Gr. Majláth János.	49.
Augsburgi ütközet. Czuczor.	69.
Mit csinál a' gólya. (Anekdota) Szalay	
Benjamin.	108.
A' magányos sir. (Romancz.) Kisfaludy Kár.	117.
A' Szem. Komjáthi Horkovits József. . .	120.
Új szerelemcsillag. (Sonett.) Pon. Thewrewk.	121.
A' földi éjszaka. Szatthmáry.	123.
Tavaszi dal. Szentmiklósy.	124.

Bálcsó és sír. Bárány Agoston.	125.
Halotti Mars-dal. Edvi Illyés Pál.	129.
Vak a' szerelem. Vitkovits.	131.
Vig szív. Makáry.	132.
A' szánakodóhoz. Vörösmarty.	133.
Idyll. Ponóry Thewrewk József.	134.
Viszonzlátás. Kisfaludy Károly.	135.
Enyingi Török Bálint. Horvát Endre.	153.
Az én Epigrámmjaim. Pon. Thewrewk József.	168.
Íza. (Elbeszélés.) Kovácsoczy.	169.
Vigasztaló dal. Szalay Benjamin.	183.
Végpart. (Sonett.) Kisfaludy Károly.	186.
Geniuszom' szavai. Gr. Teleky Ferencz.	187.
A' szerencse. Német.	188.
Aszpázia. Ponóri Thewrewk József.	189.
Az epedő. Nárai Náray Antal.	190.
Philadelphia. Helmeczi.	—
Paramytheek. Ponóri Thewrewk József.	191.
Pozsony. Töltényi.	195.
Különféle. Szalay Benjamin.	204.
Antiochus. (Rege.) Kisfaludy Sándor.	216.
A' szép Eszter. (Elbeszélés.) Szentmiklósy.	229.

A' völgyi lakos. Vörösmarty.	241.
Boncz. Vitkovics.	243.
Ejjel. Bajza.	244.
Livia. Ponóri Thewrewk József.	245.
Mulandóság. T. Nagy. A.	246.
A' Feledékenységhöz. Szatthmáry.	248.
Fizsi halálára. Ponóri Thewrewk József.	—
Dies Irae. Makáry.	249.
Tünő életkorom. (Sonett) Kisfaludy Káryly	252.
A' lejt' bája. Szentmiklósy.	253.
Indulat' hatalma. (Novella.) Kovácsóczy.	255.
Lollihoz. Szentmiklósy.	268.
A' Világ' korai. Verseghy.	269.
Gnomák. Ponori Thewrewk József.	275.
Caecilia. Makáry.	279.
Istenítés. Ponóri Thewrewk József.	291.
Az est. Szendey.	292.
Ralaton-Füred. Vitkovics.	293.
Hunyady László' panasza. Kacskovics.	295.
Sulyosdy Simon. Szalay Benjamin.	297.
Muzsika. Földváry.	

B U D Á N ,

KIRÁLYI MAGYAR UNIVERSITÁS BETŰIVEL.

Andante

A Szellőhöz Bernáthfalvi Földváry Miklós

Énekeszó

Ott a kék lő hegy tö vé ben egy ér csörgve folydo

piano

tr

Klavin

piano

The first system of the musical score is for the song 'A Szellőhöz' by Bernáthfalvi Földváry Miklós. It is marked 'Andante' and is in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). The score is written for three parts: a vocal part (Énekeszó) and a piano accompaniment (Klavin). The vocal part begins with a whole rest, followed by the lyrics 'Ott a kék lő hegy tö vé ben egy ér csörgve folydo'. The piano accompaniment consists of three staves. The right hand plays a melody with eighth and sixteenth notes, including a trill (tr) on the fifth measure. The left hand plays a bass line with eighth and sixteenth notes. Dynamics include 'piano' and 'tr' (trill).

gál

spart-ja fűzes ernye je ben a fiv' oszondos lakja áll;

tr

dolce

The second system of the musical score continues the song. The vocal part continues with the lyrics 'gál' and 'spart-ja fűzes ernye je ben a fiv' oszondos lakja áll;'. The piano accompaniment continues with the same instrumental parts. The right hand includes a trill (tr) and a 'dolce' marking. The left hand continues with the bass line. The system concludes with a final cadence.

csendes lakja áll

Lento e

forte p. dolce

sep. p.

táj-ra gyöngye szello' Bús ma gányban ott küz dell ő

Boldo mf.

galt te fette led p. Bätthät netbär en ve led *ten* Bätthät netbär
piugiende

en ve led *qua loco* smor

Vigaszoló Dal

Szalay, Benjamin

Bernáthfalvi Földváry Miklós

Allegretto

énekeszó

Mindent fontol ca tegy He és böl sokat
De ha mind e mel lett Szándé kod füst te

p

vagy A Böl csekezt hirde tik, A Böl csekezt hir de tik
lett Söt meg ügyed ne ve tik, Söt meg ügyed ne ve tik

piano.

Handwritten musical score for the first system. The vocal line is written on a single staff in G major (one sharp). The lyrics are: *Mit téz boldog ta - lan Zo kog ni un ta - lan Az e -*. The piano accompaniment consists of two staves (treble and bass clef) with chords and moving lines. A *ff.* (fortissimo) marking is present in the right hand of the piano part towards the end of the system.

Mit téz boldog ta - lan Zo kog ni un ta - lan Az e -

ff.

Handwritten musical score for the second system. The vocal line continues with the lyrics: *rös höz nem il lik. az e - rös höz nem il lik. Az ember*. The piano accompaniment continues with chords and moving lines. There are two *ff.* (fortissimo) markings in the piano part, one in the right hand and one in the left hand.

rös höz nem il lik. az e - rös höz nem il lik. Az ember

ff. *ff.*

egy szer é l ki tudja mit cse röl Ha szük hantja meg nyi

lik Ha szük hantja meg nyi lik. Itt a pohár itt a' bor

vi galsz tal ez minden kor Ez meg viv ja sor so dat - Igy döl

selejtse gon do dat.

tr *p.* *f.* *p.* *f.* *forte*

